

Α.Τ.Ε.Ι. Καλαμάτας
Σχολή Τεχνολογίας Γεωπονίας
Τμήμα Θερμοκηπιακών Καλλιεργειών και Ανθοκομίας

ΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΤΜΗΜΑ
ΕΚΔΟΣΕΩΝ & ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Θέμα: **'ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ –
ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ'**

Πτυχιακή εργασία

Όνοματεπώνυμο: Δημήτριος Μπίμπιζας

A.M. 20010001

Επιβλέπων Καθηγητής: Δρ Δημήτριος Πετρόπουλος

Καλαμάτα 2010

Abores serit diligens agricola, quarum adspiciet baccam ipse numquam
(Ο επιμελής γεωργός φύτευει δέντρα από τα οποία ο ίδιος δε θα δει ποτέ τον καρπό)

Κικέρωνας, *Tusculanarum Disputationum* (I, 14)

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στη δεκαετία του 2000, όπως και στην προηγούμενη δεκαετία, παρατηρείται το φαινόμενο της περιορισμένης αυξήσεως των εξαγωγών ελληνικών αγροτικών προϊόντων, ενώ στην ίδια περίοδο παρατηρούνται υψηλοί ρυθμοί αυξήσεως των εισαγωγών γεωργικών προϊόντων ακόμη και στους κλάδους στους οποίους η Ελλάδα κατέχει ουσιαστικά συγκριτικά πλεονεκτήματα. Επίσης, τα τελευταία έτη αυξάνεται με ταχύ ρυθμό και το εύρος των εισαγωγών αγροτικών προϊόντων, που περιλαμβάνουν τώρα και εισαγωγές προϊόντων τα οποία παράγονται ευρέως και στην Ελλάδα (π.χ. όσπρια, εσπεριδοειδή, πατάτες, ντομάτες, φρούτα, κ.ά.). Είναι προφανές ότι τα ξένα προϊόντα έχουν αξιοποιήσει τις ευκαιρίες από την ταχεία αύξηση της εγχώριας ζήτησεως, τη δημιουργία της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς και της παγκοσμιοποίησης και έχουν διεισδύσει με επιτυχία στην ελληνική αγορά, κάτι που δεν ισχύει για τα ελληνικά προϊόντα, τα οποία χάνουν μερίδιο τόσο στην εγχώρια όσο και στις ξένες αγορές παρά την αναμφισβήτητη φυσική ποιότητά τους και την γενικότερη προτίμησή τους από τους καταναλωτές. Οι αιτίες αυτών των δυσμενών εξελίξεων θα πρέπει να αναζητηθούν τόσο στην ακολουθούμενη αγροτική πολιτική, όπως προαναφέρθηκε, όσο και στη γενικότερη μακροοικονομική πολιτική της χώρας που ευνοεί την ταχεία αύξηση των εγχώριων εισοδημάτων (δηλαδή του κόστους εργασίας) και της εγχώριας ζήτησεως εις βάρος πάντοτε της ανταγωνιστικότητας των εγχωρίως παραγομένων προϊόντων.

Ειδικότερα, το εμπορικό ισοζύγιο αγροτικών προϊόντων της Ελλάδας με την Ρουμανία είναι ελλειμματικό την διετία 2005-2006 και μετατρέπεται σε πλεονασματικό την επόμενη διετία 2007-2008 ενώ μειώνεται την περίοδο 2008-2009 παραμένοντας σε θετικό πρόσημο. Η σταθερά θετική εξέλιξη των εξαγωγών και η διατήρηση των εισαγωγών στα ίδια σχετικά επίπεδα κατά τη διάρκεια της περιόδου 2005-2009 επέτρεψαν τη σταδιακή μείωση του εμπορικού ελλείμματος και τη μετατροπή του σε πλεόνασμα. Ειδικά το 2008 εμπορικό πλεόνασμα σημείωσε άκρως εντυπωσιακή αύξηση. Πράγματι οι εξαγωγές αγροτικών προϊόντων βελτιώθηκαν κατά 22% το 2006/2005, κατά 61,4% το 2007/2006 και περαιτέρω κατά 36,5% το 2008/2007 ενώ το 2009/2008 διαμορφώθηκε στο 28,7%. Η σημαντική αυτή ανάκαμψη των εξαγωγών διαχέεται σε όλες σχεδόν τις κατηγορίες προϊόντων που απαρτίζουν το εμπορικό ισοζύγιο αγροτικών προϊόντων.

Διαχρονικά το εμπορικό αγροτικό ισοζύγιο Ελλάδας – πΓΔΜ παρέμενε σταθερά πλεονασματικό για τη χώρα μας μέχρι και το 2008. Από την άλλη πλευρά, ο όγκος του διμερούς αγροτικού εμπορίου που στην 5ετία 2004-2008 παρουσίασε θεαματική αύξηση (ήδη μεταξύ των ετών 2003 και 2007 έχει υπερδιπλασιαστεί), παρουσίασε κάμψη το 2009 και πάλι, η εξέλιξη αυτή και η μείωση των συναλλαγών θα πρέπει να αποδοθεί σε οικονομικά αίτια, σχετιζόμενα με την οικονομική κρίση σε συνδυασμό με τα πρόσφατα ειδικότερα προβλήματα της οικονομίας μας. Πάντως, το 2009 η εμφάνιση προβλημάτων στην ελληνική οικονομία είχε ως συνέπεια τον περιορισμό των εισαγωγών μας γενικώς, περιλαμβανόμενων και αυτών από την πΓΔΜ με μικρότερη υποχώρηση των εξαγωγών μας προς την εν λόγω χώρα, με τελικό αποτέλεσμα τη διεύρυνση του υπέρ ημών πλεονάσματος του διμερούς εμπορικού ισοζυγίου.

Σύμφωνα με την επισκόπηση των διμερών σχέσεων Ελλάδας - Βουλγαρίας συνολικά κατά τα τελευταία έτη οδηγεί στην διαπίστωση ότι, με την εξαίρεση του 2009, ο όγκος του διμερούς αγροτικού εμπορίου παρουσιάζει σταθερή αυξητική τάση, η δε συνεργασία στον εμπορικό τομέα μεταξύ των δύο χωρών εξελίσσεται ακόμα ομαλά, χωρίς αξιόλογα τεχνικά προβλήματα, ιδιαίτερα, και πρέπει να τονιστεί για μια ακόμη φορά αυτό, μετά την ένταξη της Βουλγαρίας στην ΕΕ και την εκ μέρους της συμμόρφωση προς το κοινοτικό δίκαιο. Συγχρόνως και οι δύο πλευρές αξιοποιούν, σε μεγάλο βαθμό, τις παραγωγικές και εξαγωγικές δυνατότητές τους όπως αυτές αποτυπώνονται στην ευρύτατη γκάμα των προϊόντων που εξάγουν και αφήνουν πολλές υποσχετικές για το μέλλον και την περαιτέρω εξέλιξη των διμερών σχέσεων.

Ολοκληρώνοντας, σε αυτό το σημείο θα μπορούσε να τονιστεί πως για την εξέλιξη και ανάπτυξη του ελληνικού αγροτικού τομέα θεωρείται απαραίτητη η επίλυση των βασικών διαρθρωτικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει, ο εκσυγχρονισμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και των καλλιεργητικών πρακτικών και υποδομών, και η επιλογή ποικιλιών με ικανοποιητική απόδοση και υψηλή ποιότητα (Alpha Bank, 2009, Βακάκης, 2009, Δαγκαλίδης, 2008, ΠΑΣΕΓΕΣ, Γ.Γ.Ε.Τ, 2007). Η ορθολογική χρήση των εισροών και η σωστή διαχείριση των υδάτινων πόρων μπορούν, επίσης, να συμβάλουν στη βελτίωση και διατήρηση του τομέα. Παράλληλα, πρέπει να δοθεί βαρύτητα στη συμβολαιακή γεωργία, και στην εφαρμογή συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης, βιολογικής καλλιέργειας, παραγωγής προϊόντων ονομασίας προέλευσης και χρήσης σημάτων ποιότητας, ώστε να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα της εσωτερικής παραγωγής σε σχέση με τα εισαγόμενα προϊόντα. Τέλος, η κατάρτιση και ενημέρωση των παραγωγών, η δημιουργία συμπράξεων και δικτύωσης για την καλύτερη οργάνωση του τομέα, η προώθηση διεπαγγελματικών συμφωνιών, η εκπόνηση και υλοποίηση προγραμμάτων ανάπτυξης κλαδικής υποδομής και ποιοτικής βελτίωσης των προϊόντων του τομέα, και η ανάπτυξη της έρευνας μπορούν να συμβάλλουν στην προστασία των καταναλωτών και του περιβάλλοντος, καθώς και στην προσαρμογή των προϊόντων στις ανάγκες της αγοράς.

Ευχαριστίες

Η παρούσα πτυχιακή εκπονήθηκε στο Τμήμα Θερμοκηπιακών Καλλιεργειών και Ανθοκομίας της Σχολής Τεχνολογίας Γεωπονίας του Α.Τ.Ε.Ι. Καλαμάτας. Η επίβλεψή της έγινε από τον καθηγητή του τμήματος Δρ. Δημήτριο Πετρόπουλο, του οποίου η συμβολή υπήρξε καθοριστική σε όλα τα στάδια ανάπτυξης της. Ο συγγραφέας της παρούσης πτυχιακής τον ευχαριστεί ιδιαίτερος που τον έφερε σε επαφή με τον τομέα της Αγροτικής Οικονομίας.

Τέλος, θερμές ευχαριστίες εκφράζονται στο φίλο και οικονομολόγο κ. Κυριάκου Δημήτριο, για την πολύτιμη και καθοριστική συμβολή του με τις γνώσεις του στην εν λόγω πτυχιακή εργασία και για τις συμβουλές του αναφορικά με την σύνταξη και μορφοποίηση του κειμένου.

Εισαγωγή	7
Κεφάλαιο 1 Αγροτικό εμπορικό ισοζύγιο: Η περίπτωση της Ελλάδας και η διαχρονική εξέλιξη του αγροτικού εμπορίου	8
1.1 Θέση και συμβολή του αγροτικού τομέα στην Ελληνική Οικονομία	8
1.2 Επιδείνωση της Διεθνούς Ανταγωνιστικότητας	8
Κεφάλαιο 2 Οι αγροτικές εμπορικές σχέσεις Ελλάδας – Βαλκανικών Χωρών	17
2.1 Η περίπτωση της Ρουμανίας.....	17
2.2 Η περίπτωση της πΓΔΜ	22
2.3 Η περίπτωση της Βουλγαρίας.....	26
Κεφάλαιο 3 Προοπτικές ανάπτυξης των εμπορικών και αγροτικών ανταλλαγών και της οικονομικής συνεργασίας	39
3.1 Ρουμανία.....	39
3.2 πΓΔΜ.....	41
3.3 Βουλγαρία.....	42
Συμπέρασμα - Επίλογος.....	44
Βιβλιογραφία	48
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	51

Εισαγωγή

Σήμερα, ραγδαίες εξελίξεις χαρακτηρίζουν το σύστημα παραγωγής, μεταποίησης, διακίνησης και διάθεσης αγροτικών προϊόντων σε παγκόσμιο επίπεδο και επηρεάζουν την αγροτική οικονομία της χώρας. Οι εξελίξεις σχετίζονται με την αυξανόμενη περιφερειακή ολοκλήρωση των οικονομιών, την παγκοσμιοποίηση των αγορών των τροφίμων, την πρόοδο της βιοτεχνολογίας και την ανάπτυξη του αγρο-τροφικού τομέα, καθώς και με τον υψηλό βαθμό συγκέντρωσης σε επίπεδο μεταποίησης, λιανικού εμπορίου και διανομής. Είναι φανερό ότι η ελληνική γεωργία παρουσιάζεται ανέτοιμη απέναντι στις παγκόσμιες αλλαγές που συντελούνται. Φαίνεται μάλιστα ότι η εισοδηματική ευεξία που εξασφαλίστηκε μέσω των προστατευτικών μηχανισμών της ΚΑΠ, έδρασε ως αποτρεπτικός παράγοντας για τη βελτίωση της παραγωγικής εικόνας της ελληνικής γεωργίας, παρά τον συνεχώς αναζητούμενο διαρθρωτικό και θεσμικό εκσυγχρονισμό που λογικά θα αναμενόταν.

Στο εμπορικό αγροτικό ισοζύγιο καταγράφονται οι χρηματικές ροές που αφορούν σε συναλλαγές σε αγροτικά προϊόντα (πληρωμές/εισαγωγές και εισπράξεις/εξαγωγές), των οποίων η κυριότητα αλλάζει μεταξύ ενός κατοίκου και μη κατοίκου και ορίζεται ως προς τις εξαγωγές μείον τις εισαγωγές που αφορούν φρούτα, τρόφιμα, καπνικά κτλ. Το εμπορικό αγροτικό ισοζύγιο, που καταρτίζει η Τράπεζα της Ελλάδος, καταρτίζεται με βάση τις στατιστικές πληροφορίες (στοιχεία συναλλασσόμενου, αξία αγαθών, χώρα προέλευσης και προορισμού, είδος εμπορεύματος και νόμισμα συναλλαγής) που αναγγέλλονται από τα εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα. Σημειώνεται ότι τα στοιχεία εξωτερικού αγροτικού εμπορίου που δημοσιεύονται από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος (ΕΣΥΕ) βασίζονται στην τελωνιακή στατιστική και, επομένως, διαφοροποιούνται από αυτά του ισοζυγίου πληρωμών.

Στην προκειμένη πτυχιακή εργασία θα ασχοληθούμε, ξεκινώντας με το πρώτο κεφάλαιο, με τη διαχρονική εξέλιξη του αγροτικού ισοζυγίου στην Ελλάδα και στην πορεία στο δεύτερο κεφάλαιο θα αναλύσουμε σε σύγκριση με τα αντίστοιχα εμπορικά αγροτικά ισοζύγια τριών Βαλκανικών χωρών (Ρουμανία, πΓΔΜ και Βουλγαρία), που θα χρησιμοποιηθούν σαν χώρες-παραδείγματα προς ανάλυση (case studies) την εξέλιξη των διμερών εμπορικών αγροτικών σχέσεων τόσο σε γενική μορφή όσο και σε κλαδική διάρθρωση, ούτως ώστε να προβούμε σε ασφαλή συμπεράσματα σχετικά με την αγροτική δυναμική των ελληνικών προϊόντων και τη γενικότερη εικόνα του αγροτικού εμπορίου της χώρας προτού διερευνήσουμε στο τελευταίο κεφάλαιο την πιθανή μελλοντική εξέλιξη και προοπτική τους στις αγορές των Βαλκανικών αυτών χωρών εξετάζοντας παράλληλα άλλους τρόπους διεξόδου σε αυτές.

Κεφάλαιο 1 Αγροτικό εμπορικό ισοζύγιο: Η περίπτωση της Ελλάδας και η διαχρονική εξέλιξη του αγροτικού εμπορίου

1.1 Θέση και συμβολή του αγροτικού τομέα στην Ελληνική Οικονομία

Στην Ελλάδα ο πρωτογενής τομέας κατείχε και εξακολουθεί να κατέχει σημαντική θέση όχι μόνο από οικονομική άποψη αλλά κυρίως και σαν παράγοντας διατήρησης της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής των περιφερειών της χώρας. Ο γεωργικός τομέας συμβάλλει με ποσοστό 3% στο συνολικό ΑΕΠ της χώρας, απασχολεί το 11,1% του ενεργού πληθυσμού, παρέχει άμεσα ή έμμεσα το 30% περίπου των εξαγωγών της χώρας ενώ παράλληλα, αποτελεί τη βάση για την ανάπτυξη σημαντικών κλάδων της μεταποίησης (βιομηχανία τροφίμων και ποτών, κλωστοϋφαντουργία, επεξεργασία καπνού κ.λ.π.) και συμβάλει στην ελκυστικότητα του τουρισμού(λόγω της υψηλής ποιότητας των διατροφικών προϊόντων της χώρας) (Καδίτη (α.η.), Alpha Bank, 2009).

Ο αγροτικός τομέας συνιστά παραγωγική δραστηριότητα η οποία συμβάλλει σημαντικά στην οικονομία, την περιφερειακή ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή και τη διατροφή του πληθυσμού. Θα πρέπει δε να εξασφαλίζει την ποιότητα και την υγιεινή των τροφίμων και την προστασία του περιβάλλοντος σε κάθε χώρα. Στην Ελλάδα ειδικότερα, είναι ένας τομέας με μεγάλα περιθώρια αναπτύξεως, αφού η χώρα μας κατέχει σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα για την ανάπτυξή του (Δαγκαλίδης, 2009).

1.2 Επιδείνωση της Διεθνούς Ανταγωνιστικότητας

Παρά τους άφθονους κοινοτικούς πόρους η διεθνής ανταγωνιστικότητα των ελληνικών αγροτικών προϊόντων επιδεινώνεται συνεχώς. Το ποσοστό κάλυψης των εισαγωγών μειώνεται για να κατέλθει το 2008 στο 57% ενώ ο δείκτης διεθνούς ανταγωνιστικότητας χειροτερεύει στο -0,276 το 5μηνο του 2008 (Alpha Bank, 2009, ΕΣΥΕ, Πετρόπουλος, 2010).

Πίνακας 1 Εξωτερικό Εμπόριο Ελλάδος και Δείκτες Balassa

Εξωτερικό Εμπόριο ανά κατηγορίες Τ.Τ.Δ.Ε.1								
	Εισαγωγές				Εξαγωγές			
	2005	2006	2007	2008(5μ)	2005	2006	2007	2008(5μ)
Αγροτικά Προϊόντα	4.811	5.306	5.936	2.529	3.034	3.331	3.365	1.436
Τρόφιμα και ζώα ζώντα	4.000	4.420	4.985	2.148,5	2.076	2.336	2.517	1.078,8
Ποτά και καπνός	882	719	738	284,0	559	508	501	213,3
Ελαια και λίπη ζωικής ή φυτικής προέλευσης	129	167	213	98,8	389	486	351	143,8
Σύνολο Εξωτερικού Εμπορίου	43.942	50.729	55.522	21.856,2	14.046	16.485	17.148	6.943,6
Ποσοστό συμμετοχής	10,9%	10,5%	10,7%	11,6%	21,6%	20,2%	19,6%	20,7%

Κάλυψη Εισαγωγών και Δείκτες Ανταγωνιστικότητας (Balassa)

	% Κάλυψης Εισαγωγών από Εξαγωγές				Δείκτες Balassa [(X-M)/(M+X)]			
	2005	2006	2007	2008	2005	2006	2007	2008
Αγροτικά Προϊόντα	63%	63%	57%	57%	-0,227	-0,229	-0,276	-0,276
Τρόφιμα και ζώα ζώντα	62%	63%	51%	50%	-0,317	-0,308	-0,320	-0,331
Ποτά και καπνός	82%	71%	65%	75%	-0,098	-0,171	-0,182	-0,142
Ελαια και λίπη ζωικής ή φυτικής προέλευσης	309%	291%	184%	146%	0,511	0,469	0,243	0,198

Πηγή: ΕΣΥΕ, ΠΣΕ

Οι δείκτες Balassa που εκφράζονται με τη σχέση $(X-M)/(X+M)$, όπου X =Εξαγωγές και M =Εισαγωγές, μπορούν να αποτυπώσουν την εξέλιξη της ανταγωνιστικότητας των σημαντικότερων αγροτικών προϊόντων της χώρας μας για μία μακροχρόνια περίοδο. Οι ακραίες τιμές τους είναι +1 για το πλέον ανταγωνιστικό προϊόν και -1 για το καθόλου ανταγωνιστικό.

Από την εξέταση των δεικτών αυτών συμπεραίνουμε ότι μέχρι την ένταξη της χώρας μας στην Ε.Ε η Ελληνική γεωργία ήταν σχετικά ανταγωνιστική με πλεονασματικό εμπορικό ισοζύγιο και αυτάρκεια σε αρκετά βασικά προϊόντα. Στη συνέχεια από τα μέσα της δεκαετίας του 80 και παρά την εισροή κοινοτικών πόρων, η ανταγωνιστικότητα αρχίζει να μειώνεται κυρίως λόγω της εγκατάλειψης ή υποκατάστασης ορισμένων καλλιεργειών από άλλες υψηλότερα επιδοτούμενες. Μετά το 2000 η κατάσταση επιδεινώνεται και η χώρα μας αρχίζει να γίνεται έντονα ελλειμματική ακόμη και σε προϊόντα για τα οποία διαθέτει ισχυρά συγκριτικά πλεονεκτήματα όπως τα φρούτα και λαχανικά. Παράλληλα λόγω των δεσμεύσεων που ανέλαβε η χώρα μας απέναντι στην Ε.Ε.(ποσοστώσεις παραγωγής) το εμπορικό έλλειμα στα προϊόντα ζωικής προέλευσης παρέμεινε σε υψηλά επίπεδα.

Ειδικότερα, οι πιο αξιοσημείωτες εξελίξεις που προκύπτουν από τους Πίνακες 2 και 3 για την περίοδο 2000-2008, είναι οι ακόλουθες (Alpha Bank, 2009, Δαγκαλιδής, 2009, Στάμου, 2009):

α) Στην κατηγορία των φρούτων και των λαχανικών, που αποτελεί ένα από τους πιο σημαντικούς εξαγωγικούς κλάδους της ελληνικής οικονομίας, κατά την περίοδο 2000 - 2008 σημειώνεται μεγάλη αύξηση των εισαγωγών, με μέσο ετήσιο ρυθμό 24,4%, έναντι της αυξήσεως των εξαγωγών με ρυθμό 5,2%. Η μεγάλη αύξηση των εισαγωγών οφείλεται και στην πλήρη απελευθέρωση της εγχώριας αγοράς από διάχυτους περιορισμούς στις εισαγωγές που υπήρχαν έως τα τέλη της δεκαετίας του 1990, αλλά και στην ταχεία αύξηση της εγχώριας ζήτησεως τα τελευταία έτη.

Ωστόσο, η εγχώρια παραγωγή εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από τους παράγοντες που επιβάρυναν και κατά το παρελθόν την ανταγωνιστικότητά της και οι οποίοι αναλύονται σε επόμενο κεφάλαιο, παρότι οι δυνατότητες υποκαταστάσεως εισαγωγών και μεγαλύτερης αυξήσεως των εξαγωγών είναι πολύ σημαντικές.

β) Στην κατηγορία του ελαιολάδου και λιπών φυτικής προελεύσεως σημειώνεται επίσης εντυπωσιακή αύξηση των εισαγωγών κατά την περίοδο 2000-2008 με μέσο ετήσιο ρυθμό 72,1%, έναντι πτώσεως των εξαγωγών κατά -0,5% ετησίως. Επίσης, η εξέλιξη της παραγωγής και των εξαγωγών ελαιολάδου από την Ελλάδα έχουν ως κύριο χαρακτηριστικό τη στασιμότητα ή τη φθίνουσα τάση των εξαγόμενων ποσοτήτων παρά την υψηλή και παγκοσμίως αναγνωρισμένη ποιότητα του ελληνικού ελαιολάδου. Παρότι στον κλάδο λειτουργούν σήμερα ορισμένες μεγάλες επιχειρήσεις, η αναγκαία οργάνωση της παραγωγής και των εξαγωγών του τομέα αυτού δεν έχει ακόμη επιτευχθεί σε ικανοποιητικό βαθμό.

γ) Στον κλάδο των ποτών η μέση ετήσια αύξηση των εισαγωγών ήταν 11,6% και των εξαγωγών 4,4%. Και σε αυτόν τον κλάδο η εγχώρια παραγωγή δεν έχει επωφεληθεί σε ικανοποιητικό βαθμό από την ταχεία αύξηση της εγχώριας ζήτησεως, με συνέπεια την επικράτηση των εισαγωγών. Οι μεγάλες και οι μικρές επιχειρήσεις του κλάδου αντιμετωπίζουν επίσης θέματα ανταγωνιστικής προσφοράς των εγχώριως παραγομένων προϊόντων λόγω υψηλού κόστους εργασίας και μη ικανοποιητικής οργανωτικής δομής και επιχειρηματικότητας.

δ) Οι εξαγωγές καπνού, βαμβακιού και ζαχαροτεύλων ευρίσκονται σε πτωτική πορεία, ενώ οι εισαγωγές σημειώνουν μεγάλη αύξηση.

ε) Αξιοσημείωτη ήταν η αύξηση των εξαγωγών δημητριακών και παρασκευασμάτων κατά 31,8%, ενώ η αύξηση των εισαγωγών ήταν επίσης σημαντική (20,6%). Στα προϊόντα αυτά σημειώθηκε μεγάλη αύξηση των τιμών σε παγκόσμιο επίπεδο (που επηρέασε και τα γαλακτοκομικά προϊόντα και την κτηνοτροφία γενικότερα, όπως αναλύεται στη συνέχεια), πράγμα που δικαιολογεί τη μεγάλη αύξηση των εισπράξεων από εξαγωγές και των πληρωμών για εισαγωγές. Πάντως, τα δημητριακά και τα παρασκευάσματά τους έχουν μεγαλύτερη σημασία για την Ελλάδα μετά τη μεγάλη μείωση της παραγωγής καπνού, βαμβακιού και ζαχαροτεύλων, εξαιτίας της καταργήσεως των κοινοτικών επιδοτήσεων.

Πίνακας 2 Εισαγωγών Αγροτικών Προϊόντων (Εκατ ευρώ)

		2000	2005	2007	2008	Μέση ετήσια % μεταβολή, 2008/2000
01	Κρέατα και παρασκευάσματα	807,4	961,2	1.020,5	1.116,8	11,4
05	Φρούτα και λαχανικά	406,0	623,5	764,1	782,2	24,4
02	Γαλακτοκομικά και αυγά	548,3	633,7	780,3	807,7	13,8
04	Δημητριακά και παρασκευάσματα	388,1	449,1	700,1	680,6	20,6
11	Ποτά	313,7	396,8	414,8	435,7	11,6
03	Ψάρια, οστρακοειδή, μαλάκια	298,9	354,9	435,3	427,7	12,7
08	Κτηνοτροφές	234,7	252,5	369,6	406,1	20,0
07	Καφές, τσάι, κακάο, μπαχαρικά	215,9	260,0	323,8	365,1	19,1
09	Διάφορα προϊόντα διατροφής	199,9	251,9	299,8	343,8	19,8
12	Καπνός α κατ και κατεργασμένοι	285,8	296,1	330,1	334,7	5,4
42	Λάδια και λίπη φυτικής προελεύσεως	46,6	99,1	179,0	237,2	72,1
06	Ζάχαρη, παρασκευάσματα	94,1	119,7	219,4	221,0	32,9
00	Ζώα ζώντα	87,6	88,7	95,5	89,8	0,9
41	Λάδια και λίπη ζωικής προελεύσεως	3,9	12,3	18,5	32,5	103,0
43	Λάδια και λίπη επεξεργασμένα	11,7	16,8	16,1	20,6	20,7
26.3	Βαμβάκι	13,1	7,8	9,5	8,0	-15,2
26.8	Μαλλιά κ.ά. ζωικές τρίχες	13,2	5,7	4,3	3,2	-37,6
	ΣΥΝΟΛΟ	3.942,5	4.816,3	5.967,0	6.301,6	16,9

Πηγή: ΕΣΥΕ

στ) Αύξηση των εξαγωγών της ιχθυοτροφίας, με μέσο ετήσιο ρυθμό 11,8%, ενώ οι εισαγωγές, κυρίως προϊόντων αλιείας, αυξάνονται με μέσο ετήσιο ρυθμό 12,7%.

Πίνακας 3 Εξαγωγών Αγροτικών Προϊόντων (Εκατ ευρώ)

	2000	2005	2007	2008	Μέση ετήσια % μεταβολή, 2008/2000
05 Φρούτα και λαχανικά	1.149,8	1.082,5	1.305,8	1.340,3	5,2
42 Λάδια και λίπη φυτικής προελεύσεως	303,8	388,6	330,9	299,4	-0,5
03 Ψαρια, οστρακοειδή, μαλάκια	319,4	365,6	449,2	446,4	11,8
12 Κοπνός ακοτ. και κατεργασμένος	450,2	427,1	354,3	415,3	-2,7
04 Δημητριακό και παρασκευάσματα	137,5	231,3	249,5	316,1	31,8
02 Γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά	126,0	177,1	258,6	274,5	29,6
11 Ποτά	143,4	132,0	148,1	163,1	4,4
06 Ζάχαρη, παρασκευάσματα από ζάχαρη	22,3	49,0	37,0	52,5	33,1
09 Διάφορα προϊόντα διατροφής	49,9	78,4	108,8	124,4	35,6
01 Κρέατα και παρασκευάσματα	28,4	32,2	47,6	69,6	34,8
08 Κτηνοτροφές	28,5	30,1	35,8	51,3	21,6
07 Καφές, τσάι, κακάο, μπαχαρικά	30,8	24,7	25,1	30,1	-0,8
43 Λάδια και λίπη επεξεργασμένα	4,1	8,1	19,1	27,2	87,8
00 Ζώα ζώντα	1,3	3,3	4,6	5,8	64,1
41 Λάδια και λίπη ζωικής προελεύσεως	0,3	1,7	1,2	2,4	109,8
ΣΥΝΟΛΟ	2.795,7	3.031,8	3.375,4	3.617,4	9,0

Πηγή: ΕΣΥΕ

Πίνακας 4 Εμπορικό ισοζύγιο αγροτικών προϊόντων (εκατ. Ευρώ)

	1998	1999	2000	2002	2004	2005	2007	2008
Ισοζύγιο Αγροτικών Προϊόντων	-1.169	-840	-1.231	-1.914	-2.472	-1.984	-3.022	-3.296
Συνολικές Εισαγωγές (Μ)	4.093	4.106	4.460	5.218	5.298	5.403	6.703	7.184
-Κρεάτων & Γαλακτοκομικών	1.419	1.339	1.491	1.650	1.615	1.757	1.975	2.109
Εισαγωγές Κρεάτων & Γαλακτοκομικών/Μ (%)	34,65	32,62	33,42	31,62	30,49	32,52	29,47	29,36
Συνολικές Εξαγωγές (Χ)	2.925	3.266	3.229	3.304	2.826	3.419	3.681	3.887
-Φρούτων και λαχανικών (Φ&Λ)	1.147	1.048	1.150	1.239	920	1.083	1.306	1.340
Εξαγωγές Φ&Λ/Χ (%)	39,22	32,09	35,60	37,51	32,57	31,66	35,47	34,48

Σημ.: Η ισοτιμία του Ευρώ ως προς την Δραχμή που λαμβάνεται για τα έτη 1998-2001 είναι: 1998: 331,498 Δρχ./Ευρώ, 1999: 326,757 Δρχ./Ευρώ, 2000: 336,64 Δρχ./Ευρώ, 2001: 340,76 Δρχ./Ευρώ.

Πηγή: Eurostat, ΕΣΥΕ

Από την άλλη πλευρά, στον πίνακα 4 (Eurostat, ΕΣΥΕ, Alpha Bank, 2009) παρουσιάζεται το εξωτερικό εμπόριο της Ελλάδος στο σύνολο των αγροτικών προϊόντων. Το εμπορικό ισοζύγιο αγροτικών προϊόντων παρουσιάζει έλλειμμα που αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 10,9% την περίοδο 1998-2008. Η μέση ετήσια αύξηση των εισαγωγών (5,8%), ήταν υψηλότερη από εκείνη των εξαγωγών (2,9%). Ειδικότερα στην περίοδο 2001-2008, η αύξηση των εξαγωγών ήταν μόλις 1,1%

ετησίως, ενώ η αύξηση των εισαγωγών ήταν 6% ετησίως. Γενικά, από τα στοιχεία της Τραπεζής της Ελλάδος (Βακάκης, 2009) προκύπτει ότι το 2007 οι εξαγωγές αγροτικών προϊόντων αποτέλεσαν το 18,6% περίπου της αξίας των συνολικών εξαγωγών αγαθών της χώρας, ενώ αντιστοίχως οι εισαγωγές σε αγροτικά προϊόντα ήταν το 13,6% των συνολικών εισαγωγών αγαθών.

Από την άλλη πλευρά, το έλλειμμα στο εμπορικό γεωργικό ισοζύγιο για το 2009 έδειξε να υποχωρεί και σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής διαμορφώθηκε στα 2,3 δισ. ευρώ, καταγράφοντας πτώση κατά 21,2%. Ειδικότερα τον περασμένο χρόνο οι εισαγωγές αγροτικών προϊόντων και τροφίμων έφθασαν στα 6,3 δισ. ευρώ και ήταν μειωμένες κατά 9%, σε σύγκριση με τις εισαγωγές το 2008. Στον τομέα των εξαγωγών αγροτικών προϊόντων και τροφίμων η διαφορά μεταξύ 2009 και 2008 ήταν σχεδόν μηδενική και πέρσι η αξία των εξαγωγών ανήλθε στα 3,9 δισ. Ευρώ (Δαγκαλίδης, 2009, ΕΣΥΕ).

Η κάμψη των εισαγωγών, σε συνδυασμό με τη στασιμότητα των εξαγωγών, μείωσε το 2009 το έλλειμμα στο εμπορικό γεωργικό ισοζύγιο κατά 21,2%, σε σύγκριση με εκείνο του 2008. Πάντως και το 2008, όπως και τα προηγούμενα χρόνια το μεγάλο «αγκάθι» για την πορεία του ελλείμματος στο εμπόριο αγροτικών προϊόντων και τροφίμων παρέμειναν οι εισαγωγές κρεάτων και γαλακτοκομικών προϊόντων, για τις οποίες η Ελλάδα δαπάνησε περίπου 1,85 δισ. Ευρώ. Πιο ειδικά, οι εισαγωγές αγροτικών προϊόντων και τροφίμων έφθασαν, το 2008, με βάση στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, στα 6.396.081.858 ευρώ και ήταν μειωμένες κατά 9%, σε σύγκριση με τις εισαγωγές το 2008. Στον τομέα των εξαγωγών αγροτικών προϊόντων και τροφίμων η διαφορά μεταξύ 2009 και 2008 ήταν σχεδόν μηδενική, αφού πέρσι η αξία των εξαγωγών ανήλθε στα 3.998.358.737 ευρώ.

Δεν είναι, πάντως, αμελητέα και τα αρνητικά ανοίγματα της «ψαλίδας» στο εμπόριο δημητριακών, ζωοτροφών, κρασιών και ποτών, προϊόντων διατροφής, καφέ και κακάο, λουλουδιών κ.ά. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, πέρσι η χώρα μας δαπάνησε περισσότερα από 480 εκατ. ευρώ για εισαγωγές δημητριακών, την ώρα που τα ελληνικά σιτηρά παρέμεναν απούλητα στις αποθήκες των παραγωγών. Αντίστοιχα, και στον τομέα των κρασιών-ποτών, οι εισαγωγές ξεπέρασαν τα 420 εκατ. ευρώ, έναντι των ελληνικών εξαγωγών που ανήλθαν σε μόλις 168 εκατ. ευρώ.

Στον αντίποδα, θετικό παραμένει, αν και βαίνει μειούμενο, το ισοζύγιο σε φρουτολαχανικά, βαμβάκι, ψάρια ιχθυοκαλλιέργειας και ελαιόλαδο, τα οποία αποτελούν και το βαρύ «πυροβολικό» των εξαγωγών μας. Μάλιστα, η αξία των εξαγωγών οπωροκηπευτικών ξεπέρασε το 1,2 δισ. ευρώ, στο βαμβάκι τα 307 εκατομμύρια ευρώ, στα ψάρια τα 470 εκατομμύρια ευρώ, και στο ελαιόλαδο τα 290 εκατομμύρια ευρώ. Σε θετικό πρόσημο, έστω και οριακά, κινείται και ο καπνός - μετά την εγκατάλειψη του 85% της εγχώριας καπνοκαλλιέργειας - με τις εξαγωγές να καλύπτουν σε αξία τα 420 εκατομμύρια ευρώ. Πιο συγκεκριμένα, η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια χάνει έδαφος και σε εκείνα τα αγροτικά προϊόντα όπου έχει ακόμα πλεόνασμα στο εμπορικό ισοζύγιο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το λάδι. Το 2008 το πλεόνασμα στο εμπορικό ισοζύγιο έπεσε για το λάδι στα 38,5 εκατ. ευρώ από 135,6 εκατ. ευρώ το 2007. Ίδια είναι η εικόνα σε καπνό, βαμβάκι και ζάχαρη (Δημέλη, 2004, IOBE, 2004).

Στον καπνό το πλεόνασμα το 2006 ήταν 130,7 εκατ. ευρώ και το 2008 ήταν 80,5 εκατ. ευρώ, ενώ στο βαμβάκι το πλεόνασμα το 2006 ήταν 320,3 εκατ. ευρώ και το 2008 έπεσε στα 224,8 εκατ. ευρώ. Στη ζάχαρη επίσης το έλλειμμα υπερτριπλασιάστηκε το 2008 σε σύγκριση με το 2006, αφού έφτασε αντίστοιχα τα 168,4 εκατ. ευρώ, από 50,8 εκατ. Ευρώ. Στο λάδι, για παράδειγμα, η αξία των εισαγωγών έφτασε το 2008 στα 290,3 εκατ. ευρώ και των εξαγωγών τα 328,9 εκατ. ευρώ, ενώ το 2002 ήταν αντίστοιχα 101,4 εκατ. ευρώ και 221,2 εκατ. Ευρώ. Εδώ η σύγκριση δείχνει πως οι εισαγωγές αυξήθηκαν κατά 188,9 εκατ. ευρώ και οι εξαγωγές μειώθηκαν κατά 107,7 εκατ. ευρώ μεταξύ 2008 και 2002.

Όλα τα παραπάνω στοιχεία μαρτυρούν την μείωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής γεωργίας η οποία είναι συνέπεια της αποεπένδυσης στον αγροτικό τομέα της εγκατάλειψης του αγροτικού επαγγέλματος. Συνολικά, τη δεκαετία 2000 – 2009, από την είσοδο της Ελλάδας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ), το συνολικό έλλειμμα στο εμπορικό γεωργικό ισοζύγιο της χώρα μας ανήλθε, σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία, στα 21,033 δις ευρώ.

Από όσα προαναφέρθηκαν προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα: Στη δεκαετία του 2000, όπως και στην προηγούμενη δεκαετία, παρατηρείται το φαινόμενο της περιορισμένης αύξησης των εξαγωγών ελληνικών αγροτικών προϊόντων, ενώ στην ίδια περίοδο παρατηρούνται υψηλοί ρυθμοί αύξησης των εισαγωγών γεωργικών προϊόντων ακόμη και στους κλάδους στους οποίους η Ελλάδα κατέχει ουσιαστικά συγκριτικά πλεονεκτήματα. Επίσης, τα τελευταία έτη αυξάνεται με ταχύ ρυθμό και το εύρος των εισαγωγών αγροτικών προϊόντων, που περιλαμβάνουν τώρα και εισαγωγές προϊόντων τα οποία παράγονται ευρέως και στην Ελλάδα (π.χ. όσπρια, εσπεριδοειδή, πατάτες, ντομάτες, φρούτα, κ.ά.). Είναι προφανές ότι τα ξένα προϊόντα έχουν αξιοποιήσει τις ευκαιρίες από την ταχεία αύξηση της εγχώριας ζήτησης, τη δημιουργία της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς και της παγκοσμιοποίησης και έχουν διεισδύσει με επιτυχία στην ελληνική αγορά, κάτι που δεν ισχύει για τα ελληνικά προϊόντα, τα οποία χάνουν μερίδιο τόσο στην εγχώρια όσο και στις ξένες αγορές παρά την αναμφισβήτητη φυσική ποιότητά τους και την γενικότερη προτίμησή τους από τους καταναλωτές. Οι αιτίες αυτών των δυσμενών εξελίξεων θα πρέπει να αναζητηθούν τόσο στην ακολουθούμενη αγροτική πολιτική, όπως προαναφέρθηκε, όσο και στη γενικότερη μακροοικονομική πολιτική της χώρας που ευνοεί την ταχεία αύξηση των εγχώριων εισοδημάτων (δηλαδή του κόστους εργασίας) και της εγχώριας ζήτησης εις βάρος πάντοτε της ανταγωνιστικότητας των εγχωρίως παραγομένων προϊόντων.

Όσον αφορά την αγροτική πολιτική σημειώνεται ότι η οικογενειακή εκμετάλλευση, με μόνη δραστηριότητα την κατακερματισμένη παραγωγή στο χωράφι, χωρίς κατάλληλους αποθηκευτικούς χώρους, χώρους διαλογής και διαχωρισμού ποιοτήτων, χώρους συσκευασίας και δυνατότητα επιλογής δικτύων διανομής, και με απουσία ουσιαστικής διαπραγματευτικής δυνατότητας, δεν έχει προοπτικές ανταγωνιστικής λειτουργίας στην εγχώρια ή τις ξένες αγορές. Οι εξαγωγές αυξάνουν για τα φρούτα, τα λαχανικά και άλλες κατηγορίες προϊόντων, μόνον όταν αναπτύσσονται σταδιακά αξιόλογες επιχειρηματικές μονάδες, συνεταιριστικές, εταιρικές ή ατομικές, που πραγματοποιούν εξαγωγές με αποτελεσματικό τρόπο. Γενικά, οι προοπτικές ανάπτυξης των ελληνικών εξαγωγών είναι πολύ σημαντικές, υπό την προϋπόθεση, όμως, ότι θα ενισχυθεί η επιχειρηματική δραστηριότητα στην ελληνική γεωργία και η αποτελεσματικότερη διασύνδεσή της με τη βιομηχανία και το εμπόριο, π.χ., με τη

δημιουργία αξιόλογων εξαγωγικών-εισαγωγικών επιχειρήσεων για την οργάνωση της εγχώριας παραγωγής και την αποτελεσματική προώθηση των γεωργικών προϊόντων.

Στον τομέα της μακροοικονομικής πολιτικής, η περιορισμένη αύξηση των εξαγωγών αγροτικών προϊόντων και η σχετικά υψηλή αύξηση των αντίστοιχων εισαγωγών, οφείλονται στην ταχεία αύξηση της εγχώριας ζήτησης καθώς και στην ταχεία επιδείνωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας κατά την εξεταζόμενη περίοδο. Ειδικότερα, αύξηση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος στην Ελλάδα είναι ιδιαίτερα μεγάλη στον αγροτικό τομέα για τους ακόλουθους λόγους (Καδίτη (α.η), Στάμου, 2009, Alpha Bank, 2009):

α) Η αυτοαπασχόληση των μελών της οικογένειας στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις έχει αντικατασταθεί σήμερα σε μεγάλο βαθμό με μισθωτή εργασία, κυρίως μεταναστών.

β) Η αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας είναι σχετικά χαμηλή, λόγω της υπάρχουσας αδυναμίας εκμεταλλεύσεως των οικονομιών κλίμακας που υπάρχουν στην παραγωγή και στη διανομή. Σε αυτό συντείνουν ο κατακερματισμός της παραγωγής και η μη ικανοποιητική δομή των γεωργικών επιχειρήσεων, και ιδιαιτέρως των συνεταιριστικών οργανώσεων και η διάχυτη έλλειψη επιχειρηματικότητας. Τα ανωτέρω διατηρούν το κόστος παραγωγής και διαθέσεως πολλών αγροτικών προϊόντων στην Ελλάδα πολύ υψηλότερο από ό,τι σε άλλες γειτονικές χώρες χαμηλού κόστους παραγωγής και αντισταθμίζουν τα πλεονεκτήματα των εγχώριων γεωργικών εκμεταλλεύσεων που προκύπτουν από την επιδότηση της χρήσεως καυσίμων και ηλεκτρικής ενέργειας, το σχεδόν μηδενικό κόστος του νερού και το χαμηλό κόστος χρηματοδοτήσεως.

Παρά τα προβλήματα του τομέα, πολλοί κλάδοι παρουσιάζουν καλές προοπτικές και δυναμισμό τόσο στην εσωτερική όσο και την διεθνή αγορά. Συγκεκριμένα, τα δημητριακά καλύπτουν μεγάλες εκτάσεις της χώρας και συμβάλλουν στη διαμόρφωση του αγροτικού εισοδήματος και στη διασφάλιση της διατροφικής επάρκειας της χώρας. Ωστόσο, σημαντική θεωρείται η αναδιάρθρωση της καλλιέργειάς τους, η οποία μπορεί να επιτευχθεί με μερική αντικατάσταση κυρίως από ενεργειακά φυτά, κτηνοτροφικά φυτά για καρπό και για σανό και αρωματικά φυτά, όπως επίσης και βελτίωση των υποδομών μεταποίησης και εμπορίας. Οι εξαγωγές των δημητριακών γίνονται κυρίως σε μορφή χύδην χωρίς εμπορικές επωνυμίες. Έτσι τα ελληνικά δημητριακά αποτελούν ουσιαστικά πρώτη ύλη για τις βιομηχανίες τροφίμων του εξωτερικού.

Αναφορικά με την καπνοκαλλιέργεια και την παραγωγή βαμβακιού (Χαλεπίδης, 2003, Παχάκη, 2006), και οι δύο κλάδοι εξασφάλιζαν μέχρι πρόσφατα υψηλή ακαθάριστη πρόσοδο και απασχόληση, και ειδικά στην περίπτωση του καπνού αξιοποιώντας σχετικά μειονεκτικές περιοχές, ωστόσο η εφαρμογή της νέας Κ.Α.Π. επέφερε συντριπτική μείωση των επιδοτήσεων και κατά συνέπεια συρρίκνωση των καλλιεργειών αυτών. Επιπλέον, ο κλάδος της ζάχαρης εμφανίζει μειωμένες αποδόσεις, όμως, οι μελλοντικές εξελίξεις θα επηρεαστούν άμεσα από τη ζήτηση βιοκαυσίμων.

Πολλές πιέσεις από τις εξελίξεις στην παγκόσμια αγορά δέχονται και οι κλάδοι ελαιόλαδου και οπωροκηπευτικών, αλλά έχουν προοπτικές ανάπτυξης εφόσον διευρυνθεί η εμπορική περίοδος, αυξηθούν οι εξαγωγές ποιοτικών προϊόντων, προωθηθεί η καλλιέργεια βιολογικών προϊόντων, και γίνουν επενδύσεις για την

ανάπτυξη της μεταποίησης, τυποποίησης και συσκευασίας ώστε να εξάγονται προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας και όχι φθηνή πρώτη ύλη. Τέλος, παρατηρούνται τάσεις εγκατάλειψης των αμπελοκαλλιέργειών λόγω αύξησης του ανταγωνισμού από τρίτες χώρες, ενώ στον κλάδο για τα ψυχανθή σημειώνεται μία συγκέντρωση της παραγωγής σε μικρές μονάδες παραγωγής. Απαιτείται, συνεπώς, ιδιαίτερη προσοχή και στους κλάδους αυτούς με εφαρμογή κατάλληλων μέτρων για την ενίσχυσή τους.

Όσον αφορά τη ζωική παραγωγή (Καδίτη, (α.η)), παρατηρείται μια μικρή μείωση της συνολικής κατανάλωσης. Προβλήματα όπως το υψηλό κόστος παραγωγής, ο έντονος ανταγωνισμός από την εισαγωγή κρέατος από χώρες της Ε.Ε. και οι αδυναμίες του συστήματος ελέγχου της εμπορίας κρέατος έχουν, επίσης, συμβάλει στη συρρίκνωση του κλάδου, με δεδομένες και τις αρνητικές επιπτώσεις από τη νέα Κ.Α.Π. λόγω της πλήρους αποσύνδεσης των ενισχύσεων από το ζωικό κεφάλαιο. Παρόλα αυτά υπάρχει δυνατότητα για περαιτέρω ανάπτυξη του κλάδου, αφού οι Έλληνες καταναλωτές προτιμούν τα εγχώρια προϊόντα θεωρώντας τα πιο ασφαλή και ανώτερης ποιότητας. Μέτρα όπως η σωστή διαχείριση και αξιοποίηση των βοσκοτόπων, η μείωση του κόστους χρηματοδότησης για τον εκσυγχρονισμό των κτηνοτροφικών μονάδων, οι αποτελεσματικοί έλεγχοι της αγοράς, η εφαρμογή ιχνηλασιμότητας και ο έλεγχος της χρήσης των εισαγόμενων προϊόντων, καθώς και η ίδρυση διεπαγγελματικών οργανώσεων και η συνεχής κατάρτιση και εκπαίδευση των παραγωγών μπορούν να επηρεάσουν θετικά την εξέλιξη του κλάδου.

Επομένως, η «γεωργία», παρόλα τα διαρθρωτικά της προβλήματα, συμβάλλει στη βελτίωση του ελλείμματος του εξωτερικού εμπορίου της Χώρας και, με απόλυτα εφικτή προσπάθεια υποκατάστασης εισαγωγών κτηνοτροφικών προϊόντων, δημητριακών, ζωοτροφών, ψαριών και ταυτόχρονης αύξησης των εξαγωγών φρούτων, λαχανικών και ελαιολάδου, μπορεί να καταστεί βασικός πυλώνας του εξωτερικού εμπορίου της Χώρας, χωρίς να συνεκτιμηθεί και η έμμεση συμβολή της στην «επιτόπια εξαγωγή γεωργικών προϊόντων», δηλαδή στα τρόφιμα που καταναλώνονται από τους ξένους τουρίστες στην Ελλάδα.

Κεφάλαιο 2 Οι αγροτικές εμπορικές σχέσεις Ελλάδας – Βαλκανικών Χωρών

2.1 Η περίπτωση της Ρουμανίας

Η διαχρονική εξέλιξη του διμερούς Ελληνο-Ρουμανικού εξωτερικού εμπορίου κατά την τελευταία πενταετία 2002-2006 είναι συνολικά θετική, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ.

Με βάσει τα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε., μέσα στο 2006 οι ελληνικές εξαγωγές ανήλθαν στα 595,82 εκατ. € έναντι 408,86 εκατ. € τού 2005, παρουσιάζοντας έτσι μια εξαιρετικά μεγάλη αύξηση κατά 45,7%. Οι ρουμανικές εξαγωγές προς την Ελλάδα από 434,27 εκατ. € το 2005, ανήλθαν μέσα στο 2006 στα 505,26 εκατ. €, παρουσιάζοντας έτσι επίσης σημαντική αύξηση κατά 16,3%. Ο όγκος εμπορίου το ίδιο διάστημα σημείωσε, με βάσει τα στοιχεία της ίδιας ελληνικής πηγής, σημαντικότερη αύξηση κατά 30,6%. Συγκεκριμένα αυξήθηκε από 843,13 εκατ. € το 2005 σε 1,10 δισ. € το 2006. Το κατά τα τελευταία χρόνια εμφανιζόμενο εμπορικό έλλειμμα εις βάρος της Ελλάδος μετατράπηκε σε πλεόνασμα το 2006. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι το έλλειμμα εις βάρος της Ελλάδος ύψους 25,41 εκατ. € το 2005 (και 120,3 εκατ. € το 2004), μέσα στο 2006 μετεβλήθη σε εμπορικό πλεόνασμα υπέρ της χώρας μας ύψους 90,56 εκατ. €.

Πίνακας 5 : Διμερείς Εμπορικές Ανταλλαγές και Εμπορικό Ισοζύγιο Ελλάδας-Ρουμανίας 2002-2006 (αξίες σε εκατ. Ευρώ, στοιχεία Ε.Σ.Υ.Ε.)

	2002	2003	2004	2005	2006	Μεταβολή 2002- 2006 (%)
Εξαγωγές	297,64	306,48	383,40	408,86	595,82	+49,9%
Εισαγωγές	341,56	392,91	503,70	434,27	505,26	+67,6%
Όγκος	639,2	699,39	887,1	843,13	1.101,08	+58%
Εμπορικό Ισοζύγιο	-43,92	-86,43	-120,3	-25,41	+90,56	

Πηγή ΕΣΥΕ Σημ.: Τα μεγέθη του ανωτέρω πίνακα αναφέρονται στην Ελλάδα, δηλ. αποτελούν "ελληνικές εξαγωγές προς τη Ρουμανία" και "ελληνικές εισαγωγές από τη Ρουμανία"

Οι κυριότερες κατηγορίες ελληνικών προϊόντων που εξήχθησαν στην Ρουμανία το 2006 ήταν (σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε.) οι κάτωθι : α) Φρούτα και λαχανικά (ποσοστό συμμετοχής τό 2006 : 4,4% έναντι 6% το 2005) αυξανόμενα το 2005 από 27.831.982 Ευρώ και 80.553.451 kg, το 2006 σε 36.694.425 Ευρώ και 86.136.436 kg και β) Επεξεργασμένα τρόφιμα, ποτά και καπνός (ποσοστό συμμετοχής τό 2006 : 4,1% έναντι 4,3% το 2005) αναφέροντας ενδεικτικά τη μείωση από 7.589.051 Ευρώ και 1.264.023 kg σε 4.735.934 Ευρώ και 1.063.174 kg το 2006 (Πρεσβεία της Ελλάδος στο Βουκουρέστι, 2005-2009).

Οι κυριότερες κατηγορίες ρουμανικών προϊόντων που εξήχθησαν στην Ελλάδα το 2006 ήταν (σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε.) οι κάτωθι : α) Ζωντανά ζώα και προϊόντα του ζωικού βασιλείου (ποσοστό συμμετοχής τό 2006 : 6,6% έναντι 9,8% το 2005) παρατηρώντας μείωση από 15.286.276 kg και αξία αυτών 29.496.695 Ευρώ το 2005 σε 9.798.879 kg και αξία 19.356.671 το 2006 και β) Φυτικά προϊόντα (ποσοστό συμμετοχής τό 2006 : 3,3% έναντι 3,5% το 2005) (Πρεσβεία της Ελλάδος στο Βουκουρέστι, 2005-2009)).

Ακολουθεί πίνακας ,στον οποίο αναφέρονται οι αξίες των Ελληνικών εξαγωγών προς τη Ρουμανία και των Ελληνικών εισαγωγών από τη Ρουμανία σε εκ.€ κατά τις κυριότερες κατηγορίες προϊόντων μέσα στο 2006 έναντι του 2005 καθώς και οι ποσοστιαίες μεταβολές μεταξύ των δύο ετών :

Πίνακας 6 Ελληνικό Εμπορικό Ισοζύγιο 2005-2006 με Ρουμανία

Ελληνικές Εξαγωγές				Ελληνικές Εισαγωγές			
Προϊόν	2005*	2006*	%	Προϊόν	2005*	2006*	%
Προϊόντα μετάλλων	79,53	132,33	+66,4	Προϊόντα μετάλλων	97,87	133,55	+36,5
Μηχανήματα / Συσκευές	76,79	124,60	+62,3	Ορυκτά-Μεταλλεύματα	138,26	129,55	-6,3
Υλικό Μεταφορών-Οχήματα	25,79	54,13	+109,9	Μηχανήματα / Συσκευές	42,75	78,41	+83,4
Πλαστικά	40,11	52,29	+30,3	Ξυλεία	34,02	44,68	+31,3
Χημικά	40,24	46,83	+16,4	Ζώντα ζώα-προϊόντα ζωικού βασιλείου	42,63	33,32	-21,8
Κλωστοϋφαντουργικά-ενδύματα	44,67	46,70	+4,5	Χημικά	20,52	17,63	-14,1
Ορυκτά-Μεταλλεύματα	27,05	43,96	+62,5	Φυτικά προϊόντα	15,37	16,63	+8,2
Φρούτα-λαχανικά-φυτικά προϊόντα	24,36	26,15	+7,4	Πλαστικά	10,30	14,60	+41,7
Επεξεργασμένα Τρόφιμα, Ποτά, Καπνός	17,41	24,15	+38,7	Πολτοί από ξύλο & άλλες ύλες	4,30	9,38	+118,2
ΣΥΝΟΛΟ	408,86	595,82	+45,7	ΣΥΝΟΛΟ	434,27	505,26	+16,3

*ποσά σε εκατομμύρια EURO, Πηγή ΕΣΥΕ

Από τα στοιχεία που παρατίθενται ανωτέρω, συνάγουμε τα ακόλουθα βασικά συμπεράσματα: Όσον αφορά στις ελληνικές εξαγωγές, το 2006 των κατεργασμένων τροφίμων (που οφείλονται κυρίως στις σημαντικές αυξήσεις των εξαγωγών ελληνικών διατηρημένων ελιών, που ανήλθαν σε 8,51 εκατ. € το 2006 από 3,38 εκατ. € το 2005) και φυτικών προϊόντων (7,4%). Όσον αφορά στις ελληνικές εισαγωγές από τη Ρουμανία, οι μεγαλύτερες αυξήσεις προήλθαν από τις κατηγορίες πολτών από ξύλο και άλλες ύλες (118,2%, με μεγάλη αύξηση στο προϊόν «χαρτί εφημερίδων», με

αξία 3,4 εκατ. €). Μικρότερη αύξηση υπήρξε στις εισαγωγές ρουμανικών φυτικών προϊόντων (8,2%), ενώ μειώσεις στα ζωντανά ζώα και ζωικά προϊόντα (21,8%, κυρίως αρνιά και βοοειδή, αλλά από την άλλη σημειώθηκε αύξηση των ελληνικών εισαγωγών ναπών τυριών).

Με βάση τα συγκεντρωτικά στοιχεία που ανακοίνωσαν η ελληνική Ε.Σ.Υ.Ε. και η Ρουμανική Στατιστική Υπηρεσία για το ενδεκάμηνο Ιανουαρίου-Νοεμβρίου 2007, συνεχίστηκε η αυξητική πορεία των ελληνικών εξαγωγών προς την Ρουμανία. Με βάση τόσο τα ελληνικά, όσο και τα ρουμανικά στοιχεία, συνεχίστηκε περαιτέρω η διεύρυνση του εμπορικού πλεονάσματος υπέρ της χώρας μας, τα δε ρουμανικά στοιχεία εξακολουθούν να είναι ευνοϊκότερα των ελληνικών. Ο όγκος των διμερών εμπορικών συναλλαγών ανήλθε σε 1,2 δισ. € το ενδεκάμηνο του 2007, όπως φαίνεται από τον κατωτέρω συνοπτικό πίνακα (ΕΣΥΕ, Πρεσβεία της Ελλάδας στο Βουκουρέστι, 2005-2009):

Πίνακας 7 Εμπορικό Ισοζύγιο Ελλάδας-Ρουμανίας (Ενδεκάμηνο 2007) Ποσά σε εκατ Ευρώ

	Ενδεκάμηνο 2006		Ενδεκάμηνο 2007		Μεταβολή 06-07 (%)	
	ΡΣΥ	ΕΣΥΕ	ΡΣΥ	ΕΣΥΕ	ΡΣΥ	ΕΣΥΕ
<i>Εξαγωγές</i>	523,35	535,31	715,05	713,78	36,6	33,3
<i>Εισαγωγές</i>	473,50	453,55	461,61	494,78	-2,5	9,1
<i>Όγκος</i>	996,85	988,86	1.176,66	1.208,56	18,0	22,2
<i>Ισοζύγιο</i>	49,85	81,76	253,44	219,00	408,4	167,9

Σημ.: Τα μεγέθη εξαγωγών & εισαγωγών αναφέρονται στη Ελλάδα

ΡΣΥ: Ρουμανική Στατιστική Υπηρεσία Ε.Σ.Υ.Ε.: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδας

Συγκεκριμένα, από τα στοιχεία του ανωτέρω πίνακα προκύπτει ότι κατά το ενδεκάμηνο του 2007 και με βάση τα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε. οι ελληνικές εξαγωγές παρουσίασαν αύξηση κατά 33,3%, φθάνοντας τα 713,78 εκατ. € έναντι 535,31 εκατ. € το ενδεκάμηνο του 2006. Οι ρουμανικές εξαγωγές προς την Ελλάδα παρουσίασαν επίσης αύξηση κατά 9,1%, από 453,55 εκατ. € σε 494,78 εκατ. €. Ο όγκος του διμερούς εμπορίου το ίδιο διάστημα σημείωσε αύξηση από 988,86 εκατ. € το 2006 σε 1,21 δισ. € το 2007 (αύξηση κατά 22,2%). Το πλεόνασμα του εμπορικού ισοζυγίου υπέρ της Ελλάδας, ύψους 81,76 εκατ. € το ενδεκάμηνο 2006, αυξήθηκε σημαντικά και ανήλθε σε 219 εκατ. € το ενδεκάμηνο 2007 (αύξηση 167,9%).

Οι κυριότερες κατηγορίες προϊόντων, κατά τετραψήφιους κωδικούς του δασμολογίου, που αποτελούν αντικείμενο του διμερούς εμπορίου με βάση τα στοιχεία Ε.Σ.Υ.Ε., εμφανίζονται αναλυτικά στους κατωτέρω δύο πίνακες. Σημειώνουμε ότι αναφέρονται οι κατηγορίες στις οποίες οι αξίες εξαγωγών – εισαγωγών υπερέβησαν κατά το ενδεκάμηνο 2007 τα 6 εκατ. €, ενώ παρατίθενται για σύγκριση και οι αντίστοιχες αξίες του ενδεκαμήνου του 2006, καθώς και η ποσοστιαία μεταβολή

μεταξύ των ενδεκαμήνων των δύο ετών. Από την άλλη πλευρά, οι ρουμανικές εισαγωγές από Ελλάδα στον τομέα των αγροτικών προϊόντων το 7,3% ήταν από κλωστοϋφαντουργικά, το 6,2% από προϊόντα φυτικής προέλευσης και το 4,2% από κατεργασμένα τρόφιμα, ποτά & καπνό καθώς επίσης παρατηρήθηκαν αυξήσεις στις κατηγορίες νωπών ροδακίνων / βερικόκων / κερασιών. Κατά το ίδιο διάστημα, το 7% των ρουμανικών εξαγωγών στην Ελλάδα αποτελείτο από προϊόντα ζωικής προέλευσης και ένα μικρό ποσοστό καλαμποκιού.

Με βάση τα συγκεντρωτικά στοιχεία που ανακοίνωσαν η ελληνική Ε.Σ.Υ.Ε και η Ρουμανική Στατιστική Υπηρεσία, για το α' τρίμηνο του 2008, σημειώθηκε στασιμότητα ή και μικρή πτώση των ελληνικών εξαγωγών προς τη Ρουμανία, και μικρή πτώση (σύμφωνα με τα στοιχεία Ε.Σ.Υ.Ε.) των ρουμανικών εξαγωγών προς την Ελλάδα. Αντίθετα, με βάση τα ρουμανικά στοιχεία, σημειώθηκε σημαντική αύξηση των ρουμανικών εξαγωγών προς τη χώρα μας. Με βάση τα ελληνικά στοιχεία, υπήρξε μικρή συρρίκνωση του όγκου του διμερούς εμπορίου. Αντιθέτως, με τα ρουμανικά στοιχεία, σημειώθηκε μικρή μεγέθυνση, ενώ με βάση και τις δύο πηγές συρρικνώθηκε σημαντικά το εμπορικό πλεόνασμα υπέρ της χώρας μας που είχε καταγραφεί το α' τρίμηνο του 2007.

Πίνακας 8 Εμπορικό Ισοζύγιο Ελλάδας - Ρουμανίας (Α' Τρίμηνο 2008 – Εκατ ευρώ)

	Α' τρίμηνο 2007		Α' τρίμηνο 2008		Μεταβολή 07-08 (%)	
	ΡΣΥ	ΕΣΥΕ	ΡΣΥ	ΕΣΥΕ	ΡΣΥ	ΕΣΥΕ
Εξαγωγές	170,76	165,70	175,15	156,01	2,6	-5,8
Εισαγωγές	125,71	126,73	140,19	123,97	11,5	-2,2
Όγκος	296,47	292,43	315,34	279,98	6,4	-4,3
Ισοζύγιο	45,05	38,97	34,96	32,04	-22,4	-17,8

Σημ.: Τα μεγέθη εξαγωγών & εισαγωγών αναφέρονται στη Ελλάδα

ΡΣΥ: Ρουμανική Στατιστική Υπηρεσία Ε.Σ.Υ.Ε.: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδας

Συγκεκριμένα, από τα στοιχεία του ανωτέρω πίνακα προκύπτει ότι κατά το α' τρίμηνο 2008 και με βάση τα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε. οι ελληνικές εξαγωγές παρουσίασαν μείωση κατά 5,8%, φθάνοντας τα 156,01 εκατ. € έναντι 165,70 εκατ. € το α' τρίμηνο 2007, μείωση η οποία παρατηρήθηκε σε όλο το 2008 τελικά. Οι ρουμανικές εξαγωγές προς την Ελλάδα παρουσίασαν επίσης μικρή μείωση κατά 2,2%, από 126,73 εκατ. € σε 123,97 εκατ. €.

Ο όγκος του διμερούς εμπορίου το α' τρίμηνο 2008 σημείωσε μείωση από 292,43 εκατ. € το α' τρίμηνο του 2007 σε 279,98 εκατ. € (μείωση κατά 4,3%). Το πλεόνασμα του εμπορικού ισοζυγίου υπέρ της Ελλάδας, ύψους 38,97 εκατ. € το α' τρίμηνο 2007, μειώθηκε σημαντικά και ανήλθε σε 32,04 εκατ. € το α' τρίμηνο 2008 (μείωση 17,8%).

Σημειώνουμε τέλος ότι οι ρουμάνικες εισαγωγές από Ελλάδα το α' τρίμηνο 2008, το 7,1% αποτελείτο από προϊόντα φυτικής προέλευσης, το 4,3% από κατεργασμένα τρόφιμα, ποτά και καπνό και το 3,5% από προϊόντα χαρτιού. Συγκεκριμένα, λαμβάνοντας ως ενδεικτικό παράδειγμα τα Φρούτα/Λαχανικά, παρατηρούμε μια μείωση του ποσοστού συμμετοχής στις συνολικές εξαγωγές αγροτικών προϊόντων από το 67,24% σε όρους αξίας και 79,02% σε όρους όγκου το 2007 σε 60,96% σε όρους αξίας και 75,71% σε όρους όγκου. Από την άλλη πλευρά, κατά το α' τρίμηνο 2008, οι ρουμάνικες εξαγωγές στην Ελλάδα αποτέλεσαν το 4,5% από προϊόντα φυτικής προέλευσης, και το 4,1% από κλωστοϋφαντουργικά.

Συμπερασματικά, το εμπορικό ισοζύγιο αγροτικών προϊόντων της Ελλάδας με την Ρουμανία είναι ελλειμματικό την διετία 2005-2006 και μετατρέπεται σε πλεονασματικό την επόμενη διετία 2007-2008 ενώ μειώνεται την περίοδο 2008-2009 παραμένοντας σε θετικό πρόσημο. Η σταθερά θετική εξέλιξη των εξαγωγών και η διατήρηση των εισαγωγών στα ίδια σχετικά επίπεδα κατά τη διάρκεια της περιόδου 2005-2009 επέτρεψαν τη σταδιακή μείωση του εμπορικού ελλείμματος και τη μετατροπή του σε πλεόνασμα. Ειδικά το 2008 εμπορικό πλεόνασμα σημείωσε άκρως εντυπωσιακή αύξηση. Πράγματι οι εξαγωγές αγροτικών προϊόντων βελτιώθηκαν κατά 22% το 2006/2005, κατά 61,4% το 2007/2006 και περαιτέρω κατά 36,5% το 2008/2007 ενώ το 2009/2008 διαμορφώθηκε στο 28,7%. Η σημαντική αυτή ανάκαμψη των εξαγωγών διαχέεται σε όλες σχεδόν τις κατηγορίες προϊόντων που απαρτίζουν το εμπορικό ισοζύγιο αγροτικών προϊόντων. Σημειώνεται, όμως, ότι η παραπάνω θετική εξέλιξη στις εξαγωγές οφείλεται κυρίως, με συντριπτική διαφορά, στην κατηγορία των Φρούτων - Λαχανικών και των παρασκευασμάτων τους, η οποία άλλωστε αποτελεί και την μεγαλύτερη σε αξία κατηγορία εξαγωγών στα αγροτικά προϊόντα προς τη Ρουμανία παρατηρώντας μια αύξηση από το 2005 80.553.451 kg και αξία 27.831.982 Ευρώ στο 2009 με 137.957.262 kg και αξία 74.562.004 Ευρώ.

Στις εισαγωγές αγροτικών προϊόντων η εικόνα είναι μικτή με διαδοχικές αυξομειώσεις: σημείωσαν μείωση της τάξεως του 8% το 2006/2005, αύξηση 7,6% το 2007/2006 και πάλι μείωση κατά 13,8% το 2008/2007 και μια πτώση 14,6 % το 2008/2009 οπότε ουσιαστικά παρέμειναν στα ίδια περίπου επίπεδα και ελάχιστα μειωμένα την εν λόγω πενταετία.

Αξιοσημείωτο είναι και το διαρκώς (με μόνη εξαίρεση το 2006) αυξανόμενο μερίδιο των αγροτικών εξαγωγών ως προς τις συνολικές εξαγωγές της Ελλάδας προς τη Ρουμανία. Πράγματι οι εξαγωγές αγροτικών προϊόντων αποτελούν το 11,7% το 2005, το 9,9% το 2006, το 13,3% το 2007, το 16,7% το 2008 και το 23,92% το 2009, των συνολικών εξαγωγών μας προς Ρουμανία.

Η εξέλιξη του γενικού εμπορικού ισοζυγίου, για το σύνολο δηλαδή των προϊόντων στο εμπόριο Ελλάδας-Ρουμανίας, είναι επίσης ιδιαίτερα θετική. Το εμπορικό έλλειμμα του 2005 μετατράπηκε σε σημαντικό πλεόνασμα το 2006 και έκτοτε ενισχύεται με αλματώδεις ρυθμούς : +95,3% το 2007/2006, +39,8% το 2008/2007 και +7,7% το 2009/2008, χάριν της πραγματικά εντυπωσιακής και σταθερής ανάπτυξης των εξαγωγών μας (Πρεσβεία της Ελλάδος στο Βουκουρέστι, 2005-2009).

2.2 Η περίπτωση της πΓΔΜ

Το εξωτερικό εμπόριο της πΓΔΜ αποτελεί σημαντικό μέρος του ΑΕΠ. Ο όγκος των συναλλαγών με το εξωτερικό διαχρονικά αυξάνει. Από το 2004 και εντεύθεν, ιδιαίτερα, παρατηρείται σταθερή άνοδος με απώτερη επίδοση το 2007, όπου σημειώθηκε αύξηση 40% περίπου έναντι του περασμένου χρόνου. Η σύνθεση των εμπορικών συναλλαγών κατά τομέα δραστηριότητας παραμένει σχεδόν η ίδια για όλο το υπό εξέταση διάστημα, με μικρές, μόνο, εξαιρέσεις. Κυριαρχούν τα είδη από μέταλλο, μηχανήματα, καύσιμα, κλωστοϋφαντουργικά, τρόφιμα και χημικά. Ίδια παραμένει και η παλέττα των χωρών με τις οποίες συναλλάσσεται η πΓΔΜ. Πρόκειται κυρίως για δυτικοευρωπαϊκές χώρες, τις γειτονικές πρώην Γιουγκοσλαβικές δημοκρατίες, ιδιαίτερα στα πλαίσια των προνομιακών όρων της συμφωνίας CEFTA, και τη Ρωσία (λόγω ενέργειας) (Γραφείο Συνδέσμου Σκόπια, 2005-2009). Ο ρόλος και η συμμετοχή της Ελλάδος στο πεδίο των διεθνών εμπορικών συναλλαγών της χώρας παραμένει σημαντικότερος, αν όχι κυρίαρχος, όλα αυτά τα χρόνια.

Η χώρα μας αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους εμπορικούς εταίρους της πΓΔΜ. Για τη γειτονική χώρα η Ελλάδα είναι ο 4ος μεγαλύτερος προμηθευτής και ο 3ος καλύτερος πελάτης. Η σχέση αυτή διατηρείται σταθερά κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών. Αντίστοιχα, παρά το γεγονός ότι για τη χώρα μας η πΓΔΜ δεν τοποθετείται στις καίριες σημασίας εξωτερικές αγορές, παραμένει μια σπουδαία αγορά, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τις εξαγωγές μας. Για την Ελλάδα, το έτος 2007, η πΓΔΜ κατέχει την 32η θέση στον κατάλογο σπουδαιότητας ως προμηθεύτρια χώρα και τη 13η θέση ως χώρα-πελάτης (Γραφείο Συνδέσμου, 2005-2009). Η διαχρονική εξέλιξη των διμερών εμπορικών συναλλαγών Ελλάδος-πΓΔΜ (εισαγωγές και εξαγωγές, όγκος εμπορίου και εμπορικό ισοζύγιο) στην περίοδο 2005-2009 παρουσιάζεται στους κάτωθι πίνακες.

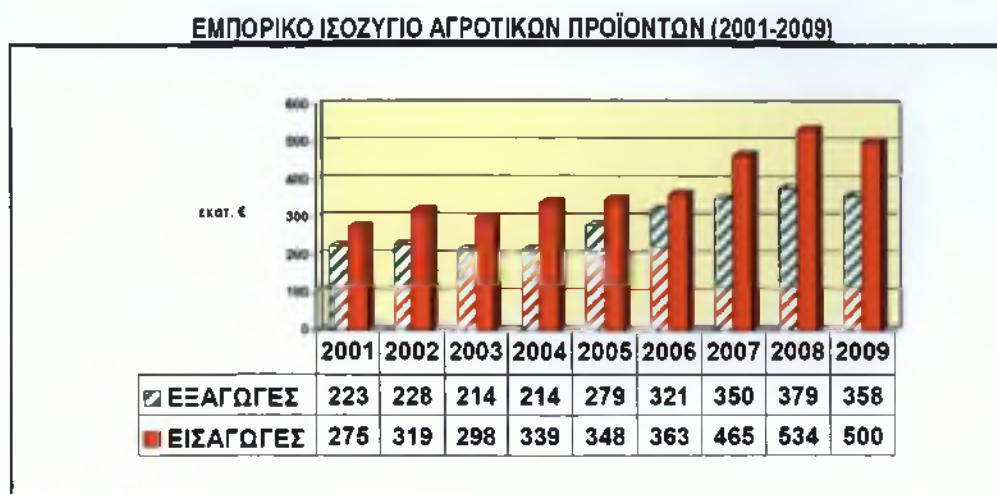
Πίνακας 9 Εμπορικό Ισοζύγιο 2001-2006

ΑΓΡΟΤΙΚΗ

ΕΤΟΣ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ		ΕΞΑΓΩΓΕΣ		ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	
	kg	US\$	eur	Kg	US\$	eur
2001	350,172,488	199,963,546	223,289,347	467,301,357	245,798,127	274,982,606
2002	350,358,883	215,669,305	228,022,126	654,920,860	301,695,804	319,289,109
2003	345,399,948	244,124,931	214,401,804	562,141,460	338,519,995	298,354,539
2004	366,795,183	266,889,502	213,568,627	611,291,047	422,117,177	339,089,125
2005	465,973,492	345,573,105	278,626,899	596,565,755	432,255,922	348,204,903
2006	550,606,501	403,275,508	320,603,237	527,027,025	455,925,045	362,643,857

Πηγή Στατιστική Υπηρεσία πΓΔΜ

Πίνακας 10 Εμπορικό Ισοζύγιο Αγροτικών Προϊόντων 2001-2009

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία της πΓΔΜ (2010)

Πίνακας 11 Εμπορικό Ισοζύγιο Αγροτικών Προϊόντων 2001-2009

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (2001-2009)

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ			ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ		
	ΕΤΟΣ	kg	US\$	€	kg	US\$
2001	350.172.488	199.963.546	223.289.347	467.301.357	245.798.127	274.982.606
2002	350.358.883	215.669.305	228.022.126	654.920.860	301.695.804	319.289.109
2003	345.399.948	244.124.931	214.401.804	562.141.460	338.519.995	298.354.539
2004	366.795.183	266.889.502	213.568.627	611.291.047	422.117.177	339.089.125
2005	465.973.492	345.573.105	278.626.899	596.565.756	432.255.922	348.204.903
2006	550.606.501	403.275.508	320.603.237	527.027.025	455.925.045	362.643.857
2007	638.393.656	480.842.362	350.056.373	701.056.856	640.310.658	465.418.850
2008	587.678.371	556.275.749	378.528.403	704.956.150	783.289.969	534.475.024
2009*	519.925.897	500.037.242	357.767.419	672.156.551	696.559.854	499.762.940

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία της πΓΔΜ (2010)
* Προσωρινά στοιχεία

Πίνακας 12 Διμερές Εμπόριο Ελλάδας – πΓΔΜ

Διμερές Εμπόριο Ελλάδος - πΓΔΜ (σε εκατ. €)

	2005	2006	2007	2008	2009	Α' τετραμ. 2009	Α' τετραμ. 2010
Εξαγωγές Ελλάδος	327,2	373,3	389,9	442,1	396,6	113,1	94,0
Εισαγωγές Ελλάδος	198,4	230,9	299,2	360,9	214,8	65,2	60,3
Όγκος Εμπορίου	525,6	604,2	689,1	803,0	611,4	178,3	154,3
Ισοζύγιο	128,8	142,4	90,7	81,2	181,8	47,9	33,7

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ

Το εμπορικό ισοζύγιο παραμένει σταθερά πλεονασματικό για τη χώρα μας αν και με τάση απομείωσής του συνολικά στην περίοδο 2001-2009. Η εξήγηση της εξέλιξης αυτής είναι ότι τα τελευταία χρόνια και μέχρι το 2007 τουλάχιστον, τα προϊόντα μας αντιμετωπίζουν οξύτατο ανταγωνισμό από ομοειδή άλλων χωρών, κυρίως από τις ευρωπαϊκές αλλά και τις γειτονικές βαλκανικές – πρώην Γιουγκοσλαβικές δημοκρατίες. Η εγχώρια βιομηχανία επίσης (έστω και αν η ιδιοκτησία της ανήκει σε ξένους επενδυτές), έχει τη δυνατότητα να προσφέρει περισσότερα προϊόντα σε σχέση με το παρελθόν. Από την άλλη πλευρά και πιο ειδικά για την περίοδο που μας

ενδιαφέρει, ο όγκος του διμερούς εμπορίου στην 5ετία 2003-2007 δείχνει θεαματικά αυξανόμενος. Ήδη μεταξύ των ετών 2003 και 2007 έχει υπερδιπλασιαστεί.

Το 2008 η τάση αυτή συνεχίστηκε με παράλληλη αύξηση τόσο των εισαγωγών όσο και των εξαγωγών μας προς την πΓΔΜ. Τούτο παρά το γεγονός της γενικότερης κάμψης των συναλλαγών διεθνώς μετά την εμφάνιση της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, και παρά την πολιτική συγκύρια του Μαΐου 2008, όπου παρατηρήθηκε προσωρινή επιδείνωση των διμερών σχέσεων. Επισημαίνεται, με την ευκαιρία, ότι ικανό τμήμα των συναλλαγών μας αντιπροσωπεύει την εισαγωγή στην πΓΔΜ πρώτων υλών η ημιτελών προϊόντων και στην συνέχεια την εξαγωγή τους στην Ελλάδα ως έτοιμων προϊόντων (παθητική τελειοποίηση). Το 2008 η πΓΔΜ παρουσίασε για πρώτη φορά εμπορικό έλλειμμα ως προς τα βασικά αγροτικά προϊόντα.

Διαχρονικά το εμπορικό ισοζύγιο παρέμενε σταθερά πλεονασματικό για τη χώρα μας μέχρι και το 2008. Από την άλλη πλευρά, ο όγκος του διμερούς εμπορίου που στην 5ετία 2004-2008 παρουσίασε θεαματική αύξηση (ήδη μεταξύ των ετών 2003 και 2007 έχει υπερδιπλασιαστεί), παρουσίασε κάμψη το 2009 και πάλι, η εξέλιξη αυτή και η μείωση των συναλλαγών θα πρέπει να αποδοθεί σε οικονομικά αίτια, σχετιζόμενα με την οικονομική κρίση σε συνδυασμό με τα πρόσφατα ειδικότερα προβλήματα της οικονομίας μας. Πάντως, το 2009 η εμφάνιση προβλημάτων στην ελληνική οικονομία είχε ως συνέπεια τον περιορισμό των εισαγωγών μας γενικώς, περιλαμβανόμενων και αυτών από την πΓΔΜ με μικρότερη υποχώρηση των εξαγωγών μας προς την εν λόγω χώρα, με τελικό αποτέλεσμα τη διεύρυνση του υπέρ ημών πλεονάσματος του διμερούς εμπορικού ισοζυγίου.

Αλλάζοντας κατεύθυνση και προσερχόμενοι στην κλαδική ανάλυση το 2007 στην προσπάθεια της να προωθήσει τη γεωργία σε έναν από τους πιο σημαντικούς τομείς για την ανάπτυξη της οικονομίας της χώρας, η κυβέρνηση της πΓΔΜ υιοθέτησε σειρά νόμων για τον αγροτικό τομέα οι οποίοι παρέχουν τη βάση για μελλοντική ευθυγράμμιση με το κοινοτικό κεκτημένο (acquis), αύξησε τον αγροτικό προϋπολογισμό της κατά 40% περίπου σε US\$49.3 εκατ. Και υιοθέτησε την Εθνική Αγροτική και Περιφερειακή Στρατηγική (2007-2013), με στόχο να ενδυναμώσει την ανταγωνιστικότητα της γεωργίας της χώρας στην αγορά της ΕΕ όπως και στις περιφερειακές αγορές (Γραφείο Συνδέσμου Σκόπια, 2005-2009).

Λόγω του εύκρατου κλίματος και της υψηλής γονιμότητας του εδάφους ο κλάδος των τροφίμων και των ποτών έχει παραδοσιακά ιδιαίτερη σημασία για τη χώρα. Οι σχετικές δραστηριότητες των εν λόγω κλάδων περιλαμβάνουν την παράγωγη κονσερβαρισμένων φρούτων και τις εξαγωγές λαχανικών, κρασιού και μύρας. Ειδικότερα, λαμβάνοντας υπόψη τους σχετικούς πίνακες (Παράρτημα), το διμερές εξαγωγικό εμπόριο Φρούτων και Λαχανικών μπορεί να παρουσιαστεί ως καμπύλη της οποίας η κορυφή από άποψη αξίας μπορεί να οριστεί το έτος 2006 όπου παρατηρείται ο μεγαλύτερος όγκος εισαγωγών σε αξία της τάξεως των 7.266.379 Ευρώ (20.566.486kg) και συμμετοχή 10,41% στο συνολικό εμπόριο αγροτικών προϊόντων (σε αξία) ενώ από εκεί και ύστερα παρατηρείται μείωση 4,5% έως το 2009 και τα 2.190.474 Ευρώ (5.352.495kg, μείωση κατά 2,6%) με συμμετοχή 5,9% στο συνολικό εμπόριο αγροτικών προϊόντων. Αντίστοιχα ανάλογη και με μικρές διακυμάνσεις από την άλλη πλευρά μπορεί να θεωρηθεί η εξέλιξη του όγκου εξαγωγών σε αξία την 5ετία 2005-2009, ξεκινώντας από τα 14.921.729 Ευρώ το 2005

(37.488.990kg), μειωμένα κατά 1% το 2006, αυξημένα κατά 1,3% περίπου το 2007 και στάσιμα το 2008 ενώ το 2009 παρουσίασε αύξηση κατά 1% και τα 18.255.892 Ευρώ (32.374.992kg., μείωση κατά 0,86%) διατηρώντας μια συνολική ισορροπία και διαμορφώνοντας τελικά σε +1,2% την αύξηση στην 5ετία.

Συνεχίζοντας την ανάλυσή μας, στην κατηγορία Ποτά παρατηρούμε τη συνεχώς μειούμενη πορεία των ελληνικών εισαγωγών έναντι της συνεχώς αυξούμενης πορείας των ελληνικών εξαγωγών συνολικά και σε όρους αξίας και σε όρους όγκου αν και παρατηρούνται διακυμάνσεις ανάλογα με τα έτη. Συγκεκριμένα, από το 2005 έως το 2009, οι εισαγωγές από 188.674 Ευρώ, με συμμετοχή 0,34% στο συνολικό εισαγωγικό εμπόριο αγροτικών προϊόντων, έφτασαν στο επίπεδο των 29.754 παρουσιάζοντας μια μείωση της τάξης του 15% ενώ οι εξαγωγές παρουσίασαν αύξηση της τάξης του 16% φτάνοντας τα 4.903.771 Ευρώ το 2009, με συμμετοχή 9,32% στο συνολικό εξαγωγικό εμπόριο αγροτικών προϊόντων. Παράλληλα με τη μείωση των εισαγωγών σε όρους αξίας κινήθηκε και η μείωση των αντίστοιχων ποσοτήτων εισαγωγών ξεκινώντας από 680.398kg (συμμετοχή 1,119% στο συνολικό εισαγωγικό εμπόριο αγροτικών προϊόντων) το 2005 και φτάνοντας μειωμένη κατά 19% το 2009 και 13276 kg (συμμετοχή 0,07% στο συνολικό εισαγωγικό εμπόριο αγροτικών προϊόντων). Αντίθετα με τις ποσότητες εισαγωγών, οι ποσότητες εξαγωγών ακολούθησαν μια καμπυλόγραμμη πορεία ξεκινώντας το 2005 με 8.795.298 kg (συμμετοχή 8,57% στο συνολικό εξαγωγικό εμπόριο αγροτικών προϊόντων), φτάνοντας το 2007 στην κορυφή με 9.157.017 kg (συμμετοχή 8,18% στο συνολικό εξαγωγικό εμπόριο αγροτικών προϊόντων) και καταλήγοντας το 2009 με 6.302.242 kg (συμμετοχή 7,16 στο συνολικό εξαγωγικό εμπόριο αγροτικών προϊόντων).

Από την άλλη πλευρά, όσον αφορά στο κρασί, το 2008 η παραγωγή έφτασε τις 1,081,400 εκατόλιτρα. Ωστόσο, η διεθνής οικονομική κρίση έχει επηρεάσει και τα οινοποιεία της χώρας, καθώς η εξαγωγή εμφιαλωμένου οίνου έχει μειωθεί κατά 20%. Λόγω του εύκρατου κλίματος και της υψηλής γονιμότητας του εδάφους ο κλάδος των τροφίμων και των ποτών έχει παραδοσιακά ιδιαίτερη σημασία για τη χώρα. Συγκεκριμένα όσον αφορά στο κρασί, το 2009 η παραγωγή έφτασε τις 1,133,998 εκατόλιτρα, έναντι 908,426 εκατόλιτρων το 2007 και 1,081,400 εκατόλιτρων το 2008. Μάλιστα το τρέχον έτος (2010) υπάρχουν μεγάλα αδιάθετα αποθέματα κρασιού στις κάβες της χώρας, περίπου 20 εκατομμύρια λίτρα περισσότερο από το 2009.

Η ποιότητα του καπνού που παράγεται στη χώρα θεωρείται υψηλή. Η παραγωγή καπνού και σιγαρέτων έχουν προσελκύσει ξένο κεφάλαιο, ειδικά κατά την περίοδο των μεγάλων ιδιωτικοποιήσεων από τη δεκαετία του '90 και εκτοτε. Τρεις μεγάλες καπνοβιομηχανίες λειτουργούν στα Σκόπια, το Kumanovo και το Priller, ενώ υπάρχουν περισσότεροι από 40 σταθμούς επεξεργασίας καπνού (Γραφείο Συνδέσμου Σκόπια, 2005-2009). Η παραγωγή καπνού το 2007 ανήλθε περίπου στους 22,000 τόνους. Ο καπνός αποτελεί ιδιαίτερα σημαντικό προϊόν της χώρας για εξαγωγικούς αλλά και για κοινωνικοοικονομικούς λόγους καθώς με την παραγωγή του ασχολούνται 40,000 αγροτικά νοικοκυριά και κερδίζουν εισόδημα 180,000 άτομα. Η παραγωγή καπνού το 2009 σύμφωνα με την Στατιστική Υπηρεσία της πΓΔΜ, ανήλθε σε 24,122 τόνους. Ωστόσο, σοβαρό πρόβλημα για την καπνοβιομηχανία της πΓΔΜ παραμένει η λαθρεμπορία σιγαρέτων. Σύμφωνα με τα παραπάνω αναφερθέντα και η εικόνα εμπορίου καπνού μεταξύ Ελλάδος και πΓΔΜ δε θα μπορούσε να ξεφύγει από την παραπάνω παραδοχή. Πράγματι, την περίοδο 2005-2009 παρατηρείται αύξηση

των εισαγωγών καπνού από την πΓΔΜ και μείωση εξαγωγών. Αυτή η δήλωση σε μετρήσιμους όρους ανέρχεται σε 23.381.184 Ευρώ εισαγωγών το 2005 κι αντιστοιχεί σε 5.964.858 kg καταλαμβάνοντας αντίστοιχα το 42,28% και το 10,44% του συνόλου εισαγωγών σε αξία και ποσότητα και καταλήγει το 2009 στα 18.004.784 Ευρώ με συμμετοχή 48,53% και 45.009.799 kg με συμμετοχή 23,64% παρουσιάζοντας μια αύξηση της τάξης 7,54% σε όρους ποσότητας και μια ελάχιστη μείωση της τάξης του 0,7% σε όρους αξίας. Αντιστρόφως ανάλογα με τις εισαγωγές κινούνται οι εξαγωγές και από 1.825.187 Ευρώ (συμμετοχή 6,45% στο συνολικό εξαγωγικό εμπόριο αγροτικών προϊόντων) και 1.008.607 kg (συμμετοχή 0,98%) το 2005 το 2009 διαμορφώνονται σε 365.001 Ευρώ (συμμετοχή 0,69%) και 179.972 kg (συμμετοχή 0,20%) παρουσιάζοντας μια μείωση της τάξης του 19% σε όρους αξίας και 17% σε όρους ποσότητας αντίστοιχα.

Η βιολογική γεωργία είναι ένας τομέας προσδοκώμενης ανάπτυξης, ο οποίος προσελκύει το ενδιαφέρον των εγχώριων και ξένων αγορών. Χαρακτηριστικά, το 2006 η παράγωγή βιολογικών προϊόντων διπλασιάστηκε σε σύγκριση με το 2005. Για το 2007 δεν υπάρχουν στοιχεία. Το 2008 η κυβέρνηση της χώρας ανακοίνωσε αυξημένη ενίσχυση για την παραγωγή βιολογικών προϊόντων. Επίσης, σε συνεργασία με το Μεσογειακό Ινστιτούτο Γεωργίας στο Μπάρι. Το Υπουργείο Γεωργίας της πΓΔΜ έθεσε σε έναρξη την προώθηση νέου προγράμματος για την βιολογική παραγωγή. Το εν λόγω πρόγραμμα αφορά σε περίπου δέκα σημαντικές καλλιέργειες (Γραφείο Συνδέσμου Σκόπια, 2005-2009).

Συνολικά, θα μπροσούσαμε να τονίσουμε πως ενώ το 2005 και 2006 το έλλειμμα στο αγροτικό ισοζύγιο αξιών ήταν αρνητικό με την πάροδο των χρόνων μειώθηκε περνώντας σε πλεονασματικό την 3ετία 2007-2009 ενώ το αντίστοιχο σε όγκο ακολούθησε ελαφρές διακυμάνσεις στο ύψος του όγκου φτάνοντας το 2009 να είναι ελάχιστα μειωμένο έναντι του υψηλότερου έτους το 2007.

2.3 Η περίπτωση της Βουλγαρίας

Το 2007 υπήρξε το έτος που κατεγράφησαν εμπορικές επενδυτικές και τουριστικές σχέσεις ρεκόρ με την Βουλγαρία. Το πρώτο έτος της ένταξης της χώρας στην ΕΕ λειτούργησε ως καταλύτης που επιτάχυνε την δραστηριότητα των ελληνικών επιχειρήσεων αλλά και των ελλήνων πολιτών εν γένει τόσο σε επίπεδο εμπορίου όσο και επενδύσεων (παραγωγικών και κερδοσκοπικών - ακίνητα) αλλά και τουρισμού (Πρεσβεία Ελλάδας στη Σόφια, 2005-2009). Ο όγκος εμπορίου το 2007 πλησίασε στα 2 δις € ενώ οι ελληνικές επενδύσεις στα 2,4 δις € για το διάστημα 1996-2007 φέρνοντας και πάλι την Ελλάδα στην τριη θέση του πίνακα χωρών προέλευσης των άμεσων ξένων επενδύσεων. Η εξέλιξη αυτή οφείλετε στις πολύ υψηλές επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν τόσο το 2006 όσο και το 2007, οπότε καταγράφηκαν οι υψηλότερες επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν ποτέ σε ετήσια βάση. Στο εμπόριο η Βουλγαρία βρίσκεται στην 3^η θέση των χωρών – πελατών απορροφώντας το 6,5% των συνολικών ελληνικών εξαγωγών, ενώ η Ελλάδα βρίσκεται στην 6^η θέση καλύπτοντας το 5,1% των συνολικών εισαγωγών της χώρας. Έτος ρεκόρ, όπως προείπαμε, για τις ελληνικές εξαγωγές ήταν το 2007, σύμφωνα με τα στοιχεία εξωτερικού εμπορίου που ανακοίνωσε η ΕΣΥΕ για το δωδεκάμηνο Ιανουαρίου – Δεκεμβρίου 2007.

Από τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στον Πίνακα 13 που ακολουθεί προκύπτει ότι οι ελληνικές εξαγωγές στην Βουλγαρία ξεπέρασαν το 2007 τα 1,1 δισεκ. € καταγράφοντας αύξηση κατά 5,5% σε σχέση με το 2006. Σημειώνεται ότι η αύξηση των εξαγωγών προς την Βουλγαρία ήταν σχεδόν η διπλάσια, ως ποσοστό, σε σχέση με την αύξηση των συνολικών ελληνικών εξαγωγών, η οποία το 2007 ήταν 3%.

Επίσης οι εισαγωγές της Ελλάδος από την Βουλγαρία αυξήθηκαν κατά 10,9% το 2007 ανερχόμενες στα 861 εκατ. € έναντι 777 εκατ. € το 2006. Και στην περίπτωση των εισαγωγών από την Βουλγαρία η αύξηση ήταν ταχύτερη απ' ό τι η αύξηση των συνολικών εισαγωγών της Ελλάδος (9,4%). Η ανοδική πορεία τόσο των εξαγωγών όσο και των εισαγωγών οδήγησε σε περαιτέρω αύξηση του διμερούς εμπορίου, το οποίο προσέγγισε τα 2 δισεκ. €. Το διμερές εμπόριο αυξήθηκε κατά 7,8% το 2007 σε σχέση με το 2006. Παράλληλα διατηρήθηκε το θετικό για την Ελλάδα εμπορικό ισοζύγιο, το οποίο ωστόσο μειώθηκε κατά 9,5% στα 249 εκατ. € έναντι 275 εκατ. € το 2006, λόγω της ταχύτερης αύξησης των εισαγωγών απ' ό τι οι εξαγωγές.

Πίνακας 13 Διμερές Εμπόριο Ελλάδος – Βουλγαρίας

	2006	2007	Μεταβολή
Συνολικές	16.652	17.148	+3%
Ελληνικές εξαγωγές			
Ελληνικές εξαγωγές στην Βουλγαρία	1.052	1.110	+5,5%
Μερίδιο στις συνολικές	6,3%	6,5%	
Συνολικές	50.734	55.522	+9,4%
Ελληνικές εισαγωγές			
Ελληνικές εισαγωγές από Βουλγαρία	777	861	+10,9%
Μερίδιο στις συνολικές	1,5%	1,6%	
Όγκος εμπορίου με Βουλγαρία	1.829	1.971	+7,8%
Ισοζύγιο με Βουλγαρία	275	249	- 9,5%

Στοιχεία : ΕΣΥΕ

Επεξεργασία : Γραφείο ΟΕΥ Σόφιας

Η Βουλγαρία για το 2007 καταλαμβάνει την 4^η θέση στην λίστα των χωρών – πελατών των ελληνικών προϊόντων, έναντι της 3^{ης} θέσης που είχε το 2006. Συνολικά το 6,5% των ελληνικών εξαγωγών το 2007 απορροφήθηκε από την Βουλγαρία, έναντι του 6,3% το 2006 (Πρεσβεία Ελλάδος, 2005-2009). Η Βουλγαρία αποτελεί το 2007 την 18^η χώρα τροφοδότη της ελληνικής αγοράς, καταλαμβάνοντας το 1,6% των συνολικών εισαγωγών της χώρας μας, ενώ το 2006 βρισκόταν στην 17^η θέση με το 1,5% των συνολικών εισαγωγών.

Συνεπώς τα συμπεράσματα για την πορεία του διμερούς εμπορίου με την Βουλγαρία για το δωδεκάμηνο Ιανουάριος-Δεκέμβριος 2007 σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα 2006, είναι τα ακόλουθα (Πρεσβεία Ελλάδος στη Σόφια, 2005-2009, Γ.Γ.Ε.Τ, 2007):

1. Αύξηση του όγκου του διμερούς εμπορίου στα 2 δισεκ. € (αύξηση 7,8%)
2. Αύξηση των ελληνικών εξαγωγών στην Βουλγαρία στα 1,11 δισεκ.€ (αύξηση 5,5%) και έτος ρεκόρ για τις ελληνικές εξαγωγές στην χώρα.
3. Αύξηση των ελληνικών εισαγωγών από την Βουλγαρία στα 861 εκατ.€ (αύξηση 10,9%).
4. Διατήρηση του θετικού εμπορικού ισοζυγίου για την Ελλάδα στα 249 εκατ. € , αλλά με μείωσή του (κατά 9,5%).

Παράλληλα, οι βουλγαρικές εξαγωγές προς την Ελλάδα κινήθηκαν περισσότερο δυναμικά – εξέλιξη αναμενόμενη μετά την ένταξη της χώρας στην ΕΕ – γεγονός που είχε ως συνέπεια την περαιτέρω (δραστική) μείωση του εμπορικού πλεονάσματος για την χώρα μας. Η διαφαινόμενη τάση ισοσκελίσης, μεσοπρόθεσμα, ή ακόμη και η μεταστροφή του ισοζυγίου σε ελλειμματικό για την Ελλάδα, θα εξαρτηθεί, σε μεγάλο βαθμό, από την ετοιμότητα των εξαγωγικών επιχειρήσεών μας όχι απλώς να διατηρήσουν αλλά και να επεκτείνουν την θέση τους στην βουλγαρική αγορά, αναπτύσσοντας εξελιγμένες μορφές μάρκετινγκ.

Πιο συγκεκριμένα, πάντως, και σε ό,τι αφορά το αντικείμενο της εργασίας, μπορούμε να παρατηρήσουμε (Παράρτημα) ότι την 3^ητία 2005-2007 το αρχικό μεγάλο έλλειμμα του αγροτικού ισοζυγίου μεταξύ των δύο χωρών βαίνει διαρκώς μειούμενο σε όρους αξίας κυρίως ενώ σε όρους ποσότητας αυξάνεται ξεκινώντας το 2005 με -15.636.285 Ευρώ και -301.072.503 kg, και φτάνοντας με μικρές διακυμάνσεις το 2007 στα -9.996.922 Ευρώ ενώ αντίθετα στην πλευρά των ποσοτήτων στα -320.761.445 kg. Ειδικότερα, κάνοντας μια πιο κλαδική ανάλυση, στην κατηγορία Φρούτα / Λαχανικά παρατηρούμε μια αύξηση της τάξεως του 14,1% στις εισαγωγές και 11,8% στις εξαγωγές σε όρους αξίας που αντιστοιχούν σε όρους ποσότητας των εισαγωγών 12,2% ενώ παρατηρείται μείωση 8,6% στις εξαγωγές. Συνεχίζοντας, στην κατηγορία Ποτά και πάλι για την περίοδο 2005-2007, με μια πιο αναλυτική ματιά, παρατηρούμε πως οι εξαγωγές τόσο σε όρους αξίας όσο και σε όρους ποσότητας αυξήθηκαν κατά 2,7% και 6,3% αντίστοιχα ενώ στις εισαγωγές υπήρξε μια μείωση 5,2% σε όρους ποσότητας και μια αύξηση 15,6% σε όρους αξίας. Από την άλλη πλευρά, στην κατηγορία Καπνός και Καπνικά προϊόντα, παρατηρείται αύξηση την περίοδο 2005-2007 τόσο στις εισαγωγές όσο και στις εξαγωγές και στον όρο αξίας (3,4% και 1,5% αντίστοιχα) και στον όρο ποσότητα (6,1% και 3,5% αντίστοιχα).

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΣΥΕ για το 2008, ο όγκος των διμερών εμπορικών συναλλαγών, συνολικής αξίας € 2,399 δισεκ. κατέγραψε αύξηση κατά 21,7% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Στην εν λόγω αύξηση συνέβαλε κυρίως η δυναμική

εξέλιξη των βουλγαρικών εξαγωγών προς την Ελλάδα, οι οποίες σημείωσαν άνοδο, σε αξία, κατά 35% έναντι του 2007, στα € 1.162 δισεκ. Με χαμηλότερο πλην όμως αρκετά ικανοποιητικό ρυθμό αύξησης (+11,0%) κινήθηκαν, κατά το ανωτέρω διάστημα, οι ελληνικές εξαγωγές και διαμορφώθηκαν, σε αξία, στα € 1,237 δισεκ. Οι ανωτέρω εξελίξεις (μεγαλύτερος ρυθμός αύξησης των βουλγαρικών εξαγωγών προς την Ελλάδα) είχαν σαν αποτέλεσμα την περαιτέρω μείωση του εμπορικού πλεονάσματος της Ελλάδας στα € 75 εκατ. (έναντι € 249 εκατ. το 2007 και € 275 εκατ. το 2006) αλλά και την επιδείνωση των όρων εμπορίου για την χώρα μας. Αναλυτικότερα, οι εμπορικές συναλλαγές Ελλάδας-Βουλγαρίας κατά το διάστημα Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου 2008 (και η εξέλιξή τους σε σχέση με τα δύο προηγούμενα έτη) παρουσίασαν την εξής εικόνα :

Πίνακας 14 : Εμπορικό ισοζύγιο Ελλάδας – Βουλγαρίας Αξία : εκατ. €

	2006	2007	2008	Μεταβολή 08/07
Ελληνικές εξαγωγές προς Βουλγαρία	1.052	1.115	1.237	+11,0%
Ελληνικές εισαγωγές από Βουλγαρία	777	861	1.162	+34,9%
Ισοζύγιο	+275	+249	+ 75	
Όγκος εμπορίου	1.829	1.971	2.399	+21,5%
Όροι εμπορίου	1 : 1,35	1 : 1,28	1 : 1,06	

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας (ΕΣΥΕ)

Οι εξαγωγές προς την Βουλγαρία συμμετέχουν με ποσοστό 7,1% στο σύνολο των ελληνικών εξαγωγών του 2008 έναντι 6,5% το 2007 και 6,3% το 2006, η δε Βουλγαρία κατέχει την 3^η θέση μεταξύ των ξένων αγοραστών ελληνικών προϊόντων σε σχέση με την 4^η θέση που κατείχε το προηγούμενο έτος. Οι εισαγωγές από την Βουλγαρία βελτίωσαν το ποσοστό συμμετοχής τους στο σύνολο των ελληνικών εισαγωγών της ανωτέρω περιόδου από 1,5% το 2006 και 1,6% το 2007 σε 1,9% το 2008 αναβαθμίζοντας συγχρόνως την θέση της Βουλγαρίας ως προμηθευτή της ελληνικής αγοράς από την 18^η το 2007 στην 16^η το 2008 (Πρεσβεία της Ελλάδας στο Βουκουρέστι, 2005-2009).

Σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία της ΕΣΥΕ για την χρονική περίοδο Ιανουαρίου – Μαρτίου 2009, ο όγκος του διμερούς εμπορίου καταγράφει μείωση κατά 30% περίπου σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2007. Οι ελληνικές εξαγωγές, συνολικής αξίας 212,1 εκατ. €, παρουσιάζουν σημαντική υποχώρηση κατά 31,0% ενώ μικρότερη αλλά επίσης σημαντική κάμψη (-28,4%) εμφανίζουν και βουλγαρικές εξαγωγές προς την Ελλάδα, κατά την ανωτέρω περίοδο.

Από την στατιστική ανάλυση των διμερών συναλλαγών διαπιστώνεται ότι η διάρθρωση των ελληνικών εξαγωγών προς την Βουλγαρία δεν παρουσιάζει φαινόμενα συγκέντρωσης σε ορισμένες κατηγορίες προϊόντων (συνήθως των παραδοσιακών), όπως αυτό συμβαίνει σε άλλες αγορές υποδοχής ελληνικών προϊόντων. Πράγματι, η δομή των ελληνικών εξαγωγών εμφανίζει μια ευρύτατη γκάμα προϊόντων που αντιπροσωπεύουν περί τις 850 κατηγορίες, γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η βουλγαρική αγορά παρουσιάζει σημαντικές δυνατότητες απορρόφησης της ελληνικής εξαγωγικής παραγωγής. Η διαπίστωση αυτή στηρίζεται επιπλέον στο γεγονός της ταχύτατα αναπτυσσόμενης βουλγαρικής αγοράς, της γειτνίασης, του συνεχώς αυξανόμενου αριθμού των Βούλγαρων τουριστών που επισκέπτονται κατ' έτος την Ελλάδα αλλά και του καλού ονόματος που έχουν τα ελληνικά προϊόντα στην χώρα. Στον πίνακα που ακολουθεί, παρατίθενται στατιστικά στοιχεία των ελληνικών εξαγωγών προς την Βουλγαρία, για τα έτη 2007 και 2008, σύμφωνα με την 3^η Αναθεωρημένη Τυποποιημένη Ταξινόμηση του Διεθνούς Εμπορίου (ΤΤΔΕ).

Πίνακας 15 : Ελληνικές εξαγωγές κατά κατηγορία Αξία : 000 €

Κατηγορία	2007	2008	Μεταβολή 08/07 %
ΣΥΝΟΛΟ	1.115.577,3	1.236.989,8	11,0
(6) Βιομηχανικά είδη ταξινομ. κυρίως κατά την πρώτη ύλη	407.880,1	429.123,2	5,2
(8) Διάφορα βιομηχανικά είδη	182.815,5	170.161,3	-7,0
(7) Μηχανήματα και υλικό μεταφορών	198.730,8	144.436,5	-27,4

(0) Τρόφιμα και ζώα ζωντανά	92.806,1	136.100,7	46,6
(3) Ορυκτά, καύσιμα, λιπαντικά κλπ.	56.773,6	127.153,7	124,0
(5) Χημικά προϊόντα και συναφή	103.677,6	118.826,3	14,6
(1) Ποτά και καπνός	29.005,2	51.654,3	78,0
(2) Πρώτες ύλες μη εδώδιμες, εκτός από καύσιμα	24.594,7	25.527,2	3,8
(4) Λάδια και λίπη ζωικής ή φυτικής προέλευσης	18.576,8	33.137,6	78,4
(9) Είδη και συναλλαγές μη ταξινομημένα κατά κατηγορίες	716,6	878,0	22,5

Πηγή :ΕΣΥΕ

Οι βασικές παρατηρήσεις που συνάγονται από τον ανωτέρω πίνακα, σχετικά με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των ελληνικών εξαγωγών προς την Βουλγαρία, θα μπορούσαν να συνοψισθούν ως εξής :

Όσον αφορά στην εξαγωγική συμπεριφορά των επιμέρους αγροτικών κατηγοριών παρατηρούμε ότι την μεγαλύτερη αύξηση, σε σχέση με το προηγούμενο έτος, κατέγραψαν οι εξαγωγές στην κατηγορία «ποτά και καπνός», όπου οι δύο υποκατηγορίες κατέγραψαν αύξηση 62% και 80% αντίστοιχα. Σημαντική βελτίωση επίσης σημείωσαν οι εξαγωγές τροφίμων (46,6%), η οποία οφείλεται κατά κύριο λόγο στην αύξηση των εξαγωγών προϊόντων ζαχαροπλαστικής και προϊόντα ιχθυοκαλλιέργειας. Τα κυριότερα εξαγόμενα προϊόντα στην εν λόγω κατηγορία είναι τα φρούτα και λαχανικά, των οποίων οι εξαγωγές κατά το 2008 αυξήθηκαν κατά 15,6% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος (Παράρτημα). Τέλος θεαματική ήταν η αύξηση (+78,4%) που κατέγραψαν οι εξαγωγές στη κατηγορία «λάδια και λίπη φυτικής ή ζωικής προέλευσης», η οποία αποδίδεται σχεδόν αποκλειστικά στις εξαγωγικές επιδόσεις του ελαιόλαδου. Στον επόμενο πίνακα, παρατίθενται στατιστικά

στοιχεία των βουλγαρικών εξαγωγών προς την Ελλάδα, για τα έτη 2007 και 2008, σύμφωνα με την 3^η Αναθεωρημένη Τυποποιημένη Ταξινόμηση του Διεθνούς Εμπορίου (ΤΤΔΕ).

Πίνακας 16 : Βουλγαρικές εξαγωγές κατά κατηγορία προϊόντων Αξία : 000 €

Κατηγορία	2007	2008	Μεταβολή 08/07 %
ΣΥΝΟΛΟ	864.413,3	1.162.622,6	34,5
(6) Βιομηχανικά είδη ταξινομ. κυρίως κατά την πρώτη ύλη	289.504,5	450.224,7	55,5
(8) Διάφορα βιομηχανικά είδη	218.102,1	220.594,5	1,1
(0) Τρόφιμα και ζώα ζωντανά	98.652,2	137.829,2	39,7
(3) Ορυκτά, καύσιμα, λιπαντικά κλπ.	19.761,5	114.357,6	478,7
(2) Πρώτες ύλες μη εδώδιμες, εκτός από καύσιμα	109.279,5	88.358,2	-19,1
(7) Μηχανήματα και υλικό μεταφορών	66.346,2	52.640,9	-20,7
(5) Χημικά προϊόντα και συναφή	36.938,4	51.164,7	38,5

(1) Ποτά και καπνός	15.226,6	31.441,3	106,5
(4) Λάδια και λίπη ζωικής ή φυτικής προέλευσης	10.442,5	16.007,9	53,3
(9) Είδη και συναλλαγές μη ταξινομημένα κατά κατηγορίες	159,7	3,2	-98,0

Πηγή :ΕΣΥΕ

Οι διμερείς οικονομικές σχέσεις επηρεάστηκαν σε σημαντικό βαθμό από την αρνητική διεθνή συγκυρία του 2009. Τόσο το διμερές εμπόριο όσο και, κυρίως, οι ελληνικές επενδύσεις στην Βουλγαρία κατέγραψαν αισθητή υποχώρηση σε σχέση με τα επίπεδα των προηγούμενων τελευταίων ετών. Ο ρυθμός της υποχώρησης αυτής επιταχύνθηκε κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους, ενώ στη συνέχεια και, συγκεκριμένα κατά το τρίτο τρίμηνο παρουσίασε σημεία επιβράδυνσης, τα οποία, όσον αφορά το διμερές εμπόριο, συνεχίστηκαν και κατά το πρώτο τρίμηνο του 2010 (Πρεσβεία της Ελλάδας στη Σόφια, 2005-2009).

Σύμφωνα, πάντως, με τα προηγουμένως αναφερόμενα και με την επισκόπηση των διμερών σχέσεων συνολικά κατά τα τελευταία έτη οδηγεί στην διαπίστωση ότι, με την εξαίρεση του 2009, ο όγκος του διμερούς εμπορίου παρουσιάζει σταθερή αυξητική τάση, η δε συνεργασία στον εμπορικό τομέα μεταξύ των δύο χωρών εξελίσσεται ακόμα ομαλά, χωρίς αξιολογικά τεχνικά προβλήματα, ιδιαίτερα, και πρέπει να τονιστεί για μια ακόμη φορά αυτό, μετά την ένταξη της Βουλγαρίας στην ΕΕ και την εκ μέρους της συμμόρφωση προς το κοινοτικό δίκαιο. Συγχρόνως και οι δύο πλευρές αξιοποιούν, σε μεγάλο βαθμό, τις παραγωγικές και εξαγωγικές δυνατότητές τους όπως αυτές αποτυπώνονται στην ευρύτατη γκάμα των προϊόντων που εξάγουν.

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΣΥΕ για το 2009, ο όγκος των διμερών εμπορικών συναλλαγών, συνολικής αξίας €1.817,3 δισεκ. κατέγραψε μείωση κατά 25,1% σε σχέση με το προηγούμενο έτος (αύξηση κατά 21,5% έναντι 2007). Οι ελληνικές εξαγωγές προς την Βουλγαρία υποχώρησαν, σε αξία, κατά 22,6%, στα € 968,2 εκατ. (έναντι αύξησης κατά 11,0% το 2008) ενώ η μεγαλύτερη, σε αξία, (-27,7%) κάμψη που κατέγραψαν οι βουλγαρικές εξαγωγές (έναντι αύξησης κατά 39,4% το 2008) είχε σαν αποτέλεσμα την διεύρυνση του εμπορικού πλεονάσματος από €77,9 εκατ. το 2008 σε €119,0 εκατ. το 2009 και την βελτίωση των όρων εμπορίου για την Ελλάδα. Αναλυτικότερα, οι εμπορικές συναλλαγές Ελλάδας-Βουλγαρίας κατά το διάστημα Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου 2009, και η εξέλιξή τους σε σχέση με τα δύο προηγούμενα έτη, παρουσίασαν την εξής εικόνα :

Πίνακας 17 : Εμπορικό ισοζύγιο Ελλάδας – Βουλγαρίας Αξία : εκατ. €

	2007	2008	2009	Μεταβολή 09/08
Ελληνικές εξαγωγές προς Βουλγαρία	1.115,3	1.250,9	968,2	-22,6%
Ελληνικές εισαγωγές από Βουλγαρία	861,2	1.173,0	849,1	-27,7%
Ισοζύγιο	+249,1	+ 77,9	+119,0	
Όγκος εμπορίου	1.971,5	2.423,9	1.817,3	-25,1%
Όροι εμπορίου	1 : 1,28	1 : 1,06	1 : 1,14	

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας (ΕΣΥΕ)

Οι εξαγωγές προς την Βουλγαρία συμμετείχαν με ποσοστό 6,7% στο σύνολο των ελληνικών εξαγωγών του 2009 έναντι 7,1% το 2008 και 6,5% το 2007, η δε Βουλγαρία υποχώρησε στην 4^η θέση στην κατάταξη των ξένων αγοραστών ελληνικών προϊόντων, σε σχέση με την 3^η θέση που κατείχε το προηγούμενο έτος. Στο εισαγωγικό εμπόριο, το μερίδιο συμμετοχής της μειώθηκε από 1,9% το 2008 σε 1,7% το 2009, ενώ, αντίθετα, αναβαθμίστηκε η θέση της ως προμηθευτή της ελληνικής αγοράς από την 18^η το 2007 και την 16^η το 2008 στην 14^η το 2009 (Πρεσβεία της Ελλάδας στο Βουκουρέστι, 2005-2009).

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρατίθενται στατιστικά στοιχεία των ελληνικών εξαγωγών προς την Βουλγαρία, για τα έτη 2008 και 2009, σύμφωνα με την 3^η Αναθεωρημένη Τυποποιημένη Ταξινόμηση του Διεθνούς Εμπορίου (ΤΤΔΕ) :

Πίνακας 18 : Ελληνικές εξαγωγές κατά κατηγορία προϊόντων Αξία : 000 €

Κατηγορία	2008	2009	Μεταβολή 09/08 %
<i>ΣΥΝΟΛΟ</i>	<i>1.250.983,3</i>	<i>968.158,3</i>	<i>-22,6</i>
(6) Βιομηχανικά είδη ταξινομ. κυρίως κατά την πρώτη ύλη	434.713,3	254.555,2	-41,5
(8) Διάφορα βιομηχανικά είδη	171.837,1	152.108,6	-11,5
(7) Μηχανήματα και υλικό μεταφορών	145.108,1	85.028,8	-41,4
(0) Τρόφιμα και ζώα ζωντανά	140.214,3	140.287,4	+0,05
(3) Ορυκτά, καύσιμα, λιπαντικά κλπ.	127.718,6	144.690,9	+11,3
(5) Χημικά προϊόντα και συναφή	120.612,2	95.546,1	-10,8
(1) Ποτά και καπνός	51.040,5	50.724,6	-0,7
(2) Πρώτες ύλες μη εδάδιμες, εκτός από καύσιμα	25.716,5	22.558,5	-12,3
(4) Λάδια και λίπη ζωικής ή φυτικής			

προέλευσης	33.144,5	21.846,5	-34,1
(9) Είδη και συναλλαγές μη ταξινομημένα κατά κατηγορίες	878,1	811,5	-0,1

Πηγή :ΕΣΥΕ

Οι βασικές παρατηρήσεις που συνάγονται από τον ανωτέρω πίνακα, σχετικά με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των ελληνικών εξαγωγών προς την Βουλγαρία, θα μπορούσαν να συνοψισθούν ως εξής. Μείωση κατέγραψαν οι εξαγωγές σε όλες τις κατηγορίες, πλην των ορυκτών και καυσίμων, όπου σημείωσαν αύξηση, ενώ στα τρόφιμα και ποτά παρέμειναν στα επίπεδα του 2008.

Στην κατηγορία των τροφίμων, την πρώτη θέση σε εξαγωγές κατέχουν τα ζάχαρα και ζαχαρώδη παρασκευάσματα με €34,1 εκατ. και αύξηση 66,0% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Σημαντική επίσης αύξηση (+50,0%) σημείωσαν οι εξαγωγές των γαλακτοκομικών προϊόντων (€8,0 εκατ.) ενώ, αντίθετα, των φρούτων και λαχανικών, που το 2008 κατείχαν την πρώτη θέση στην εν λόγω κατηγορία, μειώθηκαν κατά 12,8% στα €29,3 εκατ.

Τέλος, στις λοιπές κατηγορίες προϊόντων, οι ελάχιστες θετικές εξελίξεις εντοπίζονται σ' αυτήν των πρώτων υλών, όπου οι εξαγωγές βάμβακος, αξίας € 19,5 εκατ., αυξήθηκαν κατά 4,8% και στα ποτά και καπνός, με την οριακή αύξηση των εξαγωγών καπνών (€45,0 εκατ.)

Σε τρεις μόνο κατηγορίες προϊόντων σημειώθηκε αύξηση στις βουλγαρικές εξαγωγές προς την Ελλάδα, όπως συνάγεται από τον πίνακα που ακολουθεί : του καπνού, των τροφίμων, και των ελαίων. Και οι τρεις κατηγορίες αυτές παρουσιάζουν πολύ καλές και σταθερές εξαγωγικές επιδόσεις κατά τα τελευταία χρόνια, παρά το γεγονός ότι τα αντίστοιχα εμπορικά ισοζύγια είναι πλεονασματικά για την χώρα μας (IOBE, (α.η.)).

Στον επόμενο πίνακα, παρατίθενται στατιστικά στοιχεία των βουλγαρικών εξαγωγών προς την Ελλάδα, για τα έτη 2008 και 2009, σύμφωνα με την 3^η Αναθεωρημένη Τυποποιημένη Ταξινόμηση του Διεθνούς Εμπορίου (ΤΤΔΕ):

Πίνακας 19 : Βουλγαρικές εξαγωγές κατά κατηγορία προϊόντων Αξία : 000 €

Κατηγορία	2008	2009	Μεταβολή 09/08 %
ΣΥΝΟΛΟ	1.173.034,8	849.102,3	-27,7
(6) Βιομηχανικά είδη ταξινομ. κυρίως κατά την πρώτη ύλη	450.686,7	201.191,8	-55,4
(8) Διάφορα βιομηχανικά είδη	224.957,6	196.523,1	-12,7
(0) Τρόφιμα και ζώα ζωντανά	141.303,8	145.290,4	+2,6
(3) Ορυκτά, καύσιμα, λιπαντικά κλπ.	114.569,7	103.046,7	-10,1
(2) Πρώτες ύλες μη εδώδιμες, εκτός από καύσιμα	88.155,2	58.191,8	-34,0
(7) Μηχανήματα και υλικό μεταφορών	53.503,2	50.018,6	-6,6
(5) Χημικά προϊόντα και συναφή	52,187,5	30.672,3	-41,4
(1) Ποτά και καπνός	31.899,6	42.680,1	+33,8

(4) Λάδια και λίπη ζωικής ή φυτικής προέλευσης	15.768,2	21.486,0	+36,9
(9) Είδη και συναλλαγές μη ταξινομημένα κατά κατηγορίες	3,208	1,477	-54,0

Πηγή :ΕΣΥΕ

Κεφάλαιο 3 Προοπτικές ανάπτυξης των εμπορικών και αγροτικών ανταλλαγών και της οικονομικής συνεργασίας

3.1 Ρουμανία

Είναι γεγονός ότι τόσο οι επιχειρηματίες της Ελλάδος όσο και εκείνοι της Ρουμανίας έχουν αξιοποιήσει μέχρι σήμερα μόνο ένα μέρος των επιχειρηματικών ευκαιριών και δυνατοτήτων που τους προσφέρονται στις εκατέρωθεν αγορές των δύο χωρών. Τα περιθώρια και οι δυνατότητες για περαιτέρω εμβάθυνση και αναβάθμιση των διμερών Ελληνο-Ρουμανικών οικονομικών και εμπορικών σχέσεων μετά την πλήρη ένταξη της Ρουμανίας έχουν αυξηθεί σημαντικά όχι μόνο στον τομέα των επενδύσεων αλλά και στον τομέα των «κλασικών» εμπορικών ανταλλαγών καθώς και των ανταλλαγών υπηρεσιών. Δεδομένου ότι και οι δύο χώρες ανήκουν στην ΕΕ η εκμετάλλευση των ευκαιριών είναι στις περισσότερες περιπτώσεις πλέον ευκολότερη

Ανάμεσα στα άλλα, τα εξής ελληνικά προϊόντα και υπηρεσίες διαθέτουν σημαντικά περιθώρια διείσδυσης στη ρουμανική αγορά (Πρεσβεία Ελλάδας στο Βουκουρέστι, 2005-2009) : τα δομικά υλικά, τα νωπά φρούτα και λαχανικά, τα κατεργασμένα τρόφιμα και ποτά (όπως οι ελιές, το παρθένο ελαιόλαδο τα κονσερβοποιημένα φρούτα και λαχανικά, τα μπισκότα και άλλα είδη ζαχαροπλαστικής, τα ζυμαρικά, τα φύλλο κρούστας, οι χυμοί φρούτων, τα κατεψυγμένα τρόφιμα), το ρύζι, οι κονσέρβες ψαριών, τα ψαρια ιχθυοκαλλιέργειας, τα μπαχαρικά, τα προϊόντα καπνο και το άλας. Εξυπακούεται ότι είναι τα ελληνικά προϊόντα που «φιλοδοξούν» να εισέλθουν στη ρουμανική αγορά πρέπει να διαθέτουν υψηλές ποιοτικές προδιαγραφές και να προσφέρονται σε ανταγωνιστικές τιμές, δεδομένου ότι ο ανταγωνισμός είναι τόσο στην ποιότητα όσο και στις τιμές πράγματι σκληρός (Βακάκης, 2009). Οι ελληνικοί οίκοι έχουν βέβαια το πλεονέκτημα της γεωγραφικής γειτνίασης (ένα πλεονέκτημα που ωστόσο διαθέτει και η Τουρκία), το οποίο θα ενισχυθεί όταν βελτιωθεί περαιτέρω η οδική αρτηρία (περί τα 600 χλμ) που συνδέει την Ελλάδα και την Ρουμανία και η οποία διέρχεται μέσω Βουλγαρίας. Το πλεονέκτημα της γεωγραφικής γειτνίασης λειτούργησε ήδη πολύ θετικά και στην περίπτωση του τουρισμού. Μέσα στο 2007, μετά την κατάργηση της θεώρησης διαβατηρίων, ο αριθμός των Ρουμάνων πολιτών που προτίμησε την Ελλάδα ως προορισμό διακοπών περίπου διπλασιάστηκε έναντι του 2006 ξεπερνώντας τις 200.000. Η αυξημένη έλευση τουριστών από την Ρουμανία στην Ελλάδα αναμένεται ότι μεσοπρόθεσμα θα συμβάλει στην αύξηση της ζήτησης ορισμένων ελληνικών προϊόντων (κυρίως καταναλωτικών και ειδικότερα τροφίμων, π.χ. ελαιολάδου, ελιών, κονσερβών, ψαριών όπως τσιπούρας κλπ), τα οποία οι Ρουμάνοι καταναλωτές έχουν γευθεί και εκτιμήσει κατά την διάρκεια της παραμονής τους στην Ελλάδα.

Οι ευκαιρίες για κερδοφόρες επενδύσεις που υφίστανται στη Ρουμανία για τους Έλληνες επιχειρηματίες καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων και κλάδων, ανάμεσα στους οποίους επισημαίνουμε τους εξής : (1) τον τομέα των κλωστοϋφαντουργικών, του ετοίμου ενδύματος και των υποδημάτων με βαση ελληνικό design (2) τον τομέα της παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων και (3) τον τομέα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και της κτηνοτροφίας.

Μεγάλα οφέλη και για τις δύο χώρες θα μπορούσαν να προκύψουν από την εντατικοποίηση της συστηματικής συνεργασίας για από τη κοινού εκμετάλλευση κοινοτικών προγραμμάτων (ΣΕΒΕ, ΠΣΕ). Επισημαίνεται ότι στη Ρουμανία υλοποιούνται ,ακόμη και μετά την πλήρη ένταξη, ορισμένα προενταξιακά προγράμματα με χρηματοδότηση από κονδύλια της Ε.Ε. (PHARE και ISPA) . Είναι γεγονός ότι τόσο οι επιχειρηματίες της Ελλάδος όσο και εκείνοι της Ρουμανίας έχουν αξιοποιήσει μέχρι σήμερα μόνο ένα μέρος των επιχειρηματικών ευκαιριών και δυνατοτήτων που τους προσφέρονται στις εκατέρωθεν αγορές των δύο χωρών .Τα περιθώρια και οι δυνατότητες για περαιτέρω εμβάθυνση και αναβάθμιση των διμερών Ελληνο-Ρουμανικών οικονομικών και εμπορικών σχέσεων μετά την πλήρη ένταξη της Ρουμανίας έχουν αυξηθεί σημαντικά όχι μόνο στον τομέα των επενδύσεων αλλά και στον τομέα των «κλασσικών» εμπορικών ανταλλαγών καθώς και των ανταλλαγών υπηρεσιών. Δεδομένου ότι και οι δύο χώρες ανήκουν στην ΕΕ η εκμετάλλευση των ευκαιριών είναι στις περισσότερες περιπτώσεις πλέον ευκολότερη.

Οι ελεγχόμενες γεωργικές παραγωγές στην Ρουμανία είναι μηδενικές. Ειδικότερα η παραγωγή οπωροκηπευτικών από τους μεγάλους συνεταιρισμούς έχει σχεδόν εξαφανισθεί, αφού η καλλιεργήσιμη γή της χώρας δεν ανήκει πλέον στους πρώην μεγάλους κρατικούς συνεταιρισμούς, αλλά σε ιδιώτες. Οι νέοι όμως ιδιοκτήτες καλλιεργήσιμης γής δεν διαθέτουν σήμερα καμμία δύναμη και ούτε είναι σε θέση να επενδύσουν σημαντικά κεφάλαια. Το μεγαλύτερο μέρος όμως της εγχώριας παραγωγής γεωργικών προϊόντων αφορά κυρίως σε σιτάρι, κριθάρι, καλαμπόκι και ηλιόσπορο.

Αναφορικά με τα κρατικά θερμοκήπια τελούν σχεδόν υπό πτώχευση και η κατανάλωση των οπωροκηπευτικών στην χώρα καλύπτεται απο την μικρή εγχώρια παραγωγή, αλλά κυρίως από τις εισαγωγές προϊόντων προελεύσεως άλλων χωρών. Ειδικότερα το μεγαλύτερο μέρος των εισαγωγών οπωροκηπευτικών καλύπτεται από την Τουρκία, ενώ η χώρα μας κατέχει μικρότερο ποσοστό. Δεδομένου ότι η Ρουμανία δέν διαθέτει σημαντικές ποσότητες αγροτικών προϊόντων προς εξαγωγή, η επανεξαγωγή των προϊόντων σε άλλες χώρες μέσω Ελλάδος προς το παρόν τουλάχιστον δεν κρίνεται υλοποιήσιμη (Πρεσβεία Ελλάδας στο Βουκουρέστι, 2005-2009).

Από Ελληνικής όμως πλευράς θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν τα εξής: Κατ' αρχάς θα μπορούσαν οι Ελληνικές επιχειρήσεις να αγοράσουν εκτάσεις καλλιεργήσιμης γης. Εν συνεχεία θα μπορούσαν να γίνουν σημαντικές επενδύσεις στον γεωργικό τομέα, εκμεταλλεζόμενες τα εθνικά και κοινοτικά κονδύλια. Το γεγονός αυτό θα μπορούσε να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για αύξηση της μαζικής παραγωγής αγροτικών προϊόντων και οπωροκηπευτικών στην Ρουμανία με αποτέλεσμα την επανεξαγωγή των προϊόντων αυτών μέσω Ελλάδος. Φυσικά οι Έλληνες επιχειρηματίες θα πρέπει να προσέξουν τις ιδιαιτερότητες και τις δυσκολίες που υπάρχουν στην Ρουμανική αγορά. Σημειώνουμε επίσης ότι υπάρχουν πολύ λίγες ελπίδες για την διακίνηση τέτοιων προϊόντων στο εσωτερικό της χώρας υπο τις παρούσες συνθήκες. Ως γνωστόν τα διακινούμενα αγροτικά προϊόντα μέσω εταιρειών στο εσωτερικό της χώρας επιβαρύνονται με το υψηλό ποσοστό του Φ.Π.Α. 23%. Αντίθετα οι μικροί παραγωγοί και γεωργοί προσφέρουν οι ίδιοι τα προϊόντα τους στις λαϊκές αγορές, χωρίς επιβάρυνση του Φ.Π.Α.

Όσον αφορά τα διαθέσιμα κοινοτικά προγράμματα για τον αγροτικό τομέα, οι Ελληνικές επιχειρήσεις θα έπρεπε να εξετάσουν την δυνατότητα εκμεταλλεύσεως τέτοιων προγραμμάτων, όπως του 'SAPARD', που χρηματοδοτεί σχέδια για την Ρουμανική γεωργία της τάξεως των 150 εκατ. EURO ετησίως. Τον αύγουστο του 2002 εγκρίθηκε η λειτουργία της ρουμανικής υπηρεσίας SAPARD και άρχισε η υλοποίηση των σχετικών προγραμμάτων για τα τρία πρώτα μέτρα (βιομηχανία τροφίμων, περιφερειακή ανάπτυξη και τεχνική βοήθεια). Τον Νοέμβριο του 2003 άρχισαν να υλοποιούνται άλλα τρία μέτρα για τις εταιρείες Holding (φάρμες και καλλιέργειες), κατάρτιση, διαφοροποίηση δραστηριοτήτων στην περιφέρεια. Ιδιαίτερα στον τελευταίο τομέα λόγω προηγούμενης εμπειρίας, η χώρα μας θα μπορούσε να παίξει σημαντικό ρόλο σε συνεργασία με τις Ρουμανικές αρχές για κοινή εκμετάλλευση του προγράμματος 'SAPARD'.

3.2 πΓΔΜ

Από την πλευρά της πΓΔΜ επενδυτικές ευκαιρίες παρουσιάζονται στις βιομηχανίες παράγωγης, αποθήκευσης, διανομή και επεξεργασίας φρούτων και λαχανικών στην παραγωγή κρασιού και στην παραγωγή τυροκομικών προϊόντων. Ευκαιρίες για εμπόριο και επενδύσεις παρουσιάζονται στον γεωργικό εξοπλισμό και τον εξοπλισμό για την επεξεργασία τροφίμων (Γραφείο Συνδέσμου Σκόπια, 2005-2009).

Συγκεκριμένα, η πΓΔΜ χρειάζεται αγροτικά μηχανήματα και εξοπλισμό, εξοπλισμό επεξεργασίας κρεάτων και γαλακτοκομικών προϊόντων καθώς επίσης και κτηνιατρικό εξοπλισμό και εφόδια ώστε να αυξήσει την ποιότητα και την ποσότητα της παραγωγής της. Επιπλέον, ευκαιρίες για διάθεση εξοπλισμού παρουσιάζει η εμφιάλωση, η συσκευασία και η απόσταξη ποτών.

Όσον αφορά ιδιαίτερα στην οινοποιία, ενώ ο μεγαλύτερος έως τώρα όγκος παραγόμενου κρασιού εμφιαλωνόταν στο εξωτερικό, η κατάσταση τείνει πλέον να αλλάξει με τη δημιουργία ενός αριθμού μικρών ιδιωτικών οινοποιείων προσανατολισμένων στην παραγωγή ποιοτικού κρασιού προς εξαγωγή. Ως εκ τούτου, παρουσιάζονται ευκαιρίες για προμήθεια εξοπλισμού εμφιάλωσης και γενικότερα τεχνολογίας ενίσχυσης της αμπελοκομίας.

Μεγάλες δυνατότητες προσφέρονται στον τομέα των βιολογικών καλλιεργειών. Ιδιαίτερα στην νότια περιφέρεια της χώρας, κοντά στην ελληνική μεθόριο, όπου οι κλιματικές συνθήκες και η εδαφική ποιότητα το επιτρέπουν, οι ευκαιρίες για την ανάπτυξη επενδυτικών δραστηριοτήτων στην καλλιέργεια και εμπορία (εξαγωγές) βιολογικών προϊόντων είναι μεγάλες. Ήδη έχει εκδηλωθεί ενδιαφέρον από γνωστά για την εξειδίκευση τους ευρωπαϊκά κέντρα διακίνησης και εμπορίας φρούτων και λαχανικών (ολλανδοί και γερμανοί) αλλά και από εταιρείες ισραηλινών συμφερόντων.

Στο πλαίσιο του προγράμματος IPARD (Γραφείο Συνδέσμου Σκόπια, 2005-2009), αλλά και μέσω επιχορηγήσεων που προβλέπει ο κρατικός προϋπολογισμός της πΓΔΜ για το έτος 2009, οι αγρότες της χώρας πρόκειται να ενισχυθούν οικονομικά για τη βελτίωση της των καλλιεργειών τους, την αγορά γεωργικών μηχανημάτων και την απόκτηση τεχνογνωσίας. Συγκεκριμένα, το πρόγραμμα IPARD 2007 προβλέπει για

την πΓΔΜ τη διάθεση 2,1 εκατ. € ως το 2009, για επενδύσεις στην περιφερειακή ανάπτυξη και στον αγροτικό τομέα. Τα κονδύλια αυτά θα αρχίσουν να εισρέουν στη χώρα όταν η τελευταία εξασφαλίσει την απαραίτητη πιστοποίηση σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Εξ άλλου, το κρατικό πρόγραμμα 2009 της πΓΔΜ για την οικονομική ενίσχυση της περιφερειακής ανάπτυξης και του αγροτικού τομέα, προβλέπει για το τρέχον έτος τη διάθεση ποσού ύψους 420,000,000 δηναρίων (περίπου 6,8 εκατ. €). Το εν λόγω πρόγραμμα αφορά σε επενδύσεις για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και τον εκσυγχρονισμό του αγροτικού τομέα (αμπελοκομία, παραγωγή φρούτων και λαχανικών, θερμοκήπια, ανθοκομία, δημητριακά και βιομηχανίες συγκομιδές, όπως οι ζωοτροφές, το γογγύλι και ο καπνός, εκτροφή ζώων, μελισσοκομία και ιχθυοκαλλιέργεια), την επεξεργασία, αποθήκευση, συσκευασία και το marketing των αγροτικών προϊόντων, την προώθηση του αγροτουρισμού, τη βελτίωση της γνώσης και των δυνατοτήτων των αγροτικών παραγωγών, την ανάπτυξη εναλλακτικών πηγών ενέργειας στην περιφέρεια κ.α.

Οι ανωτέρω εξελίξεις παρουσιάζουν ευκαιρίες για τις ελληνικές επιχειρήσεις των οποίων οι δραστηριότητες σχετίζονται με τον αγροτικό τομέα, καθώς μπορούν να διαθέσουν την τεχνογνωσία τους και γεωργικά μηχανήματα τους αγρότες της πΓΔΜ. Γενικά, η κυβέρνηση θεωρεί τον αγροτικό τομέα ως τομέα – στόχο για μελλοντικές επενδύσεις και ανάπτυξη. Ωστόσο οι ενυπάρχουσες αδυναμίες στις οποίες περιλαμβάνονται η έλλειψη σύγχρονου εξοπλισμού, περιπλοκές στο ιδιοκτησιακό καθεστώς (κτηματολόγιο και concessions) καθώς και η μη συμμόρφωση με τις ευρωπαϊκές προδιαγραφές αποτελούσαν ισχυρούς ανασταλτικούς παράγοντες. Τέλος, οι ειδικοί κάνουν λόγο για προβλήματα σε σχέση με την διαχείριση των λυμάτων, την υγιεινή και τις συνθήκες διαβίωσης των ζώων, καθώς και όσον αφορά σε γενικότερα περιβαλλοντολογικά θέματα.

3.3 Βουλγαρία

Αναφερόμενοι στα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Βουλγαρίας που την καθιστούν ελκυστικό επενδυτικό προορισμό στον αγροτικό τομέα δίνουμε έμφαση στην ύπαρξη ευνοϊκών φυσικών συνθηκών. Συγκεκριμένα, το 1/3 της εδαφικής επικράτειας της χώρας αποτελεί καλλιεργήσιμη γη, το 45% μάλιστα αυτής ιδιαίτερα υψηλής ποιότητας, ενώ το 1/3 της εδαφικής επικράτειας αποτελεί δασική έκταση. Υφίσταται επιπλέον πολύ καλή αναλογία ύδατος, αν και κατά τη διάρκεια της περιόδου της μετάβασης καταστράφηκε το σύστημα άρδευσης. Ένα εξίσου σημαντικό, συγκριτικό πλεονέκτημα της βουλγαρικής γης είναι ότι πρόκειται για «καθαρή» γη, καθώς επί κομμουνισμού, λόγω έλλειψης πόρων, δεν χρησιμοποιούνταν φυτοφάρμακα. Παρουσιάζεται, κατά συνέπεια, αξιοσημείωτο δυναμικό στην καλλιέργεια οργανικών αγροτικών προϊόντων (Πρεσβεία της Ελλάδος στη Σόφια, 2005-2009).

Η βουλγαρική κρατική γη αντιστοιχεί σε 3 εκατ. στρέμματα που η βουλγαρική κυβέρνηση επιθυμεί να αξιοποιήσει μέσω joint ventures με επενδυτές. Υφίσταται δε η δυνατότητα παραχώρησης δωρεάν κρατικής αγροτικής γης από το βουλγαρικό κράτος με αντάλλαγμα επενδυτικά κεφάλαια και τεχνογνωσία. Ήδη έχει εκδηλωθεί ενδιαφέρον για επενδύσεις στον αγροτικό τομέα από το Ισραήλ και από αραβικές χώρες. Κλάδοι εξαγωγικού ενδιαφέροντος αποτελούν τα ελληνικά φρούτα και λαχανικά. Η ανάπτυξη συσκευαστηρίων στη Βουλγαρία θα συμβάλλει στην

αντιμετώπιση του ξένου και του εγχώριου ανταγωνισμού και στην εδραίωση της θέσης μας.

Επίσης αξιόλογο δυναμικό παρουσιάζεται στις υδατοκαλλιέργειες και στην εκμετάλλευση των βουλγαρικών δασών. Με στόχο την αξιοποίηση του δασικού πλούτου στο άμεσο μέλλον το Υπουργείο Γεωργίας & Τροφίμων θα προχωρήσει σε αποκέντρωση αντικαθιστώντας τη βουλγαρική κρατική εταιρεία δασών με έξι εμπορικές εταιρείες που θα δικαιούνται -σε αντίθεση με την υπάρχουσα κρατική εταιρεία- να είναι αποδέκτριες κοινοτικών κονδυλίων. Επισημαίνεται ακόμη η ανάγκη υποδομών σε βουλγαρικά δάση που αποτελεί δυνητικά ένα ακόμα πεδίο δραστηριοποίησης ξένων επενδυτών.

Τέλος, όσον αφορά τα παραδοσιακά βουλγαρικά αγροτικά προϊόντα προτεραιότητα δίνεται στην προώθηση βουλγαρικού γιαουρτιού (κίσελο μλιάκο), λευκού τυριού (σίρενε), κίτρινου τυριού (κασκαβάλ) και κρασιού (Πρεσβεία της Ελλάδας στη Σόφια, 2005-2009). Παράλληλα προωθούνται αυστηρότερες προδιαγραφές για τη διασφάλιση της ποιότητας των τροφίμων (μεταξύ άλλων η απαγόρευση προσθετικών σε ορισμένες κατηγορίες), ενώ σύντομα θα ξεκινήσει η λειτουργία της Υπηρεσίας Ασφάλειας Τροφίμων και του συνδεδεμένου Κέντρου Αξιολόγησης Κινδύνου. Υπογραμμίζοντας μάλιστα το ειδικό βάρος του ζητήματος στη συνείδηση του βουλγαρικού καταναλωτικού κοινού, αναφέρθηκε σε πρόσφατη έρευνα, σύμφωνα με την οποία το 93% των ερωτηθέντων Βούλγαρων καταναλωτών υποστηρίζει την επιστροφή στα αυστηρότερα ποιοτικά πρότυπα που ίσχυαν επί κομμουνιστικής περιόδου στην παραγωγή αγροτικών προϊόντων και τροφίμων.

Συμπέρασμα - Επίλογος

Στη δεκαετία του 2000, όπως και στην προηγούμενη δεκαετία, παρατηρείται το φαινόμενο της περιορισμένης αύξησης των εξαγωγών ελληνικών αγροτικών προϊόντων, ενώ στην ίδια περίοδο παρατηρούνται υψηλοί ρυθμοί αύξησης των εισαγωγών γεωργικών προϊόντων ακόμη και στους κλάδους στους οποίους η Ελλάδα κατέχει ουσιαστικά συγκριτικά πλεονεκτήματα. Επίσης, τα τελευταία έτη αυξάνεται με ταχύ ρυθμό και το εύρος των εισαγωγών αγροτικών προϊόντων, που περιλαμβάνουν τώρα και εισαγωγές προϊόντων τα οποία παράγονται ευρέως και στην Ελλάδα (π.χ. όσπρια, εσπεριδοειδή, πατάτες, ντομάτες, φρούτα, κ.ά.). Είναι προφανές ότι τα ξένα προϊόντα έχουν αξιοποιήσει τις ευκαιρίες από την ταχεία αύξηση της εγχώριας ζήτησης, τη δημιουργία της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς και της παγκοσμιοποίησης και έχουν διεισδύσει με επιτυχία στην ελληνική αγορά, κάτι που δεν ισχύει για τα ελληνικά προϊόντα, τα οποία χάνουν μερίδιο τόσο στην εγχώρια όσο και στις ξένες αγορές παρά την αναμφισβήτητη φυσική ποιότητά τους και την γενικότερη προτίμησή τους από τους καταναλωτές. Οι αιτίες αυτών των δυσμενών εξελίξεων θα πρέπει να αναζητηθούν τόσο στην ακολουθούμενη αγροτική πολιτική, όπως προαναφέρθηκε, όσο και στη γενικότερη μακροοικονομική πολιτική της χώρας που ευνοεί την ταχεία αύξηση των εγχώριων εισοδημάτων (δηλαδή του κόστους εργασίας) και της εγχώριας ζήτησης εις βάρος πάντοτε της ανταγωνιστικότητας των εγχωρίως παραγομένων προϊόντων.

Ειδικότερα, το εμπορικό ισοζύγιο αγροτικών προϊόντων της Ελλάδας με την Ρουμανία είναι ελλειμματικό την διετία 2005-2006 και μετατρέπεται σε πλεονασματικό την επόμενη διετία 2007-2008 ενώ μειώνεται την περίοδο 2008-2009 παραμένοντας σε θετικό πρόσημο. Η σταθερά θετική εξέλιξη των εξαγωγών και η διατήρηση των εισαγωγών στα ίδια σχετικά επίπεδα κατά τη διάρκεια της περιόδου 2005-2009 επέτρεψαν τη σταδιακή μείωση του εμπορικού ελλείμματος και τη μετατροπή του σε πλεόνασμα. Ειδικά το 2008 εμπορικό πλεόνασμα σημείωσε άκρως εντυπωσιακή αύξηση. Πράγματι οι εξαγωγές αγροτικών προϊόντων βελτιώθηκαν κατά 22% το 2006/2005, κατά 61,4% το 2007/2006 και περαιτέρω κατά 36,5% το 2008/2007 ενώ το 2009/2008 διαμορφώθηκε στο 28,7%. Η σημαντική αυτή ανάκαμψη των εξαγωγών διαχέεται σε όλες σχεδόν τις κατηγορίες προϊόντων που απαρτίζουν το εμπορικό ισοζύγιο αγροτικών προϊόντων.

Διαχρονικά το εμπορικό αγροτικό ισοζύγιο Ελλάδας - πΓΔΜ παρέμενε σταθερά πλεονασματικό για τη χώρα μας μέχρι και το 2008. Από την άλλη πλευρά, ο όγκος του διμερούς αγροτικού εμπορίου που στην 5ετία 2004-2008 παρουσίασε θεαματική αύξηση (ήδη μεταξύ των ετών 2003 και 2007 έχει υπερδιπλασιαστεί), παρουσίασε κάμψη το 2009 και πάλι, η εξέλιξη αυτή και η μείωση των συναλλαγών θα πρέπει να αποδοθεί σε οικονομικά αίτια, σχετιζόμενα με την οικονομική κρίση σε συνδυασμό με τα πρόσφατα ειδικότερα προβλήματα της οικονομίας μας. Πάντως, το 2009 η εμφάνιση προβλημάτων στην ελληνική οικονομία είχε ως συνέπεια τον περιορισμό των εισαγωγών μας γενικώς, περιλαμβανόμενων και αυτών από την πΓΔΜ με μικρότερη υποχώρηση των εξαγωγών μας προς την εν λόγω χώρα, με τελικό αποτέλεσμα τη διεύρυνση του υπέρ ημών πλεονάσματος του διμερούς εμπορικού ισοζυγίου.

Σύμφωνα με την επισκόπηση των διμερών σχέσεων Ελλάδας - Βουλγαρίας συνολικά κατά τα τελευταία έτη οδηγεί στην διαπίστωση ότι, με την εξαίρεση του 2009, ο

όγκος του διμερούς αγροτικού εμπορίου παρουσιάζει σταθερή αυξητική τάση, η δε συνεργασία στον εμπορικό τομέα μεταξύ των δύο χωρών εξελίσσεται ακόμα ομαλά, χωρίς αξιολογικά τεχνικά προβλήματα, ιδιαίτερα, και πρέπει να τονιστεί για μια ακόμη φορά αυτό, μετά την ένταξη της Βουλγαρίας στην ΕΕ και την εκ μέρους της συμμόρφωση προς το κοινοτικό δίκαιο. Συγχρόνως και οι δύο πλευρές αξιοποιούν, σε μεγάλο βαθμό, τις παραγωγικές και εξαγωγικές δυνατότητές τους όπως αυτές αποτυπώνονται στην ευρύτατη γκάμα των προϊόντων που εξάγουν και αφήνουν πολλές υποσχητικές για το μέλλον και την περαιτέρω εξέλιξη των διμερών σχέσεων.

Από την άλλη πλευρά και συνεχίζοντας τη συλλογιστική μας, οι επιλογές που υπάρχουν για την επίτευξη των στόχων, δηλαδή της βιώσιμης, ανταγωνιστικής και αειφόρου γεωργίας απαιτούν ριζικές τομές και ρήξεις με κατεστημένες νοοτροπίες και συμφέροντα (Alpha Bank, 2009, Δαγκαλίδης, 2008, Παχάκη, 2006, Χαλέπιδης, 2003).

Η πρώτη επιλογή είναι μία γεωργία καπιταλιστικού τύπου που θα στηρίζεται σε μεγάλες εκμεταλλεύσεις εταιρικής μορφής που θα αξιοποιούν τη μηχανοποίηση για την επίτευξη υψηλής παραγωγικότητας και τις σύγχρονες τεχνικές προώθησης των προϊόντων. Η εφαρμογή της όμως σε μεγάλη κλίμακα, έχει τεράστια μειονεκτήματα τόσο από οικονομική όσο και από κοινωνική ή περιβαλλοντική άποψη. Προϋποθέτει προλεταριοποίηση της μεγάλης μάζας των αγροτών που υπό τις σημερινές οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες είναι ανέφικτη (αδυναμία απορρόφησης από τους λοιπούς τομείς της οικονομίας, καταστροφικό κοινωνικό και πολιτικό κόστος). Σε μικρότερη κλίμακα θα μπορούσε να εφαρμοσθεί επιτυχώς για ορισμένες καλλιέργειες και περιοχές (π.χ. Δημητριακά, βιομηχανικά και ενεργειακά φυτά, σε εύφορες περιοχές με ανεπτυγμένο δευτερογενή και τριτογενή τομέα).

Η δεύτερη επιλογή είναι αυτή της συλλογικής οργάνωσης στους τομείς της παραγωγής, επεξεργασίας και προώθησης-διάθεσης των προϊόντων, αλλά υπό τις παρούσες συνθήκες και η επιλογή αυτή είναι εξαιρετικά δύσκολη, αλλά όχι ανέφικτη. Προϋποθέτει πλήρη αξιοποίηση των κινήτρων της ΚΑΠ για τις Ομάδες Παραγωγών και την ανάπτυξη του δεύτερου Πυλώνα, κυρίως όμως τη δημιουργία συνεργατικής συνείδησης απαλλαγμένης από τις αγκυλώσεις του παρελθόντος. Η συλλογική δραστηριότητα με την επικρατούσα κατάσταση στο συνεταιριστικό κίνημα (έντονη κομματικοποίηση, κακοδιαχείριση, άσχημη οικονομική κατάσταση, πτώχευση μεταποιητικών συνεταιριστικών μονάδων κ.τ.λ.) είναι βέβαια δύσκολη, αλλά η ύπαρξη, παρά τις σημερινές αντίξοες συνθήκες, υγείων και αποδοτικών συλλογικών σχημάτων (π.χ. Τυχερό Έβρου), δημιουργεί βάσιμες ελπίδες ότι η υπέρβαση είναι εφικτή. Οι τομείς που η συλλογική δραστηριότητα θα ήταν ιδιαίτερα επωφελής είναι η καλλιέργεια φρούτων και λαχανικών και η προώθηση των προϊόντων.

Η τρίτη επιλογή είναι η στροφή προς την ποιοτική και βιολογική γεωργία. Οι θετικές τάσεις της παγκόσμιας ζήτησης για διαφοροποιημένα (ονομασίας προέλευσης) και βιολογικά προϊόντα καθώς και η στροφή προς τη μεσογειακή διατροφή δημιουργούν προϋποθέσεις για μετατροπή πολλών μειονεκτημάτων της Ελληνικής γεωργίας σε συγκριτικά πλεονεκτήματα. Η στροφή προς την ποιοτική και βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία ευνοείται από μία διαρκώς αυξανόμενη και ανικανοποίητη εγχώρια και διεθνή ζήτηση και από τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής και εθνικής αγροτικής πολιτικής. Η επιλογή αυτή προϋποθέτει αλλαγή νοοτροπιών, σημαντική προσπάθεια ευαισθητοποίησης - εκπαίδευσης των αγροτών, δημιουργία σοβαρών υποδομών

ελέγχου και πιστοποίησης, βελτίωση της προβολής και προώθησης των προϊόντων και δημιουργία εθνικών σημάτων ποιότητας. Σε συνδυασμό με άλλες ήπιες δραστηριότητες (αγροτουρισμό, οικοτουρισμό, κ.τ.λ.) η βιολογική και ποιοτική γεωργία θα συνέβαλε στην βιωσιμότητα και τη δημογραφική στήριξη των ορεινών, ημιορεινών και νησιωτικών περιοχών της χώρας.

Συνολικά, οι βραχυπρόθεσμες προοπτικές της Ελληνικής γεωργίας δεν είναι θετικές λόγω των αρνητικών επιπτώσεων από τις αναδιαρθρώσεις και της μείωσης του προστατευτισμού της Ευρωπαϊκής αγοράς. Οι μακροπρόθεσμες προοπτικές όμως είναι ιδιαίτερα θετικές λόγω της βελτίωσης των παραγωγικών δομών, της προσαρμογής της παραγωγής προς τη ζήτηση, της αυξημένης ανταγωνιστικότητας των ποιοτικών προϊόντων και της διόγκωσης των παγκοσμίων αναγκών για τρόφιμα και βιοκαύσιμα, που θα έχει σαν συνέπεια τη σημαντική άνοδο των τιμών.

Οι επιπλέον ενέργειες που θα υιοθετηθούν και θα συμβάλλουν σημαντικά στην βελτίωση των ελληνικών επενδυτικών και εμπορικών σχέσεων με άλλες χώρες είναι (Παχάκη, 2006, IOBE, 2004, ΠΑΣΕΓΕΣ, Δαγκαλίδης, 2009):

1. Οι υπάρχουσες δομές και οι αρμοδιότητες του υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης, του υπουργείου Οικονομικών και του υπουργείου Εξωτερικών, καθώς και οι υπηρεσίες άλλων υπουργείων που σχετίζονται με το διεθνές εμπόριο οδηγούν σε πολυδιάσπαση σε επίπεδο αρμοδιοτήτων και υπουργείων και έλλειψη συντονισμού. Πρέπει να αναδιοργανωθούν και με κάποιο τρόπο να συντονιστούν κάτω από την εποπτεία ενός υπουργείου, υφυπουργείου ή έστω μιας γενικής γραμματείας.
2. Απαιτείται περαιτέρω βελτίωση της οικονομικής μας διπλωματίας και κινητοποίηση των διπλωματικών υπηρεσιών για την προώθηση των οικονομικών συμφερόντων της χώρας.
3. Το βάρος των επιπτώσεων της γραφειοκρατίας στη χώρα υφίσταται ιδιαίτερα οι εκτεθειμένες στο διεθνή ανταγωνισμό ελληνικές επιχειρήσεις. Θα πρέπει να εξαλειφθούν κάποιες διατάξεις και διαδικασίες πολλών υπηρεσιών του κράτους οι οποίες λειτουργούν ως εξαγωγικά αντικίνητρα και πρέπει να απλοποιηθούν όλες οι σχετικές με την εξαγωγή διαδικασίες όπως τελωνειακές, φορολογικές, θεωρήσεων εισόδου, κ.λ.π.
4. Απαιτείται η στήριξη από την πολιτεία της δημιουργίας άυλων υποδομών και δικτύων διανομής στο εξωτερικό. Οι σήμερα κρατικές χρηματοδοτήσεις αφορούσαν κυρίως στην περιστασιακή προώθηση του προϊόντος και δεν βοήθησαν τη δημιουργία σταθερών αυλών υποδομών υποστήριξης και την ανάπτυξη δικτύων διανομής για τα ελληνικά προϊόντα στις αγορές του εξωτερικού.
5. Απαιτείται η ανάπτυξη συνεχούς διασύνδεσης της ανώτερης και ανώτατης εκπαίδευση με την επιχειρηματική κοινότητα ώστε να εκπαιδεύονται στελέχη ικανά να ανταποκριθούν στις σύγχρονες ανάγκες των επιχειρήσεων. Υπάρχουν νέες χώρες κατάλληλες, αλλά και στη βόρεια γειτονιά μας, για εμπορική και επενδυτική συνεργασία οι οποίες πρέπει να αξιοποιηθούν. Χωρίς όμως να σημειωθούν απώλειες και στα παλιά και σταθερά μας μονοπάτια. Άλλωστε αυτό φαίνεται να κάνουν και οι μεγάλες χώρες που στηρίζονται στις εξαγωγές, οι οποίες αξιοποιούν ανέκαθεν τους νέους επιχειρηματικούς δρόμους χωρίς να αγνοούν ούτε το παραμικρό προϊόν τους, ούτε στη μικρότερη χώρα.

Ολοκληρώνοντας, σε αυτό το σημείο θα μπορούσε να τονιστεί πως για την εξέλιξη και ανάπτυξη του ελληνικού αγροτικού τομέα θεωρείται απαραίτητη η επίλυση των βασικών διαρθρωτικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει, ο εκσυγχρονισμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και των καλλιεργητικών πρακτικών και υποδομών, και η επιλογή ποικιλιών με ικανοποιητική απόδοση και υψηλή ποιότητα (Alpha Bank, 2009, Βακάκης, 2009, Δαγκαλίδης, 2008, ΠΑΣΕΓΕΣ, Γ.Γ.Ε.Τ, 2007). Η ορθολογική χρήση των εισροών και η σωστή διαχείριση των υδάτινων πόρων μπορούν, επίσης, να συμβάλουν στη βελτίωση και διατήρηση του τομέα. Παράλληλα, πρέπει να δοθεί βαρύτητα στη συμβολαιακή γεωργία, και στην εφαρμογή συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης, βιολογικής καλλιέργειας, παραγωγής προϊόντων ονομασίας προέλευσης και χρήσης σημάτων ποιότητας, ώστε να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα της εσωτερικής παραγωγής σε σχέση με τα εισαγόμενα προϊόντα. Τέλος, η κατάρτιση και ενημέρωση των παραγωγών, η δημιουργία συμπράξεων και δικτύωσης για την καλύτερη οργάνωση του τομέα, η προώθηση διεπαγγελματικών συμφωνιών, η εκπόνηση και υλοποίηση προγραμμάτων ανάπτυξης κλαδικής υποδομής και ποιοτικής βελτίωσης των προϊόντων του τομέα, και η ανάπτυξη της έρευνας μπορούν να συμβάλουν στην προστασία των καταναλωτών και του περιβάλλοντος, καθώς και στην προσαρμογή των προϊόντων στις ανάγκες της αγοράς.

Βιβλιογραφία

1. ALPHA BANK, (2009), ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ : Ο ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΕΣ ΑΝΤΙ ΓΙΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΩΝ ΜΑΣ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΩΝ, Τεύχος 109
2. Βακάκης, Φ., (2009), «*Η Μελλοντική Εικόνα της Ελληνικής Γεωργίας*»
3. Γ.Γ.Ε.Τ., (2007), *Τεχνολογική Προοπτική Διερεύνηση για τον Αγροτικό Τομέα*,
4. ΓΡΑΦΕΙΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΣΚΟΠΙΑ, ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ, Ετήσιες Εκθέσεις 2005-2009 για την οικονομία της πΓΔΜ και τις διμερείς οικονομικές και εμπορικές σχέσεις με την Ελλάδα
5. Δημέλη, Σ., (2004), *Μελέτη «Συγκριτικά Πλεονεκτήματα της Ελληνικής Οικονομίας : Συνολική και Κλαδική Ανάλυση 1990 – 2001»*, ΚΕΠΕ
6. Δρ Δαγκαλίδης, Α., (2008), *ΚΛΑΔΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ 6: Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ: Παρούσα κατάσταση, επιπτώσεις της νέας Κ.Α.Π., Προοπτικές*, Μονάδα Οικονομικής Ανάλυσης και Αγορών, Τράπεζα Πειραιώς
7. ΕΣΥΕ - Τμήμα Εξωτερικού Εμπορίου: Απογραφές πληθυσμού, Ετήσιες αγροτικές έρευνες, Εθνικοί λογαριασμοί, κ.τ.λ.
8. ΙΟΒΕ, (2004), *Τελικό σχέδιο Μελέτης «Εξελίξεις και Προοπτικές των Ελληνικών Εμπορικών Ροών και η Ανταγωνιστικότητα της Ελληνικής Παραγωγής*
9. ΙΟΒΕ: Οικονομική συγκυρία, Εκθέσεις για την Ελληνική Οικονομία.
10. Καδίτη, Ε., Α., Νίτση, Ε.,Ι., *Ο Αγροτικός Τομέας στην Ελλάδα*
11. Λατίφης, Κ., (2007), «*Η ελληνική καπνοκαλλιέργεια μετά το 2006*», Αγροτικός Συνεταιρισμός
12. ΟΠΕ, «*Οι 14 κατά προτεραιότητα αγορές στόχοι εξαγωγικού προσανατολισμού της Ελλάδος*» - Ανάλυση του Ελληνικού Οργανισμού Εξωτερικού Εμπορίου (ΟΠΕ)
13. ΠΑΣΕΓΕΣ: διάφορα στοιχεία, άρθρα και πρακτικά συνεδρίων.
14. Παχάκη, Κ., (2006), «*Η Ελληνική Γεωργία Ενώπιον των Νέων Συνθηκών και Θεσμικού Πλαισίου*», Εκθέσεις 46, ΚΕΠΕ, σελ. 30-31
15. Πετρόπουλος, Δ., Φατούρος, Δ., Κυριαζόπουλος, Γ., Πασχαλίδης, Δ., (2010), *Διαχρονική Εξέλιξη των Μεγεθών του Εξωτερικού Εμπορίου Αγροτικών Προϊόντων στην Ελλάδα την Περίοδο 1994-2008*, 320 – 332, ΕΣΔΟ
16. ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗ ΣΟΦΙΑ, ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ, Ενημερωτικό Δελτίο 2005-2009 Για τις οικονομικές εξελίξεις στη Βουλγαρία και τις διμερείς οικονομικές & εμπορικές σχέσεις με την Ελλάδα
17. ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΟ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙ, ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ, Ενημερωτικό Δελτίο 2005-2009για τις οικονομικές εξελίξεις στη Ρουμανία και τις διμερείς οικονομικές και εμπορικές σχέσεις με την Ελλάδα
18. ΣΕΒΕ, (2004), *Μελέτη «Εφαρμοσμένη Έρευνα για τη διαμόρφωση δεικτών παρακολούθησης των εξαγωγικών επιδόσεων της Ελλάδος*», σε συνεργασία με

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, για τη Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας του ΥΠΙΑΝ

19. ΣΕΒΕ, ΠΣΕ, *Θέσεις και Προτάσεις Εξαγωγικών Φορέων σχετικά με την πορεία των ελληνικών εξαγωγών και τη στρατηγική ανάπτυξής των*
20. Στάμου, Β., (2009), Πτυχιακή Εργασία *'Καινοτόμες Επενδύσεις στον Πρωτογενή Τομέα (ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΝΟΜΟΥ ΚΟΖΑΝΗΣ)'*, ΑΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας, Τμήμα Λογιστικής
21. ΥΠΕΘΟ: Επικαιροποιημένο Πρόγραμμα Σταθερότητας και Ανάπτυξης 2007-2010.
22. Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων: Διάφορες μελέτες και στατιστικές σειρές, Μελέτες επιπτώσεων κατά κλάδους φυτικής και ζωικής παραγωγής, Μελέτες επιπτώσεων κατά περιφέρεια, Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2007-2013
23. Χαλεπίδης, Δ., *Εξωτερικό Εμπόριο της Ελλάδος και ο Ρόλος του Κράτους 1980 -2002*, (Σύμβουλος Β' , ΟΕΥ)

Ηλεκτρονική Βιβλιογραφία

1. <http://www.imerisia.gr/article.asp?catid=12336&subid=2&pubid=32263148>
2. http://esdo.teilar.gr/synedria/esdo2010/POSTER/29_final.pdf
3. <http://www.nline.gr/?p=2097>
4. http://www.vakakis.gr/Background/VA/4_enimerosi/Arthra/pdfs/ISOZ_GEO RG_PROIONTON_04_09.pdf
5. <http://agora.mfa.gr/frontoffice/popup.asp?cpage=USERTEXT&cresrc=225&cnode=109>
6. <http://www.nline.gr/?p=1120>
7. <http://eureka.lib.teithe.gr:8080/bitstream/handle/10184/1428/Potouridou-Tsara%20%5BMain%5D.pdf?sequence=1>
8. http://griechenland.ahk.de/fileadmin/user_upload/Bilder/berichte/JB2008gr.pdf
9. <http://www.keta-attiki.gr/corpsite/manage/assets/meleti%20eksagwgikwn%20epixeirhsewn.pdf>
10. <http://www.agora.mfa.gr/agora/images/docs/radD7D32Ethisia%20Ekthesh%202009.pdf>
11. http://old.acci.gr/reports/Skopia_EthisiaEkthesh2007.pdf
12. <http://old.acci.gr/reports/boulgaria2007.pdf>
13. <http://old.acci.gr/reports/romania260208.htm>
14. <http://www.tovima.gr/default.asp?pid=2&artid=164712&ct=3&dt=06/03/2005>
15. http://www.oke-esc.eu/news/news_25-26_01_10_spe.pdf

16. http://www.agrotikianaptixi.gr/Uploads/Files/nsp_101209_sfc_tel.pdf
17. <http://www.ardin.gr/node/1562>
18. <http://www.tovima.gr/default.asp?pid=2&artid=289269&ct=16&dt=19%2F09%2F2009>
19. <http://www.imerisia.gr/article.asp?catid=12336&subid=2&pubid=32263148>
20. <http://news.in.gr/economy/article/?aid=361507>
21. <http://www.agro-polis.eu/agro/articles/article.jsp?context=103&categoryid=2&articleid=304>
22. http://www.minagric.gr/greek/agro_pol/Diethneis/Bilateral1a.htm
23. <http://www.idec.gr/ijer/new/papakon-bousoul.htm>
24. http://www.okeobservatory.gr/projpdf/pdf_projid_26.pdf

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ρουμανία 2005-2009

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ, 2005						
ΠΗΓΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ						
Κωδικός Σ.Ο.		Εισαγωγές σε ευρώ	% Συν. Αγρ.Εισαγωγών	Εξαγωγές σε ευρώ	% Συν. Αγρ.Εξαγωγών	Ισοζύγιο
.00	Ζωντανά ζώα (εκτός ψαριών)	29.496.695	31,97%	762.441	1,59%	28.734.254
.01	Κρέατα & Παρασκευάσματα κρέατος	5.034.728	5,46%	473.587	0,99%	4.561.141
.02	Γαλακτοκομικά προϊόντα & αυγά πουλιών	7.864.384	8,52%	970.036	2,02%	6.894.348
.03	Ψάρια & Παρασκευάσματα ψαριών	0	0,00%	649.465	1,35%	649.465
.04	Δημητριακά & Παρασκευάσματα δημητριακών	11.669.322	12,65%	1.247.226	2,60%	10.422.096
.05	Φρούτα & Λαχανικά	4.414.502	4,79%	27.831.982	57,99%	23.417.480
.06	Ζάχαρες & Παρασκευάσματα, Μέλι	93.921	0,10%	225.364	0,47%	131.443
.07	Καφές, κακάο, τσάι, μπαχαρικά κλπ.	13.970	0,02%	236.147	0,49%	222.177
.08	Ζωοτροφές	25.725	0,03%	1.668.677	3,48%	1.642.952
.09	Προϊόντα διατροφής & Παρασκευάσματα	4.294.854	4,66%	2.641.239	5,50%	1.653.615
.11	Ποτά	500.859	0,54%	1.063.679	2,22%	562.820
.12	Καπνός & Προϊόντα καπνού	0	0,00%	6.525.372	13,60%	6.525.372
.21	Δορές, Δέρματα & Γουνοδέρματα ακατέργαστα	0	0,00%	0	0,00%	0
.22	Ελαιούχοι σπόροι & Καρποί	1.100.430	1,19%	29.137	0,06%	1.071.293
.231	Καουτσούκ φυσικό	0	0,00%	0	0,00%	0
.24	Ξυλεία & Φελλός	25.078.044	27,18%	204.180	0,43%	24.873.864

.261- 265,26 8	Φυσικές υφαντικές ίνες	1.215	0,00%	2.158.751	4,50%	2.157.536
.29	Ακατέργαστες ζωικές & φυτικές ύλες	273.182	0,30%	56.603	0,12%	-216.579
.4	Έλαια & λίπη	2.390.524	2,59%	1.246.742	2,60%	1.143.782
.592- 11/12	Άμυλα σιταριού και καλαμποκιού	0	0,00%	0	0,00%	0
	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	92.252.35 5	21,24%	47.990.62 8	11,74%	44.261.72 7
	Σύνολο προϊόντων	434.266.7 51	%	408.859.2 58	%	25.407.49 3
*	Στο σύνολο αγροτικών προϊόντων, το ποσοστό % είναι επί του συνόλου προϊόντων					

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ, 2005						
ΠΗΓΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ						
Κωδικός Σ.Ο.		Εισαγωγές kg	% Συν. Αγρ.Εισαγω ών	Εξαγωγές kg	% Συν. Αγρ.Εξαγω ών	Ισοζύγιο
.00	Ζωντανά ζώα (εκτός ψαριών)	15.286.27 6	7,87%	273.712	0,27%	15.012.56 4
.01	Κρέατα & Παρασκευάσμα τα κρέατος	1.307.655	0,67%	846.849	0,85%	-460.806
.02	Γαλακτοκομικά προϊόντα & αυγά πουλιών	4.344.705	2,24%	1.569.028	1,57%	-2.775.677
.03	Ψάρια & Παρασκευάσμα τα ψαριών	0	0,00%	208.624	0,21%	208.624
.04	Δημητριακά & Παρασκευάσμα τα δημητριακών	81.581.67 5	42,00%	5.044.836	5,05%	76.536.83 9
.05	Φρούτα & Λαχανικά	1.215.563	0,63%	80.553.45 1	80,62%	79.337.88 8
.06	Ζάχαρες & Παρασκευάσμα τα, Μέλι	39.725	0,02%	676.236	0,68%	636.511
.07	Καφές, κακάο, τσάι, μπαχαρικά κλπ.	13.906	0,01%	142.245	0,14%	128.339
.08	Ζωοτροφές	27.125	0,01%	3.080.416	3,08%	3.053.291

.09	Προϊόντα διατροφής & Παρασκευάσματα	5.215.775	2,69%	1.905.976	1,91%	-3.309.799
.11	Ποτά	947.777	0,49%	284.866	0,29%	-662.911
.12	Καπνός & Προϊόντα καπνού	0	0,00%	979.157	0,98%	979.157
.21	Δορές, Δέρματα & Γουνοδέρματα ακατέργαστα	0	0,00%	0	0,00%	0
.22	Ελαιούχοι σπόροι & Καρποί	4.744.885	2,44%	94.210	0,09%	-4.650.675
.231	Καουτσούκ φυσικό	0	0,00%	0	0,00%	0
.24	Ξυλεία & Φελλός	75.277.053	38,76%	161.506	0,16%	75.115.547
.261-265,268	Φυσικές υφαντικές ίνες	604	0,00%	2.405.096	2,41%	2.404.492
.29	Ακατέργαστες ζωικές & φυτικές ύλες	58.774	0,03%	23.179	0,02%	-35.595
.4	Έλαια & λίπη	4.169.081	2,15%	1.668.120	1,67%	-2.500.961
.592-11/12	Άμυλα σιταριού και καλαμποκιού	0	0,00%	0	0,00%	0
	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	194.230.579	21,74%	99.917.507	13,74%	94.313.072
	Σύνολο προϊόντων	893.477.826	%	727.350.393	%	166.127.433
*	Στο σύνολο αγροτικών προϊόντων, το ποσοστό % είναι επί του συνόλου προϊόντων					

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ, 2006						
ΠΗΓΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ						
Κωδικός Σ.Ο.		Εισαγωγές σε ευρώ	% Συν. Αγρ.Εισαγωγών	Εξαγωγές σε ευρώ	% Συν. Αγρ.Εξαγωγών	Ισοζύγιο
.00	Ζωντανά ζώα (εκτός ψαριών)	19.356.671	22,80%	363.500	0,62%	18.993.171
.01	Κρέατα & Παρασκευάσματα κρέατος	4.617.808	5,44%	248.631	0,42%	4.369.177
.02	Γαλακτοκομικά προϊόντα & αυγά πουλιών	9.270.942	10,92%	2.216.599	3,78%	7.054.343

.03	Ψάρια & Παρασκευάσματα ψαριών	0	0,00%	1.037.115	1,77%	1.037.115
.04	Δημητριακά & Παρασκευάσματα δημητριακών	14.849.076	17,49%	2.947.403	5,02%	11.901.673
.05	Φρούτα & Λαχανικά	3.282.563	3,87%	34.694.425	59,13%	31.411.862
.06	Ζάχαρες & Παρασκευάσματα, Μέλι	78.591	0,09%	664.241	1,13%	585.650
.07	Καφές, κακάο, τσάι, μπαχαρικά κλπ.	1.148.479	1,35%	643.693	1,10%	-504.786
.08	Ζωοτροφές	123.138	0,15%	1.829.939	3,12%	1.706.801
.09	Προϊόντα διατροφής & Παρασκευάσματα	334.364	0,39%	2.948.322	5,02%	2.613.958
.11	Ποτά	708.711	0,83%	1.514.827	2,58%	806.116
.12	Καπνός & Προϊόντα καπνού	29.236	0,03%	3.221.107	5,49%	3.191.871
.21	Δορές, Δέρματα & Γουνοδέρματα ακατέργαστα	0	0,00%	0	0,00%	0
.22	Ελαιούχοι σπόροι & Καρποί	571.568	0,67%	48.221	0,08%	-523.347
.231	Καουτσούκ φυσικό	0	0,00%	0	0,00%	0
.24	Ξυλεία & Φελλός	27.632.034	32,54%	115.129	0,20%	27.516.905
.261-265,268	Φυσικές υφαντικές ίνες	6.982	0,01%	4.468.540	7,62%	4.461.558
.29	Ακατέργαστες ζωικές & φυτικές ύλες	178.775	0,21%	217.532	0,37%	38.757
.4	Έλαια & λίπη	2.715.252	3,20%	1.499.536	2,56%	1.215.716
.592-11/12	Άμυλα σιταριού και καλαμποκιού	0	0,00%	475	0,00%	475
.	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	84.904.190	16,80%	58.679.235	9,85%	26.224.955
.	Σύνολο προϊόντων	505.264.184	%	595.841.996	%	90.577.812
*	Στο σύνολο αγροτικών προϊόντων, το ποσοστό % είναι επί του συνόλου προϊόντων					

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ, 2006

ΠΗΓΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ						
Κωδικός Σ.Ο.		Εισαγωγές kg	% Συν. Αγρ.Εισαγωγών	Εξαγωγές kg	% Συν. Αγρ.Εξαγωγών	Ισοζύγιο
.00	Ζωντανά ζώα (εκτός ψαριών)	9.798.879	4,79%	156.040	0,14%	-9.642.839
.01	Κρέατα & Παρασκευάσματα κρέατος	1.108.716	0,54%	559.063	0,49%	-549.653
.02	Γαλακτοκομικά προϊόντα & αυγά πουλιών	4.317.696	2,11%	1.279.866	1,12%	-3.037.830
.03	Ψάρια & Παρασκευάσματα ψαριών	0	0,00%	273.458	0,24%	273.458
.04	Δημητριακά & Παρασκευάσματα δημητριακών	101.971.262	49,86%	11.035.498	9,68%	90.935.764
.05	Φρούτα & Λαχανικά	849.052	0,42%	86.136.436	75,56%	85.287.384
.06	Ζάχαρες & Παρασκευάσματα, Μέλι	30.720	0,02%	1.369.905	1,20%	1.339.185
.07	Καφές, κακάο, τσάι, μπαχαρικά κλπ.	270.732	0,13%	258.480	0,23%	-12.252
.08	Ζωοτροφές	220.000	0,11%	3.013.699	2,64%	2.793.699
.09	Προϊόντα διατροφής & Παρασκευάσματα	391.417	0,19%	2.068.038	1,81%	1.676.621
.11	Ποτά	1.207.551	0,59%	431.242	0,38%	-776.309
.12	Καπνός & Προϊόντα καπνού	8.753	0,00%	631.932	0,55%	623.179
.21	Δορές, Δέρματα & Γουνοδέρματα ακατέργαστα	0	0,00%	0	0,00%	0
.22	Ελαιούχοι σπόροι & Καρποί	2.619.385	1,28%	51.886	0,05%	-2.567.499
.231	Καουτσούκ φυσικό	0	0,00%	0	0,00%	0
.24	Ξυλεία & Φελλός	76.841.253	37,57%	76.633	0,07%	76.764.620
.261-265,268	Φυσικές υφαντικές ίνες	31.188	0,02%	4.738.715	4,16%	4.707.527
.29	Ακατέργαστες ζωικές &	88.884	0,04%	241.248	0,21%	152.364

	φυτικές ύλες					
.4	Έλαια & λίπη	4.773.430	2,33%	1.675.990	1,47%	-3.097.440
.592-11/12	Άμυλα σιταριού και καλαμποκιού	0	0,00%	475	0,00%	475
	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	204.528.918	21,59%	113.998.604	21,18%	90.530.314
	Σύνολο προϊόντων	947.370.261	%	538.139.550	%	409.230.711
*	Στο σύνολο αγροτικών προϊόντων, το ποσοστό % είναι επί του συνόλου προϊόντων					

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ, 2007						
ΠΗΓΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ						
Κωδικός Σ.Ο.		Εισαγωγές σε ευρώ	% Συν. Αγρ.Εισαγωγών	Εξαγωγές σε ευρώ	% Συν. Αγρ.Εξαγωγών	Ισοζύγιο
.00	Ζωντανά ζώα (εκτός ψαριών)	39.914.726	43,69%	90.750	0,10%	39.823.976
.01	Κρέατα & Παρασκευάσματα κρέατος	2.658.776	2,91%	748.340	0,79%	-1.910.436
.02	Γαλακτοκομικά προϊόντα & αυγά πουλιών	4.072.233	4,46%	5.808.340	6,13%	1.736.107
.03	Ψάρια & Παρασκευάσματα ψαριών	12.995	0,01%	3.252.900	3,43%	3.239.905
.04	Δημητριακά & Παρασκευάσματα δημητριακών	19.528.574	21,38%	5.194.220	5,48%	14.334.354
.05	Φρούτα & Λαχανικά	1.927.338	2,11%	63.690.303	67,24%	61.762.965
.06	Ζάχαρες & Παρασκευάσματα, Μέλι	219.107	0,24%	440.907	0,47%	221.800
.07	Καφές, κακάο, τσάι, μπαχαρικά κλπ.	82.123	0,09%	552.227	0,58%	470.104
.08	Ζωοτροφές	315.124	0,34%	2.196.738	2,32%	1.881.614
.09	Προϊόντα διατροφής & Παρασκευάσματα	263.513	0,29%	3.647.728	3,85%	3.384.215
.11	Ποτά	444.825	0,49%	596.779	0,63%	151.954
.12	Καπνός & Προϊόντα καπνού	361.379	0,40%	2.294.010	2,42%	1.932.631

.21	Δορές, Δέρματα & Γουνοδέρματα ακατέργαστα	3.266	0,00%	0	0,00%	-3.266
.22	Ελαιούχοι σπόροι & Καρποί	40.028	0,04%	130.465	0,14%	90.437
.231	Καουτσούκ φυσικό	0	0,00%	0	0,00%	0
.24	Ξυλεία & Φελλός	17.024.478	18,64%	294.535	0,31%	16.729.943
.261-265,268	Φυσικές υφαντικές ίνες	39.827	0,04%	1.617.112	1,71%	1.577.285
.29	Ακατέργαστες ζωικές & φυτικές ύλες	152.316	0,17%	294.066	0,31%	141.750
.4	Έλαια & λίπη	4.119.039	4,51%	3.857.474	4,07%	-261.565
.592-11/12	Άμυλα σιταριού και καλαμποκιού	177.705	0,19%	10.367	0,01%	-167.338
	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	91.357.372	17,00%	94.717.261	13,26%	3.359.889
	Σύνολο προϊόντων	537.527.367	%	714.362.132	%	176.834.765
*	Στο σύνολο αγροτικών προϊόντων, το ποσοστό % είναι επί του συνόλου προϊόντων					

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ, 2007						
ΠΗΓΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ						
Κωδικός Σ.Ο.		Εισαγωγές kg	% Συν. Αγρ.Εισαγωγών	Εξαγωγές kg	% Συν. Αγρ.Εξαγωγών	Ισοζύγιο
.00	Ζωντανά ζώα (εκτός ψαριών)	25.223.584	14,86%	36.200	0,03%	25.187.384
.01	Κρέατα & Παρασκευάσματα κρέατος	743.272	0,44%	508.721	0,38%	-234.551
.02	Γαλακτοκομικά προϊόντα & αυγά πουλιών	3.071.584	1,81%	2.953.858	2,23%	-117.726
.03	Ψάρια & Παρασκευάσματα ψαριών	3.637	0,00%	1.104.837	0,84%	1.101.200
.04	Δημητριακά & Παρασκευάσματα δημητριακών	78.317.766	46,15%	11.046.243	8,36%	67.271.523
.05	Φρούτα & Λαχανικά	1.385.668	0,82%	104.434.149	79,02%	103.048.481
.06	Ζάχαρες &	48.268	0,03%	136.130	0,10%	87.862

	Παρασκευάσμα τα, Μέλι					
.07	Καφές, κακάο, τσάι, μπαχαρικά κλπ.	25.485	0,02%	299.555	0,23%	274.070
.08	Ζωοτροφές	221.704	0,13%	1.970.132	1,49%	1.748.428
.09	Προϊόντα διατροφής & Παρασκευάσμα τα	272.295	0,16%	2.526.918	1,91%	2.254.623
.11	Ποτά	1.007.496	0,59%	270.927	0,20%	-736.569
.12	Καπνός & Προϊόντα καπνού	116.374	0,07%	404.642	0,31%	288.268
.21	Δορές, Δέρματα & Γουνοδέρματα ακατέργαστα	9.220	0,01%	0	0,00%	-9.220
.22	Ελαιούχοι σπόροι & Καρποί	45.200	0,03%	165.169	0,12%	119.969
.231	Καουτσούκ φυσικό	0	0,00%	0	0,00%	0
.24	Ξυλεία & Φελλός	51.596.97 6	30,40%	301.079	0,23%	51.295.89 7
.261- 265,26 8	Φυσικές υφαντικές ίνες	72.054	0,04%	1.529.797	1,16%	1.457.743
.29	Ακατέργαστες ζωικές & φυτικές ύλες	72.994	0,04%	166.716	0,13%	93.722
.4	Έλαια & λίπη	7.134.264	4,20%	4.293.846	3,25%	-2.840.418
.592- 11/12	Άμυλα σιταριού και καλαμποκιού	336.000	0,20%	15.487	0,01%	-320.513
.	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	169.703.8 41	26,95%	132.164.4 06	24,12%	37.539.43 5
.	Σύνολο προϊόντων	629.648.9 90	%	548.043.3 98	%	81.605.59 2
*	Στο σύνολο αγροτικών προϊόντων, το ποσοστό % είναι επί του συνόλου προϊόντων					

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ, 2008						
ΠΗΓΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ						
Κωδικός Σ.Ο.		Εισαγωγές σε ευρώ	% Συν. Αγρ.Εισαγω ών	Εξαγωγές σε ευρώ	% Συν. Αγρ.Εξαγω ών	Ισοζύγιο
.00	Ζωντανά ζώα (εκτός ψαριών)	23.853.77 9	30,29%	154.350	0,12%	23.699.42 9

.01	Κρέατα & Παρασκευάσματα κρέατος	5.045.273	6,41%	3.406.738	2,64%	-1.638.535
.02	Γαλακτοκομικά προϊόντα & αυγά πουλιών	7.891.928	10,02%	9.528.832	7,37%	1.636.904
.03	Ψάρια & Παρασκευάσματα ψαριών	0	0,00%	3.614.873	2,80%	3.614.873
.04	Δημητριακά & Παρασκευάσματα δημητριακών	16.686.544	21,19%	10.324.931	7,99%	-6.361.613
.05	Φρούτα & Λαχανικά	1.929.040	2,45%	78.800.869	60,96%	76.871.829
.06	Ζάχαρες & Παρασκευάσματα, Μέλι	383.544	0,49%	1.490.885	1,15%	1.107.341
.07	Καφές, κακάο, τσάι, μπαχαρικά κλπ.	203.888	0,26%	753.811	0,58%	549.923
.08	Ζωοτροφές	240.003	0,30%	4.096.074	3,17%	3.856.071
.09	Προϊόντα διατροφής & Παρασκευάσματα	575.674	0,73%	3.431.104	2,65%	2.855.430
.11	Ποτά	540.229	0,69%	3.771.120	2,92%	3.230.891
.12	Καπνός & Προϊόντα καπνού	3.113.024	3,95%	3.772.595	2,92%	659.571
.21	Δορές, Δέρματα & Γουνοδέρματα ακατέργαστα	284.807	0,36%	0	0,00%	-284.807
.22	Ελαιούχοι σπόροι & Καρποί	87.119	0,11%	120.631	0,09%	33.512
.231	Καουτσούκ φυσικό	0	0,00%	47.255	0,04%	47.255
.24	Ξυλεία & Φελλός	13.716.980	17,42%	454.991	0,35%	13.261.989
.261-265,268	Φυσικές υφαντικές ίνες	0	0,00%	1.444.794	1,12%	1.444.794
.29	Ακατέργαστες ζωικές & φυτικές ύλες	155.334	0,20%	375.887	0,29%	220.553
.4	Έλαια & λίπη	3.405.252	4,32%	3.680.734	2,85%	275.482
.592-11/12	Άμυλα σιταριού και καλαμποκιού	646.633	0,82%	4.095	0,00%	-642.538
.	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	78.759.051	14,99%	129.274.569	16,74%	50.515.518
.	Σύνολο	525.251.0	%	772.417.2	%	247.166.1

	προϊόντων	93	42	49
*	Στο σύνολο αγροτικών προϊόντων, το ποσοστό % είναι επί του συνόλου προϊόντων			

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ, 2008						
ΠΗΓΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ						
Κωδικός Σ.Ο.		Εισαγωγές kg	% Συν. Αγρ.Εισαγωγών	Εξαγωγές kg	% Συν. Αγρ.Εξαγωγών	Ισοζύγιο
.00	Ζωντανά ζώα (εκτός ψαριών)	13.480.104	10,44%	60.563	0,03%	13.419.541
.01	Κρέατα & Παρασκευάσματα κρέατος	1.796.969	1,39%	2.093.582	1,17%	296.613
.02	Γαλακτοκομικά προϊόντα & αυγά πουλιών	6.976.135	5,40%	4.468.356	2,49%	-2.507.779
.03	Ψάρια & Παρασκευάσματα ψαριών	0	0,00%	1.013.362	0,56%	1.013.362
.04	Δημητριακά & Παρασκευάσματα δημητριακών	59.345.719	45,97%	12.811.022	7,14%	46.534.697
.05	Φρούτα & Λαχανικά	2.050.268	1,59%	135.867.566	75,71%	133.817.298
.06	Ζάχαρες & Παρασκευάσματα, Μέλι	379.399	0,29%	463.467	0,26%	84.068
.07	Καφές, κακάο, τσάι, μπαχαρικά κλπ.	68.740	0,05%	342.514	0,19%	273.774
.08	Ζωοτροφές	493.434	0,38%	7.069.170	3,94%	6.575.736
.09	Προϊόντα διατροφής & Παρασκευάσματα	745.942	0,58%	2.084.881	1,16%	1.338.939
.11	Ποτά	1.039.332	0,81%	7.035.156	3,92%	5.995.824
.12	Καπνός & Προϊόντα καπνού	394.962	0,31%	696.148	0,39%	301.186
.21	Δορές, Δέρματα & Γουνοδέρματα ακατέργαστα	221.779	0,17%	0	0,00%	-221.779
.22	Ελαιούχοι σπόροι & Καρποί	61.300	0,05%	99.878	0,06%	38.578
.231	Καουτσούκ φυσικό	0	0,00%	21.841	0,01%	21.841
.24	Ξυλεία & Φελλός	37.338.110	28,92%	381.937	0,21%	36.956.173

.261-265,268	Φυσικές υφαντικές ίνες	0	0,00%	1.447.063	0,81%	1.447.063
.29	Ακατέργαστες ζωικές & φυτικές ύλες	39.526	0,03%	204.102	0,11%	164.576
.4	Έλαια & λίπη	3.308.706	2,56%	3.281.433	1,83%	-27.273
.592-11/12	Άμυλα σιταριού και καλαμποκιού	1.367.490	1,06%	5.799	0,00%	-1.361.691
	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	129.107.915	19,10%	179.447.840	24,95%	50.339.925
	Σύνολο προϊόντων	676.119.004	%	719.197.071	%	43.078.067
* Στο σύνολο αγροτικών προϊόντων, το πασσατό % είναι επί του συνόλου προϊόντων						

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ, 2009						
ΠΗΓΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ						
Κωδικός Σ.Ο.		Εισαγωγές σε ευρώ	% Συν. Αγρ.Εισαγωγών	Εξαγωγές σε ευρώ	% Συν. Αγρ.Εξαγωγών	Ισοζύγιο
.00	Ζωντανά ζώα (εκτός ψαριών)	23.105.921	24,46%	906.746	0,68%	22.199.175
.01	Κρέατα & Παρασκευάσματα κρέατος	5.273.038	5,58%	3.059.674	2,29%	-2.213.364
.02	Γαλακτοκομικά προϊόντα & αυγά πουλιών	6.227.361	6,59%	8.043.860	6,03%	1.816.499
.03	Ψάρια & Παρασκευάσματα ψαριών	154.932	0,16%	4.101.922	3,08%	3.946.990
.04	Δημητριακά & Παρασκευάσματα δημητριακών	20.050.658	21,23%	8.152.463	6,11%	11.898.195
.05	Φρούτα & Λαχανικά	2.248.586	2,38%	74.562.004	55,90%	72.313.418
.06	Ζάχαρες & Παρασκευάσματα, Μέλι	880.825	0,93%	11.040.599	8,28%	10.159.774
.07	Καφές, κακάο, τσάι, μπαχαρικά κλπ.	212.724	0,23%	683.323	0,51%	470.599
.08	Ζωοτροφές	1.867.896	1,98%	2.924.151	2,19%	1.056.255
.09	Προϊόντα διατροφής & Παρασκευάσματα	5.534.370	5,86%	2.128.118	1,60%	-3.406.252
.11	Ποτά	964.391	1,02%	5.402.766	4,05%	4.438.375

.12	Καπνός & Προϊόντα καπνού	9.584.868		10,15%	7.389.995	5,54%	-2.194.873
.21	Δορές, Δέρματα & Γουνοδέρματα ακατέργαστα	3.180		0,00%	27.000	0,02%	23.820
.22	Ελαιούχοι σπόροι & Καρποί	1.335.720		1,41%	265.986	0,20%	-1.069.734
.231	Καουτσούκ φυσικό	0		0,00%	1.884	0,00%	1.884
.24	Ξυλεία & Φελλός	7.457.936		7,90%	202.185	0,15%	-7.255.751
.261-265,268	Φυσικές υφαντικές ίνες	0		0,00%	577.888	0,43%	577.888
.29	Ακατέργαστες ζωικές & φυτικές ύλες	938.103		0,99%	200.980	0,15%	-737.123
.4	Έλαια & λίπη	6.888.149		7,29%	3.704.530	2,78%	-3.183.619
.592-11/12	Άμυλα σιταριού και καλαμποκιού	1.726.175		1,83%	16.425	0,01%	-1.709.750
.	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	94.454.833		21,15%	133.392.499	23,92%	38.937.666
.	Σύνολο προϊόντων	446.582.235		%	557.719.536	%	111.137.301
*	Στο σύνολο αγροτικών προϊόντων, το ποσοστό % είναι επί του συνόλου προϊόντων						

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ, 2009						
ΠΗΓΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ						
Κωδικός Σ.Ο.		Εισαγωγές kg	% Συν. Αγρ.Εισαγωγών	Εξαγωγές kg	% Συν. Αγρ.Εξαγωγών	Ισοζύγιο
.00	Ζωντανά ζώα (εκτός ψαριών)	11.824.962	5,83%	308.584	0,16%	11.516.378
.01	Κρέατα & Παρασκευάσματα κρέατος	2.254.561	1,11%	1.988.863	1,01%	-265.698
.02	Γαλακτοκομικά προϊόντα & αυγά πουλιών	6.725.903	3,31%	4.685.253	2,38%	-2.040.650
.03	Ψάρια & Παρασκευάσματα ψαριών	30.559	0,02%	1.424.210	0,72%	1.393.651
.04	Δημητριακά & Παρασκευάσματα δημητριακών	118.942.281	58,62%	13.983.276	7,11%	104.959.005
.05	Φρούτα & Λαχανικά	2.316.934	1,14%	137.957.262	70,13%	135.640.328
.06	Ζάχαρες &	1.334.467	0,66%	14.468.24	7,36%	13.133.77

	Παρασκευάσμα τα, Μέλι			3		6
.07	Καφές, κακάο, τσάι, μπαχαρικά κλπ.	85.511	0,04%	377.573	0,19%	292.062
.08	Ζωοτροφές	7.603.795	3,75%	3.455.946	1,76%	-4.147.849
.09	Προϊόντα διατροφής & Παρασκευάσμα τα	4.395.105	2,17%	1.488.796	0,76%	-2.906.309
.11	Ποτά	1.943.551	0,96%	9.844.651	5,00%	7.901.100
.12	Καπνός & Προϊόντα καπνού	605.720	0,30%	1.511.329	0,77%	905.609
.21	Δορές, Δέρματα & Γουνοδέρματα ακατέργαστα	14	0,00%	20.720	0,01%	20.706
.22	Ελαιούχοι σπόροι & Καρποί	5.805.759	2,86%	225.027	0,11%	-5.580.732
.231	Καουτσούκ φυσικό	0	0,00%	1	0,00%	1
.24	Ξυλεία & Φελλός	23.189.51 1	11,43%	268.962	0,14%	22.920.54 9
.261- 265,26 8	Φυσικές υφαντικές ίνες	0	0,00%	613.597	0,31%	613.597
.29	Ακατέργαστες ζωικές & φυτικές ύλες	440.491	0,22%	40.722	0,02%	-399.769
.4	Έλαια & λίπη	10.634.52 3	5,24%	4.004.958	2,04%	-6.629.565
.592- 11/12	Άμυλα σιταριού και καλαμποκιού	4.767.830	2,35%	44.250	0,02%	-4.723.580
	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	202.901.4 77	26,67%	196.712.2 23	31,46%	-6.189.254
	Σύνολο προϊόντων	760.832.9 92	%	625.322.4 37	%	135.510.5 55
*	Στο σύνολο αγροτικών προϊόντων, το ποσοστό % είναι επί του συνόλου προϊόντων					

πΓΔΜ 2005-2009

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΠΓΔΜ, 2005						
ΠΗΓΗ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ						
Κωδικός Σ.Ο.		Εισαγωγές σε ευρώ	% Συν. Αγρ.Εισαγωγών	Εξαγωγές σε ευρώ	% Συν. Αγρ.Εξαγωγών	Ισοζύγιο
.00	Ζωντανά ζώα (εκτός ψαριών)	2.122	0,00%	553.881	1,18%	551.759
.01	Κρέατα & Παρασκευάσματα κρέατος	7.473.767	13,51%	2.494.184	5,30%	-4.979.583
.02	Γαλακτοκομικά προϊόντα & αυγά πουλιών	4.386.780	7,93%	658.777	1,40%	-3.728.003
.03	Ψάρια & Παρασκευάσματα ψαριών	4.604.643	8,33%	858.792	1,83%	-3.745.851
.04	Δημητριακά & Παρασκευάσματα δημητριακών	1.234.006	2,23%	2.706.451	5,75%	1.472.445
.05	Φρούτα & Λαχανικά	4.696.929	8,49%	14.921.729	31,72%	10.224.800
.06	Ζάχαρες & Παρασκευάσματα, Μέλι	3.385.808	6,12%	639.771	1,36%	-2.746.037
.07	Καφές, κακάο, τσάι, μπαχαρικά κλπ.	223.101	0,40%	1.250.373	2,66%	1.027.272
.08	Ζωοτροφές	6.721	0,01%	6.089.939	12,95%	6.083.218
.09	Προϊόντα διατροφής & Παρασκευάσματα	2.673.791	4,83%	5.580.945	11,87%	2.907.154
.11	Ποτά	188.674	0,34%	3.032.860	6,45%	2.844.186
.12	Καπνός & Προϊόντα καπνού	23.381.184	42,28%	1.825.187	3,88%	21.555.997
.21	Δορές, Δέρματα & Γουνοδέρματα ακατέργαστα	1.104	0,00%	5.100	0,01%	3.996
.22	Ελαιούχοι σπόροι & Καρποί	0	0,00%	243.707	0,52%	243.707
.231	Καουτσούκ φυσικό	0	0,00%	0	0,00%	0
.24	Ξυλεία & Φελλός	1.838.734	3,32%	122.559	0,26%	-1.716.175
.261-265,268	Φυσικές υφαντικές ίνες	22.893	0,04%	3.453.446	7,34%	3.430.553

.29	Ακατέργαστες ζωικές & φυτικές ύλες	451.714	0,82%	686.031	1,46%	234.317
.4	Έλαια & λίπη	734.914	1,33%	1.905.248	4,05%	1.170.334
.592-11/12	Άμυλα σιταριού και καλαμποκιού	0	0,00%	5.875	0,01%	5.875
	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	55.306.885	29,01%	47.034.855	14,37%	-8.272.030
	Σύνολο προϊόντων	190.642.555	%	327.227.983	%	136.585.428
*	Στο σύνολο αγροτικών προϊόντων, το ποσοστό % είναι επί του συνόλου προϊόντων					

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΠΓΔΜ, 2005						
ΠΗΓΗ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ						
Κωδικός Σ.Ο.		Εισαγωγές kg	% Συν. Αγρ.Εισαγωγών	Εξαγωγές kg	% Συν. Αγρ.Εξαγωγών	Ισοζύγιο
.00	Ζωντανά ζώα (εκτός ψαριών)	1.240	0,00%	271.583	0,26%	270.343
.01	Κρέατα & Παρασκευάσματα κρέατος	1.854.207	3,25%	2.737.862	2,67%	883.655
.02	Γαλακτοκομικά προϊόντα & αυγά πουλιών	10.643.444	18,63%	552.256	0,54%	10.091.188
.03	Ψάρια & Παρασκευάσματα ψαριών	1.078.408	1,89%	275.814	0,27%	-802.594
.04	Δημητριακά & Παρασκευάσματα δημητριακών	3.065.912	5,37%	10.927.217	10,65%	7.861.305
.05	Φρούτα & Λαχανικά	10.423.090	18,24%	37.488.990	36,53%	27.065.900
.06	Ζάχαρες & Παρασκευάσματα, Μέλι	6.732.866	11,79%	3.573.772	3,48%	-3.159.094
.07	Καφές, κακάο, τσάι, μπαχαρικά κλπ.	30.062	0,05%	947.870	0,92%	917.808
.08	Ζωοτροφές	79.080	0,14%	24.329.927	23,71%	24.250.847
.09	Προϊόντα διατροφής & Παρασκευάσματα	1.128.288	1,97%	4.752.864	4,63%	3.624.576
.11	Ποτά	680.398	1,19%	8.795.298	8,57%	8.114.900
.12	Καπνός & Προϊόντα καπνού	5.964.858	10,44%	1.008.607	0,98%	-4.956.251

.21	Δορές, Δέρματα & Γουνοδέρματα ακατέργαστα	22.600	0,04%	250	0,00%	-22.350
.22	Ελαιούχοι σπόροι & Καρποί	0	0,00%	245.015	0,24%	245.015
.231	Καουτσούκ φυσικό	0	0,00%	0	0,00%	0
.24	Ξυλεία & Φελλός	13.859.601	24,26%	266.783	0,26%	13.592.818
.261-265,268	Φυσικές υφαντικές ίνες	131.903	0,23%	3.248.851	3,17%	3.116.948
.29	Ακατέργαστες ζωικές & φυτικές ύλες	252.165	0,44%	335.556	0,33%	83.391
.4	Έλαια & λίπη	1.182.610	2,07%	2.861.742	2,79%	1.679.132
.592-11/12	Άμυλα σιταριού και καλαμποκιού	0	0,00%	11.000	0,01%	11.000
	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	57.130.732	14,30%	102.631.257	16,65%	45.500.525
	Σύνολο προϊόντων	399.547.281	%	616.513.401	%	216.966.120
*	Στο σύνολο αγροτικών προϊόντων, το ποσοστό % είναι επί του συνόλου προϊόντων					

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΠΓΔΜ, 2006						
ΠΗΓΗ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ						
Κωδικός Σ.Ο.		Εισαγωγές σε ευρώ	% Συν. Αγρ.Εισαγωγών	Εξαγωγές σε ευρώ	% Συν. Αγρ.Εξαγωγών	Ισοζύγιο
.00	Ζωντανά ζώα (εκτός ψαριών)	2.300	0,00%	268.469	0,58%	266.169
.01	Κρέατα & Παρασκευάσματα κρέατος	9.490.668	13,60%	2.327.609	5,01%	-7.163.059
.02	Γαλακτοκομικά προϊόντα & αυγά πουλιών	3.672.211	5,26%	364.690	0,79%	-3.307.521
.03	Ψάρια & Παρασκευάσματα ψαριών	5.612.388	8,04%	1.126.725	2,43%	-4.485.663
.04	Δημητριακά & Παρασκευάσματα δημητριακών	1.116.411	1,60%	1.979.352	4,26%	862.941
.05	Φρούτα & Λαχανικά	7.266.379	10,41%	13.789.666	29,68%	6.523.287
.06	Ζάχαρες & Παρασκευάσματα	150.876	0,22%	962.114	2,07%	811.238

	τα, Μέλι					
.07	Καφές, κακάο, τσάι, μπαχαρικά κλπ.	5.924	0,01%	1.154.548	2,49%	1.148.624
.08	Ζωοτροφές	81.936	0,12%	6.503.833	14,00%	6.421.897
.09	Προϊόντα διατροφής & Παρασκευάσματα	2.564.755	3,67%	6.151.327	13,24%	3.586.572
.11	Ποτά	127.647	0,18%	3.467.680	7,46%	3.340.033
.12	Καπνός & Προϊόντα καπνού	37.620.724	53,90%	1.148.072	2,47%	36.472.652
.21	Δορές, Δέρματα & Γουνοδέρματα ακατέργαστα	0	0,00%	33.980	0,07%	33.980
.22	Ελαιούχοι σπόροι & Καρποί	0	0,00%	222.158	0,48%	222.158
.231	Καουτσούκ φυσικό	0	0,00%	4.620	0,01%	4.620
.24	Ξυλεία & Φελλός	1.649.693	2,36%	270.852	0,58%	-1.378.841
.261-265,268	Φυσικές υφαντικές ίνες	49.600	0,07%	4.940.277	10,63%	4.890.677
.29	Ακατέργαστες ζωικές & φυτικές ύλες	357.468	0,51%	303.467	0,65%	-54.001
.4	Έλαια & λίπη	30.654	0,04%	1.429.448	3,08%	1.398.794
.592-11/12	Άμυλα σιταριού και καλαμποκιού	0	0,00%	4.886	0,01%	4.886
	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	69.799.634	30,23%	46.453.773	12,44%	23.345.861
	Σύνολο προϊόντων	230.907.525	%	373.338.153	%	142.430.628
*	Στο σύνολο αγροτικών προϊόντων, το ποσοστό % είναι επί του συνόλου προϊόντων					

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΠΓΔΜ, 2006						
ΠΗΓΗ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ						
Κωδικός Σ.Ο.		Εισαγωγές kg	% Συν. Αγρ.Εισαγωγών	Εξαγωγές kg	% Συν. Αγρ.Εξαγωγών	Ισοζύγιο
.00	Ζωντανά ζώα (εκτός ψαριών)	3.400	0,01%	76.642	0,08%	73.242
.01	Κρέατα & Παρασκευάσματα κρέατος	2.184.685	3,73%	3.152.037	3,22%	967.352

.02	Γαλακτοκομικά προϊόντα & αυγά πουλιών	5.939.504	10,13%	164.213	0,17%	-5.775.291
.03	Ψάρια & Παρασκευάσμα τα ψαριών	1.212.937	2,07%	313.227	0,32%	-899.710
.04	Δημητριακά & Παρασκευάσμα τα δημητριακών	880.655	1,50%	7.294.921	7,45%	6.414.266
.05	Φρούτα & Λαχανικά	20.566.48 6	35,07%	27.723.10 6	28,31%	7.156.620
.06	Ζάχαρες & Παρασκευάσμα τα, Μέλι	238.114	0,41%	8.082.582	8,25%	7.844.468
.07	Καφές, κακάο, τσάι, μπαχαρικά κλπ.	2.960	0,01%	987.356	1,01%	984.396
.08	Ζωοτροφές	830.210	1,42%	28.485.17 3	29,08%	27.654.96 3
.09	Προϊόντα διατροφής & Παρασκευάσμα τα	762.088	1,30%	5.089.355	5,20%	4.327.267
.11	Ποτά	107.584	0,18%	8.446.010	8,62%	8.338.426
.12	Καπνός & Προϊόντα καπνού	13.504.57 1	23,03%	775.975	0,79%	12.728.59 6
.21	Δορές, Δέρματα & Γουνοδέρματα ακατέργαστα	0	0,00%	16.361	0,02%	16.361
.22	Ελαιούχοι σπόροι & Καρποί	0	0,00%	229.404	0,23%	229.404
.231	Καουτσούκ φυσικό	0	0,00%	1.076	0,00%	1.076
.24	Ευλεία & Φελλός	11.915.53 6	20,32%	455.243	0,46%	11.460.29 3
.261- 265,26 8	Φυσικές υφαντικές ίνες	235.055	0,40%	4.420.252	4,51%	4.185.197
.29	Ακατέργαστες ζωικές & φυτικές ύλες	201.587	0,34%	250.002	0,26%	48.415
.4	Έλαια & λίπη	51.440	0,09%	1.973.985	2,02%	1.922.545
.592- 11/12	Άμυλα σιταριού και καλαμποκιού	0	0,00%	5.550	0,01%	5.550
	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	58.636.81 2	13,62%	97.942.47 0	15,00%	39.305.65 8
	Σύνολο προϊόντων	430.449.5 44	%	652.732.7 97	%	222.283.2 53
*	Στο σύνολο αγροτικών προϊόντων, το ποσοστό % είναι επί του συνόλου προϊόντων					

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΠΓΔΜ, 2007						
ΠΗΓΗ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ						
Κωδικός Σ.Ο.		Εισαγωγές σε ευρώ	% Συν. Αγρ.Εισαγωγών	Εξαγωγές σε ευρώ	% Συν. Αγρ.Εξαγωγών	Ισοζύγιο
.00	Ζωντανά ζώα (εκτός ψαριών)	0	0,00%	449.185	0,80%	449.185
.01	Κρέατα & Παρασκευάσματα κρέατος	6.063.370	12,60%	2.148.409	3,84%	3.914.961
.02	Γαλακτοκομικά προϊόντα & αυγά πουλιών	122.108	0,25%	542.650	0,97%	420.542
.03	Ψάρια & Παρασκευάσματα ψαριών	5.960.085	12,39%	1.315.249	2,35%	4.644.836
.04	Δημητριακά & Παρασκευάσματα δημητριακών	1.192.250	2,48%	3.545.247	6,34%	2.352.997
.05	Φρούτα & Λαχανικά	6.146.798	12,77%	17.183.560	30,75%	11.036.762
.06	Ζάχαρες & Παρασκευάσματα, Μέλι	388.662	0,81%	1.412.889	2,53%	1.024.227
.07	Καφές, κακάο, τσάι, μπαχαρικά κλπ.	191.650	0,40%	1.138.943	2,04%	947.293
.08	Ζωοτροφές	24.626	0,05%	8.892.252	15,91%	8.867.626
.09	Προϊόντα διατροφής & Παρασκευάσματα	1.751.979	3,64%	7.383.332	13,21%	5.631.353
.11	Ποτά	101.034	0,21%	4.543.391	8,13%	4.442.357
.12	Καπνός & Προϊόντα καπνού	23.944.595	49,76%	505.577	0,90%	23.439.018
.21	Δορές, Δέρματα & Γουνοδέρματα ακατέργαστα	26.072	0,05%	0	0,00%	-26.072
.22	Ελαιούχοι σπόροι & Καρποί	18.623	0,04%	213.390	0,38%	194.767
.231	Καουτσούκ φυσικό	0	0,00%	2.268	0,00%	2.268
.24	Ξυλεία & Φελλός	1.912.267	3,97%	507.712	0,91%	1.404.555
.261-265,268	Φυσικές υφαντικές ίνες	31.350	0,07%	4.569.601	8,18%	4.538.251
.29	Ακατέργαστες ζωικές & φυτικές ύλες	242.930	0,50%	267.312	0,48%	24.382

.4	Έλαια & λίπη	0	0,00%	1.265.500	2,26%	1.265.500
.592-11/12	Άμυλα σιταριού και καλαμποκιού	0	0,00%	0	0,00%	0
	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	48.118.399	16,08%	55.886.467	14,33%	7.768.068
	Σύνολο προϊόντων	299.239.754	%	389.940.156	%	90.700.402
*	Στο σύνολο αγροτικών προϊόντων, το ποσοστό % είναι επί του συνόλου προϊόντων					

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΠΓΔΜ, 2007						
ΠΗΓΗ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ						
Κωδικός Σ.Ο.		Εισαγωγές kg	% Συν. Αγρ.Εισαγωγών	Εξαγωγές kg	% Συν. Αγρ.Εξαγωγών	Ισοζύγιο
.00	Ζωντανά ζώα (εκτός ψαριών)	0	0,00%	150.837	0,13%	150.837
.01	Κρέατα & Παρασκευάσματα κρέατος	1.468.600	3,77%	3.827.057	3,42%	2.358.457
.02	Γαλακτοκομικά προϊόντα & αυγά πουλιών	250.390	0,64%	212.505	0,19%	-37.885
.03	Ψάρια & Παρασκευάσματα ψαριών	1.335.077	3,43%	321.400	0,29%	-1.013.677
.04	Δημητριακά & Παρασκευάσματα δημητριακών	669.100	1,72%	11.121.912	9,93%	10.452.812
.05	Φρούτα & Λαχανικά	12.141.385	31,18%	33.199.045	29,65%	21.057.660
.06	Ζάχαρες & Παρασκευάσματα, Μέλι	635.100	1,63%	7.876.157	7,04%	7.241.057
.07	Καφές, κακάο, τσάι, μπαχαρικά κλπ.	56.030	0,14%	797.257	0,71%	741.227
.08	Ζωοτροφές	163.400	0,42%	32.525.614	29,05%	32.362.214
.09	Προϊόντα διατροφής & Παρασκευάσματα	642.120	1,65%	5.609.585	5,01%	4.967.465
.11	Ποτά	320.038	0,82%	9.157.017	8,18%	8.836.979
.12	Καπνός & Προϊόντα καπνού	7.275.425	18,68%	630.685	0,56%	-6.644.740

.21	Δορές, Δέρματα & Γουνοδέρματα ακατέργαστα	18.600	0,05%	0	0,00%	-18.600
.22	Ελαιούχοι σπόροι & Καρποί	34.700	0,09%	208.205	0,19%	173.505
.231	Καουτσούκ φυσικό	0	0,00%	4.760	0,00%	4.760
.24	Ξυλεία & Φελλός	13.563.804	34,83%	781.521	0,70%	12.782.283
.261-265,268	Φυσικές υφαντικές ίνες	180.641	0,46%	3.967.477	3,54%	3.786.836
.29	Ακατέργαστες ζωικές & φυτικές ύλες	190.637	0,49%	282.280	0,25%	91.643
.4	Έλαια & λίπη	0	0,00%	1.282.841	1,15%	1.282.841
.592-11/12	Άμυλα σιταριού και καλαμποκιού	0	0,00%	0	0,00%	0
	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	38.945.047	7,04%	111.956.155	16,65%	73.011.108
	Σύνολο προϊόντων	553.012.270	%	672.534.193	%	119.521.923
* Στο σύνολο αγροτικών προϊόντων, το ποσοστό % είναι επί του συνόλου προϊόντων						

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΠΓΔΜ, 2008						
ΠΗΓΗ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ						
Κωδικός Σ.Ο.		Εισαγωγές σε ευρώ	% Συν. Αγρ.Εισαγωγών	Εξαγωγές σε ευρώ	% Συν. Αγρ.Εξαγωγών	Ισοζύγιο
.00	Ζωντανά ζώα (εκτός ψαριών)	0	0,00%	512.567	0,84%	512.567
.01	Κρέατα & Παρασκευάσματα κρέατος	5.372.961	12,59%	2.652.800	4,36%	2.720.161
.02	Γαλακτοκομικά προϊόντα & αυγά πουλιών	72.531	0,17%	557.313	0,92%	484.782
.03	Ψάρια & Παρασκευάσματα ψαριών	6.773.548	15,88%	2.291.279	3,77%	4.482.269
.04	Δημητριακά & Παρασκευάσματα δημητριακών	1.541.797	3,61%	4.653.257	7,65%	3.111.460
.05	Φρούτα & Λαχανικά	4.687.481	10,99%	17.371.548	28,56%	12.684.067

.06	Ζάχαρες & Παρασκευάσματα, Μέλι	69.487	0,16%	533.964	0,88%	464.477
.07	Καφές, κακάο, τσάι, μπαχαρικά κλπ.	419.260	0,98%	1.036.046	1,70%	616.786
.08	Ζωοτροφές	54.318	0,13%	10.815.111	17,78%	10.760.793
.09	Προϊόντα διατροφής & Παρασκευάσματα	303.160	0,71%	9.116.859	14,99%	8.813.699
.11	Ποτά	5.900	0,01%	4.362.067	7,17%	4.356.167
.12	Καπνός & Προϊόντα καπνού	21.157.148	49,59%	1.184.459	1,95%	19.972.689
.21	Δορές, Δέρματα & Γουνοδέρματα ακατέργαστα	245.778	0,58%	0	0,00%	-245.778
.22	Ελαιούχοι σπόροι & Καρποί	145.690	0,34%	284.000	0,47%	138.310
.231	Καουτσούκ φυσικό	0	0,00%	12.201	0,02%	12.201
.24	Ξυλεία & Φελλός	1.280.522	3,00%	608.042	1,00%	-672.480
.261-265,268	Φυσικές υφαντικές ίνες	27.188	0,06%	2.875.815	4,73%	2.848.627
.29	Ακατέργαστες ζωικές & φυτικές ύλες	508.331	1,19%	588.127	0,97%	79.796
.4	Έλαια & λίπη	0	0,00%	1.362.389	2,24%	1.362.389
.592-11/12	Άμυλα σιταριού και καλαμποκιού	0	0,00%	790	0,00%	790
	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	42.665.100	11,82%	60.818.634	13,76%	18.153.534
	Σύνολο προϊόντων	360.912.543	%	442.126.136	%	81.213.593
*	Στο σύνολο αγροτικών προϊόντων, το ποσοστό % είναι επί του συνόλου προϊόντων					

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΠΓΔΜ, 2008

ΠΗΓΗ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ

Κωδικός Σ.Ο.		Εισαγωγές kg	% Συν. Αγρ.Εισαγωγών	Εξαγωγές kg	% Συν. Αγρ.Εξαγωγών	Ισοζύγιο
.00	Ζωντανά ζώα (εκτός ψαριών)	0	0,00%	156.442	0,16%	156.442
.01	Κρέατα & Παρασκευάσματα κρέατος	1.216.706	4,26%	4.418.645	4,38%	3.201.939
.02	Γαλακτοκομικά προϊόντα & αυγά πουλιών	117.144	0,41%	249.382	0,25%	132.238
.03	Ψάρια & Παρασκευάσματα ψαριών	1.492.285	5,23%	473.519	0,47%	-1.018.766
.04	Δημητριακά & Παρασκευάσματα δημητριακών	928.517	3,25%	13.656.631	13,55%	12.728.114
.05	Φρούτα & Λαχανικά	8.549.258	29,94%	30.243.019	30,01%	21.693.761
.06	Ζάχαρες & Παρασκευάσματα, Μέλι	117.110	0,41%	1.641.029	1,63%	1.523.919
.07	Καφές, κακάο, τσάι, μπαχαρικά κλπ.	127.110	0,45%	634.732	0,63%	507.622
.08	Ζωοτροφές	255.000	0,89%	29.042.500	28,82%	28.787.500
.09	Προϊόντα διατροφής & Παρασκευάσματα	252.739	0,89%	8.248.670	8,18%	7.995.931
.11	Ποτά	40.096	0,14%	5.540.109	5,50%	5.500.013
.12	Καπνός & Προϊόντα καπνού	5.916.941	20,72%	876.032	0,87%	-5.040.909
.21	Δορές, Δέρματα & Γουνοδέρματα ακατέργαστα	473.439	1,66%	0	0,00%	-473.439
.22	Ελαιούχοι σπόροι & Καρποί	348.540	1,22%	366.355	0,36%	17.815
.231	Καουτσούκ φυσικό	0	0,00%	4.351	0,00%	4.351
.24	Ξυλεία & Φελλός	8.526.266	29,86%	987.802	0,98%	-7.538.464
.261-265,268	Φυσικές υφαντικές ίνες	95.920	0,34%	2.662.684	2,64%	2.566.764
.29	Ακατέργαστες ζωικές & φυτικές ύλες	99.753	0,35%	439.518	0,44%	339.765
.4	Έλαια & λίπη	0	0,00%	1.145.381	1,14%	1.145.381

.592-11/12	Άμυλα σιταριού και καλαμποκιού	0	0,00%	100	0,00%	100
	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	28.556.824	5,63%	100.786.901	14,59%	72.230.077
	Σύνολο προϊόντων	507.627.899	%	690.913.614	%	183.285.715
*	Στο σύνολο αγροτικών προϊόντων, το ποσοστό % είναι επί του συνόλου προϊόντων					

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΠΓΔΜ, 2009						
ΠΗΓΗ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ						
Κωδικός Σ.Ο.		Εισαγωγές σε ευρώ	% Συν. Αγρ.Εισαγωγών	Εξαγωγές σε ευρώ	% Συν. Αγρ.Εξαγωγών	Ισοζύγιο
.00	Ζωντανά ζώα (εκτός ψαριών)	0	0,00%	190.829	0,36%	190.829
.01	Κρέατα & Παρασκευάσματα κρέατος	6.796.775	18,32%	2.968.123	5,64%	-3.828.652
.02	Γαλακτοκομικά προϊόντα & αυγά πουλιών	45.912	0,12%	640.200	1,22%	594.288
.03	Ψάρια & Παρασκευάσματα ψαριών	6.275.131	16,91%	2.157.984	4,10%	-4.117.147
.04	Δημητριακά & Παρασκευάσματα δημητριακών	1.794.652	4,84%	1.838.596	3,50%	43.944
.05	Φρούτα & Λαχανικά	2.190.474	5,90%	18.255.892	34,71%	16.065.418
.06	Ζάχαρες & Παρασκευάσματα, Μέλι	32.426	0,09%	321.301	0,61%	288.875
.07	Καφές, κακάο, τσάι, μπαχαρικά κλπ.	68.773	0,19%	1.088.974	2,07%	1.020.201
.08	Ζωοτροφές	161.402	0,44%	10.042.190	19,09%	9.880.788
.09	Προϊόντα διατροφής & Παρασκευάσματα	477.998	1,29%	6.027.382	11,46%	5.549.384
.11	Ποτά	29.754	0,08%	4.903.771	9,32%	4.874.017
.12	Καπνός & Προϊόντα καπνού	18.004.784	48,53%	365.001	0,69%	17.639.783
.21	Δορές, Δέρματα & Γουνοδέρματα	90.786	0,24%	19.160	0,04%	-71.626

	ακατέργαστα					
.22	Ελαιούχοι σπόροι & Καρποί	31.813	0,09%	199.003	0,38%	167.190
.231	Καουτσούκ φυσικό	0	0,00%	18.073	0,03%	18.073
.24	Ευλεία & Φελλός	775.156	2,09%	519.631	0,99%	-255.525
.261- 265,26 8	Φυσικές υφαντικές ίνες	24.459	0,07%	1.710.422	3,25%	1.685.963
.29	Ακατέργαστες ζωικές & φυτικές ύλες	297.834	0,80%	417.851	0,79%	120.017
.4	Έλαια & λίπη	0	0,00%	914.586	1,74%	914.586
.592- 11/12	Άμυλα σιταριού και καλαμποκιού	0	0,00%	0	0,00%	0
	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	37.098.12 9	17,27%	52.598.96 9	13,26%	15.500.84 0
	Σύνολο προϊόντων	214.817.7 94	%	396.582.2 11	%	181.764.4 17
*	Στο σύνολο αγροτικών προϊόντων, το ποσοστό % είναι επί του συνόλου προϊόντων					

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΠΓΔΜ, 2009						
ΠΗΓΗ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ						
Κωδικός Σ.Ο.		Εισαγωγές kg	% Συν. Αγρ.Εισαγωγών	Εξαγωγές kg	% Συν. Αγρ.Εξαγωγών	Ισοζύγιο
.00	Ζωντανά ζώα (εκτός ψαριών)	0	0,00%	39.780	0,05%	39.780
.01	Κρέατα & Παρασκευάσματα κρέατος	1.702.392	8,92%	5.005.940	5,69%	3.303.548
.02	Γαλακτοκομικά προϊόντα & αυγά πουλιών	68.021	0,36%	269.466	0,31%	201.445
.03	Ψάρια & Παρασκευάσματα ψαριών	1.290.969	6,77%	446.183	0,51%	-844.786
.04	Δημητριακά & Παρασκευάσματα δημητριακών	1.046.420	5,48%	6.183.077	7,03%	5.136.657
.05	Φρούτα & Λαχανικά	5.352.495	28,05%	32.334.99 2	36,76%	26.982.49 7
.06	Ζάχαρες & Παρασκευάσματα	40.619	0,21%	1.678.633	1,91%	1.638.014

	τα, Μέλι					
.07	Καφές, κακάο, τσάι, μπαχαρικά κλπ.	23.203	0,12%	745.148	0,85%	721.945
.08	Ζωοτροφές	1.078.020	5,65%	26.355.594	29,96%	25.277.574
.09	Προϊόντα διατροφής & Παρασκευάσματα	512.071	2,68%	4.353.764	4,95%	3.841.693
.11	Ποτά	13.276	0,07%	6.302.248	7,16%	6.288.972
.12	Καπνός & Προϊόντα καπνού	4.509.799	23,64%	179.972	0,20%	-4.329.827
.21	Δορές, Δέρματα & Γουνοδέρματα ακατέργαστα	202.715	1,06%	23.950	0,03%	-178.765
.22	Ελαιούχοι σπόροι & Καρποί	110.820	0,58%	179.060	0,20%	68.240
.231	Καουτσούκ φυσικό	0	0,00%	7.678	0,01%	7.678
.24	Ξυλεία & Φελλός	3.001.847	15,73%	821.554	0,93%	-2.180.293
.261-265,268	Φυσικές υφαντικές ίνες	75.000	0,39%	1.921.853	2,18%	1.846.853
.29	Ακατέργαστες ζωικές & φυτικές ύλες	52.423	0,27%	291.086	0,33%	238.663
.4	Έλαια & λίπη	0	0,00%	826.734	0,94%	826.734
.592-11/12	Άμυλα σιταριού και καλαμποκιού	0	0,00%	0	0,00%	0
-	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	19.080.090	7,37%	87.966.712	9,76%	68.886.622
-	Σύνολο προϊόντων	259.044.935	%	901.279.857	%	642.234.922
*	Στο σύνολο αγροτικών προϊόντων, το ποσοστό % είναι επί του συνόλου προϊόντων					

Βουλγαρία 2005-2009

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ, 2005						
ΠΗΓΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ						
Κωδικός Σ.Ο.		Εισαγωγές σε ευρώ	% Συν. Αγρ.Εισαγωγών	Εξαγωγές σε ευρώ	% Συν. Αγρ.Εξαγωγών	Ισοζύγιο
.00	Ζωντανά ζώα (εκτός ψαριών)	987.643	0,88%	107.628	0,11%	-880.015
.01	Κρέατα & Παρασκευάσματα κρέατος	18.610.728	16,56%	2.809.164	2,90%	15.801.564
.02	Γαλακτοκομικά προϊόντα & αυγά πουλιών	20.239.440	18,01%	1.725.864	1,78%	18.513.576
.03	Ψάρια & Παρασκευάσματα ψαριών	69.400	0,06%	1.322.423	1,37%	1.253.023
.04	Δημητριακά & Παρασκευάσματα δημητριακών	11.914.536	10,60%	6.016.138	6,22%	-5.898.398
.05	Φρούτα & Λαχανικά	12.774.128	11,37%	36.312.410	37,54%	23.538.282
.06	Ζάχαρες & Παρασκευάσματα, Μέλι	563.771	0,50%	3.203.326	3,31%	2.639.555
.07	Καφές, κακάο, τσάι, μπαχαρικά κλπ.	302.414	0,27%	948.795	0,98%	646.381
.08	Ζωοτροφές	1.137.568	1,01%	946.390	0,98%	-191.178
.09	Προϊόντα διατροφής & Παρασκευάσματα	5.128.252	4,56%	6.031.046	6,24%	902.794
.11	Ποτά	261.869	0,23%	1.341.161	1,39%	1.079.292
.12	Καπνός & Προϊόντα καπνού	4.364.860	3,88%	16.770.787	17,34%	12.405.927
.21	Δορές, Δέρματα & Γουνοδέρματα ακατέργαστα	548	0,00%	682.182	0,71%	681.634
.22	Ελαιούχοι σπόροι & Καρποί	331.282	0,29%	165.242	0,17%	-166.040
.231	Καουτσούκ φυσικό	89.687	0,08%	14.750	0,02%	-74.937
.24	Ξυλεία & Φελλός	30.549.434	27,19%	117.233	0,12%	30.432.201
.261-265,268	Φυσικές υφαντικές ίνες	74.901	0,07%	9.871.045	10,21%	9.796.144

.29	Ακατέργαστες ζωικές & φυτικές ύλες	1.396.372	1,24%	415.194	0,43%	-981.178
.4	Έλαια & λίπη	3.564.505	3,17%	7.923.032	8,19%	4.358.527
.592-11/12	Άμυλα σιταριού και καλαμποκιού	0	0,00%	1.243	0,00%	1.243
	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	112.361.338	19,08%	96.725.053	11,84%	15.636.285
	Σύνολο προϊόντων	589.031.681	%	817.043.992	%	228.012.311
*	Στο σύνολο αγροτικών προϊόντων, το ποσοστό % είναι επί του συνόλου προϊόντων					

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ, 2005						
ΠΗΓΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ						
Κωδικός Σ.Ο.		Εισαγωγές kg	% Συν. Αγρ.Εισαγωγών	Εξαγωγές kg	% Συν. Αγρ.Εξαγωγών	Ισοζύγιο
.00	Ζωντανά ζώα (εκτός ψαριών)	561.609	0,12%	262.988	0,14%	-298.621
.01	Κρέατα & Παρασκευάσματα κρέατος	4.996.803	1,03%	8.440.553	4,63%	3.443.750
.02	Γαλακτοκομικά προϊόντα & αυγά πουλιών	8.276.785	1,71%	2.342.085	1,28%	5.934.700
.03	Ψάρια & Παρασκευάσματα ψαριών	32.801	0,01%	528.833	0,29%	496.032
.04	Δημητριακά & Παρασκευάσματα δημητριακών	64.507.146	13,34%	12.858.915	7,05%	51.648.231
.05	Φρούτα & Λαχανικά	12.573.555	2,60%	95.046.290	52,11%	82.472.735
.06	Ζάχαρες & Παρασκευάσματα, Μέλι	952.444	0,20%	19.847.770	10,88%	18.895.326
.07	Καφές, κακάο, τσάι, μπαχαρικά κλπ.	190.619	0,04%	402.950	0,22%	212.331
.08	Ζωοτροφές	12.225.074	2,53%	3.269.215	1,79%	8.955.859
.09	Προϊόντα διατροφής & Παρασκευάσματα	5.050.016	1,04%	6.884.313	3,77%	1.834.297
.11	Ποτά	933.266	0,19%	1.278.697	0,70%	345.431
.12	Καπνός & Προϊόντα	1.310.628	0,27%	1.754.378	0,96%	443.750

	καπνού					
.21	Δορές, Δέρματα & Γουνοδέρματα ακατέργαστα	2.470	0,00%	1.428.537	0,78%	1.426.067
.22	Ελαιούχοι σπόροι & Καρποί	747.747	0,15%	206.682	0,11%	-541.065
.231	Καουτσούκ φυσικό	106.609	0,02%	10.480	0,01%	-96.129
.24	Ξυλεία & Φελλός	363.568.355	75,20%	415.138	0,23%	363.153.217
.261-265,268	Φυσικές υφαντικές ίνες	25.178	0,01%	11.353.911	6,22%	11.328.733
.29	Ακατέργαστες ζωικές & φυτικές ύλες	1.189.103	0,25%	140.825	0,08%	1.048.278
.4	Έλαια & λίπη	6.224.704	1,29%	15.927.599	8,73%	9.702.895
.592-11/12	Άμυλα σιταριού και καλαμποκιού	0	0,00%	2.250	0,00%	2.250
	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	483.474.912	34,12%	182.402.409	17,64%	301.072.503
	Σύνολο προϊόντων	1.416.943.917	%	1.033.994.937	%	382.948.980
*	Στο σύνολο αγροτικών προϊόντων, το ποσοστό % είναι επί του συνόλου προϊόντων					

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ, 2006						
ΠΗΓΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ						
Κωδικός Σ.Ο.		Εισαγωγές σε ευρώ	% Συν. Αγρ.Εισαγωγών	Εξαγωγές σε ευρώ	% Συν. Αγρ.Εξαγωγών	Ισοζύγιο
.00	Ζωντανά ζώα (εκτός ψαριών)	991.032	0,83%	76.522	0,07%	-914.510
.01	Κρέατα & Παρασκευάσματα κρέατος	18.431.687	15,44%	3.091.596	2,73%	15.340.091
.02	Γαλακτοκομικά προϊόντα & αυγά πουλιών	11.359.742	9,52%	1.500.936	1,32%	-9.858.806
.03	Ψάρια & Παρασκευάσματα ψαριών	65.700	0,06%	1.756.532	1,55%	1.690.832
.04	Δημητριακά & Παρασκευάσματα δημητριακών	22.436.025	18,80%	6.868.556	6,06%	15.567.469

.05	Φρούτα & Λαχανικά	11.559.34 2	9,69%	35.911.924	31,69%	24.352.58 2
.06	Ζάχαρες & Παρασκευάσματα, Μέλι	653.284	0,55%	7.730.569	6,82%	7.077.285
.07	Καφές, κακάο, τσάι, μπαχαρικά κλπ.	291.908	0,24%	1.048.648	0,93%	756.740
.08	Ζωοτροφές	2.736.073	2,29%	2.386.101	2,11%	-349.972
.09	Προϊόντα διατροφής & Παρασκευάσματα	4.477.207	3,75%	7.487.128	6,61%	3.009.921
.11	Ποτά	187.434	0,16%	1.576.712	1,39%	1.389.278
.12	Καπνός & Προϊόντα καπνού	6.241.530	5,23%	21.610.590	19,07%	15.369.06 0
.21	Δορές, Δέρματα & Γουνοδέματα ακατέργαστα	549	0,00%	534.330	0,47%	533.781
.22	Ελαιούχοι σπόροι & Καρποί	462.021	0,39%	94.514	0,08%	-367.507
.231	Καουτσούκ φυσικό	222.852	0,19%	0	0,00%	-222.852
.24	Ξυλεία & Φελλός	34.077.86 0	28,55%	263.676	0,23%	33.814.18 4
.261-265,268	Φυσικές υφαντικές ίνες	41.483	0,03%	13.458.439	11,88%	13.416.95 6
.29	Ακατέργαστες ζωικές & φυτικές ύλες	1.801.756	1,51%	902.596	0,80%	-899.160
.4	Έλαια & λίπη	3.303.865	2,77%	7.015.482	6,19%	3.711.617
.592-11/12	Άμυλα σιταριού και καλαμποκιού	0	0,00%	0	0,00%	0
-	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	119.341.3 50	15,37%	113.314.85 1	10,77%	-6.026.499
-	Σύνολο προϊόντων	776.598.4 14	%	1.051.907.3 64	%	275.308.9 50
*	Στο σύνολο αγροτικών προϊόντων, το ποσοστό % είναι επί του συνόλου προϊόντων					

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ, 2006						
ΠΗΓΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ						
Κωδικός Σ.Ο.		Εισαγωγές kg	% Συν. Αγρ.Εισαγωγών	Εξαγωγές kg	% Συν. Αγρ.Εξαγωγών	Ισοζύγιο
.00	Ζωντανά ζώα (εκτός ψαριών)	600.302	0,10%	357.086	0,19%	-243.216
.01	Κρέατα & Παρασκευάσματα κρέατος	4.830.052	0,79%	9.129.643	4,77%	4.299.591
.02	Γαλακτοκομικά προϊόντα & αυγά πουλιών	4.340.557	0,71%	1.817.632	0,95%	2.522.925
.03	Ψάρια & Παρασκευάσματα ψαριών	27.142	0,00%	699.637	0,37%	672.495
.04	Δημητριακά & Παρασκευάσματα δημητριακών	135.557.220	22,25%	11.738.825	6,13%	123.818.395
.05	Φρούτα & Λαχανικά	10.240.457	1,68%	80.355.719	41,95%	70.115.262
.06	Ζάχαρες & Παρασκευάσματα, Μέλι	1.056.983	0,17%	35.341.626	18,45%	34.284.643
.07	Καφές, κακάο, τσάι, μπαχαρικά κλπ.	208.486	0,03%	344.021	0,18%	135.535
.08	Ζωοτροφές	14.669.782	2,41%	10.314.135	5,38%	4.355.647
.09	Προϊόντα διατροφής & Παρασκευάσματα	3.800.774	0,62%	7.226.341	3,77%	3.425.567
.11	Ποτά	544.058	0,09%	2.610.071	1,36%	2.066.013
.12	Καπνός & Προϊόντα καπνού	3.306.118	0,54%	2.451.872	1,28%	-854.246
.21	Δορές, Δέρματα & Γουνοδέρματα ακατέργαστα	10.980	0,00%	993.960	0,52%	982.980
.22	Ελαιούχοι σπόροι & Καρποί	914.491	0,15%	135.202	0,07%	-779.289
.231	Καουτσούκ φυσικό	212.108	0,03%	0	0,00%	-212.108
.24	Ξυλεία & Φελλός	422.030.450	69,28%	636.055	0,33%	421.394.395
.261-265,268	Φυσικές υφαντικές ίνες	187.475	0,03%	13.961.808	7,29%	13.774.333
.29	Ακατέργαστες ζωικές &	1.171.777	0,19%	393.926	0,21%	-777.851

	φυτικές ύλες					
.4	Έλαια & λίπη	5.415.438	0,89%	13.030.712	6,80%	7.615.274
.592-11/12	Άμυλα σιταριού και καλαμποκιού	0	0,00%	0	0,00%	0
	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	609.124.650	36,08%	191.538.271	14,06%	417.586.379
	Σύνολο προϊόντων	1.688.447.20	%	1.361.837.060	%	326.610.160
*	Στο σύνολο αγροτικών προϊόντων, το ποσοστό % είναι επί του συνόλου προϊόντων					

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ, 2007						
ΠΗΓΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ						
Κωδικός Σ.Ο.		Εισαγωγές σε ευρώ	% Συν. Αγρ.Εισαγωγών	Εξαγωγές σε ευρώ	% Συν. Αγρ.Εξαγωγών	Ισοζύγιο
.00	Ζωντανά ζώα (εκτός ψαριών)	2.668.407	1,65%	235.013	0,15%	-2.433.394
.01	Κρέατα & Παρασκευάσματα κρέατος	12.520.698	7,74%	7.862.976	5,18%	-4.657.722
.02	Γαλακτοκομικά προϊόντα & αυγά πουλιών	14.982.875	9,26%	6.013.616	3,96%	-8.969.259
.03	Ψάρια & Παρασκευάσματα ψαριών	52.716	0,03%	1.994.326	1,31%	1.941.610
.04	Δημητριακά & Παρασκευάσματα δημητριακών	29.874.321	18,47%	18.165.808	11,97%	11.708.513
.05	Φρούτα & Λαχανικά	18.079.023	11,18%	43.178.592	28,45%	25.099.569
.06	Ζάχαρες & Παρασκευάσματα, Μέλι	8.488.470	5,25%	5.274.616	3,48%	-3.213.854
.07	Καφές, κακάο, τσάι, μπαχαρικά κλπ.	773.724	0,48%	4.165.932	2,74%	3.392.208
.08	Ζωοτροφές	6.257.128	3,87%	2.118.831	1,40%	-4.138.297
.09	Προϊόντα διατροφής & Παρασκευάσματα	5.282.757	3,27%	4.371.050	2,88%	-911.707
.11	Ποτά	408.960	0,25%	3.724.259	2,45%	3.315.299
.12	Καπνός & Προϊόντα καπνού	14.889.225	9,20%	25.280.897	16,66%	10.391.672

.21	Δορές, Δέρματα & Γουνοδέρματα ακατέργαστα	0	0,00%	350.310	0,23%	350.310
.22	Ελαιούχοι σπόροι & Καρποί	326.350	0,20%	1.648.150	1,09%	1.321.800
.231	Καουτσούκ φυσικό	0	0,00%	57.539	0,04%	57.539
.24	Ξυλεία & Φελλός	34.898.608	21,57%	895.592	0,59%	34.003.016
.261-265,268	Φυσικές υφαντικές ίνες	300.387	0,19%	6.572.417	4,33%	6.272.030
.29	Ακατέργαστες ζωικές & φυτικές ύλες	1.286.898	0,80%	1.211.911	0,80%	-74.987
.4	Έλαια & λίπη	10.442.098	6,45%	18.656.139	12,29%	8.214.041
.592-11/12	Άμυλα σιταριού και καλαμποκιού	244.040	0,15%	1.789	0,00%	-242.251
	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	161.776.685	18,68%	151.779.763	14,09%	-9.996.922
	Σύνολο προϊόντων	866.090.309	%	1.077.448.469	%	211.358.160
*	Στο σύνολο αγροτικών προϊόντων, το ποσοστό % είναι επί του συνόλου προϊόντων					

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ, 2007						
ΠΗΓΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ						
Κωδικός Σ.Ο.		Εισαγωγές kg	% Συν. Αγρ.Εισαγωγών	Εξαγωγές kg	% Συν. Αγρ.Εξαγωγών	Ισοζύγιο
.00	Ζωντανά ζώα (εκτός ψαριών)	3.131.983	0,58%	91.712	0,04%	3.040.271
.01	Κρέατα & Παρασκευάσματα κρέατος	4.096.989	0,76%	9.826.512	4,50%	5.729.523
.02	Γαλακτοκομικά προϊόντα & αυγά πουλιών	7.977.777	1,48%	4.453.870	2,04%	3.523.907
.03	Ψάρια & Παρασκευάσματα ψαριών	10.170	0,00%	377.505	0,17%	367.335
.04	Δημητριακά & Παρασκευάσματα δημητριακών	137.812.755	25,56%	42.482.708	19,45%	95.330.047
.05	Φρούτα & Λαχανικά	15.396.658	2,86%	82.324.029	37,69%	66.927.371

.06	Ζάχαρες & Παρασκευάσματα, Μέλι	13.775.776	2,55%	11.770.101	5,39%	2.005.675
.07	Καφές, κακάο, τσάι, μπαχαρικά κλπ.	447.329	0,08%	2.171.646	0,99%	1.724.317
.08	Ζωοτροφές	17.674.830	3,28%	5.260.614	2,41%	12.414.216
.09	Προϊόντα διατροφής & Παρασκευάσματα	3.766.370	0,70%	4.028.642	1,84%	262.272
.11	Ποτά	486.377	0,09%	8.052.403	3,69%	7.566.026
.12	Καπνός & Προϊόντα καπνού	8.107.448	1,50%	6.269.328	2,87%	1.838.120
.21	Δορές, Δέρματα & Γουνοδέρματα ακατέργαστα	0	0,00%	352.975	0,16%	352.975
.22	Ελαιούχοι σπόροι & Καρποί	745.089	0,14%	2.229.492	1,02%	1.484.403
.231	Καουτσούκ φυσικό	0	0,00%	31.862	0,01%	31.862
.24	Ξυλεία & Φελλός	310.843.222	57,65%	5.986.233	2,74%	304.856.989
.261-265,268	Φυσικές υφαντικές ίνες	303.005	0,06%	6.189.750	2,83%	5.886.745
.29	Ακατέργαστες ζωικές & φυτικές ύλες	941.768	0,17%	440.639	0,20%	-501.129
.4	Έλαια & λίπη	13.186.517	2,45%	26.102.997	11,95%	12.916.480
.592-11/12	Άμυλα σιταριού και καλαμποκιού	503.750	0,09%	3.350	0,00%	-500.400
	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	539.207.813	39,98%	218.446.368	17,24%	320.761.445
	Σύνολο προϊόντων	1.348.736.369	%	1.267.215.241	%	81.521.128
*	Στο σύνολο αγροτικών προϊόντων, το ποσοστό % είναι επί του συνόλου προϊόντων					

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ, 2008						
ΠΗΓΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ						
Κωδικός Σ.Ο.		Εισαγωγές σε ευρώ	% Συν. Αγρ.Εισαγωγών	Εξαγωγές σε ευρώ	% Συν. Αγρ.Εξαγωγών	Ισοζύγιο
.00	Ζωντανά ζώα (εκτός ψαριών)	2.703.572	1,23%	666.384	0,29%	2.037.188
.01	Κρέατα & Παρασκευάσματα κρέατος	15.285.175	6,94%	16.807.202	7,30%	1.522.027
.02	Γαλακτοκομικά προϊόντα & αυγά πουλιών	26.881.829	12,21%	6.789.691	2,95%	20.092.138
.03	Ψάρια & Παρασκευάσματα ψαριών	196.996	0,09%	2.829.550	1,23%	2.632.554
.04	Δημητριακά & Παρασκευάσματα δημητριακών	29.221.002	13,27%	24.500.148	10,65%	4.720.854
.05	Φρούτα & Λαχανικά	21.971.768	9,98%	49.890.925	21,68%	27.919.157
.06	Ζάχαρες & Παρασκευάσματα, Μέλι	20.645.466	9,38%	19.291.036	8,38%	1.354.430
.07	Καφές, κακάο, τσάι, μπαχαρικά κλπ.	3.400.518	1,54%	6.092.456	2,65%	2.691.938
.08	Ζωοτροφές	10.538.986	4,79%	4.188.393	1,82%	6.350.593
.09	Προϊόντα διατροφής & Παρασκευάσματα	6.983.864	3,17%	5.045.013	2,19%	1.938.851
.11	Ποτά	1.146.469	0,52%	6.038.195	2,62%	4.891.726
.12	Καπνός & Προϊόντα καπνού	30.294.911	13,76%	45.607.094	19,82%	15.312.183
.21	Δορές, Δέρματα & Γουνοδέρματα ακατέργαστα	0	0,00%	940.066	0,41%	940.066
.22	Ελαιούχοι σπόροι & Καρποί	4.058.578	1,84%	1.147.222	0,50%	2.911.356
.231	Καουτσούκ φυσικό	940	0,00%	17.741	0,01%	16.801
.24	Ξυλεία & Φελλός	28.221.964	12,82%	701.667	0,30%	27.520.297
.261-265,26	Φυσικές υφαντικές ίνες	717.914	0,33%	5.002.288	2,17%	4.284.374

8						
.29	Ακατέργαστες ζωικές & φυτικές ύλες	1.065.654	0,48%	1.384.377	0,60%	318.723
.4	Έλαια & λίπη	16.007.999	7,27%	33.137.587	14,40%	17.129.588
.592-11/12	Άμυλα σιταριού και καλαμποκιού	812.058	0,37%	6.945	0,00%	-805.113
	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	220.155.663	18,94%	230.083.980	18,60%	9.928.317
	Σύνολο προϊόντων	1.162.626.181	%	1.236.979.686	%	74.353.505
*	Στο σύνολο αγροτικών προϊόντων, το ποσοστό % είναι επί του συνόλου προϊόντων					

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ, 2008						
ΠΗΓΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ						
Κωδικός Σ.Ο.		Εισαγωγές kg	% Συν. Αγρ.Εισαγωγών	Εξαγωγές kg	% Συν. Αγρ.Εξαγωγών	Ισοζύγιο
.00	Ζωντανά ζώα (εκτός ψαριών)	3.726.849	0,60%	610.772	0,22%	3.116.077
.01	Κρέατα & Παρασκευάσματα κρέατος	4.135.167	0,66%	16.189.927	5,77%	12.054.760
.02	Γαλακτοκομικά προϊόντα & αυγά πουλιών	12.602.400	2,02%	4.816.347	1,72%	7.786.053
.03	Ψάρια & Παρασκευάσματα ψαριών	17.816	0,00%	635.989	0,23%	618.173
.04	Δημητριακά & Παρασκευάσματα δημητριακών	131.396.890	21,02%	51.215.225	18,27%	80.181.665
.05	Φρούτα & Λαχανικά	39.436.992	6,31%	88.700.154	31,64%	49.263.162
.06	Ζάχαρες & Παρασκευάσματα, Μέλι	34.219.606	5,47%	31.682.028	11,30%	2.537.578
.07	Καφές, κακάο, τσάι, μπαχαρικά κλπ.	1.230.547	0,20%	2.901.112	1,03%	1.670.565
.08	Ζωοτροφές	28.489.263	4,56%	8.473.459	3,02%	20.015.804
.09	Προϊόντα διατροφής & Παρασκευάσματα	5.398.147	0,86%	4.465.487	1,59%	-932.660

.11	Ποτά	1.735.086	0,28%	12.539.594	4,47%	10.804.508
.12	Καπνός & Προϊόντα καπνού	13.520.412	2,16%	9.567.585	3,41%	3.952.827
.21	Δορές, Δέρματα & Γουνοδέρματα ακατέργαστα	0	0,00%	167.667	0,06%	167.667
.22	Ελαιούχοι σπόροι & Καρποί	12.073.707	1,93%	935.020	0,33%	11.138.687
.231	Καουτσούκ φυσικό	544	0,00%	10.172	0,00%	9.628
.24	Ξυλεία & Φελλός	319.848.427	51,16%	4.510.398	1,61%	315.338.029
.261-265,268	Φυσικές υφαντικές ίνες	402.635	0,06%	4.065.074	1,45%	3.662.439
.29	Ακατέργαστες ζωικές & φυτικές ύλες	975.340	0,16%	1.198.298	0,43%	222.958
.4	Έλαια & λίπη	14.383.458	2,30%	37.686.510	13,44%	23.303.052
.592-11/12	Άμυλα σιταριού και καλαμποκιού	1.542.650	0,25%	12.500	0,00%	1.530.150
.	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	625.135.936	44,87%	280.383.318	16,91%	344.752.618
.	Σύνολο προϊόντων	1.393.197.588	%	1.657.611.224	%	264.413.636
*	Στο σύνολο αγροτικών προϊόντων, το ποσοστό % είναι επί του συνόλου προϊόντων					

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ, 2009						
ΠΗΓΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ						
Κωδικός Σ.Ο.		Εισαγωγές σε ευρώ	% Συν. Αγρ.Εισαγωγών	Εξαγωγές σε ευρώ	% Συν. Αγρ.Εξαγωγών	Ισοζύγιο
.00	Ζωντανά ζώα (εκτός ψαριών)	2.746.473	1,14%	498.553	0,23%	-2.247.920
.01	Κρέατα & Παρασκευάσματα κρέατος	15.657.581	6,50%	11.404.575	5,16%	-4.253.006
.02	Γαλακτοκομικά προϊόντα & αυγά πουλιών	23.831.160	9,89%	9.225.826	4,18%	14.605.334
.03	Ψάρια & Παρασκευάσματα ψαριών	540.877	0,22%	2.869.174	1,30%	2.328.297

.04	Δημητριακά & Παρασκευάσματα δημητριακών	42.378.348	17,58%	24.044.793	10,89%	18.333.555
.05	Φρούτα & Λαχανικά	15.613.861	6,48%	43.263.944	19,59%	27.650.083
.06	Ζάχαρες & Παρασκευάσματα, Μέλι	20.710.296	8,59%	34.235.072	15,50%	13.524.776
.07	Καφές, κακάο, τσάι, μπαχαρικά κλπ.	2.036.696	0,85%	4.513.754	2,04%	2.477.058
.08	Ζωοτροφές	13.796.317	5,72%	5.811.142	2,63%	-7.985.175
.09	Προϊόντα διατροφής & Παρασκευάσματα	7.978.819	3,31%	4.420.606	2,00%	-3.558.213
.11	Ποτά	1.293.282	0,54%	5.683.521	2,57%	4.390.239
.12	Καπνός & Προϊόντα καπνού	41.386.816	17,17%	45.041.094	20,39%	3.654.278
.21	Δορές, Δέρματα & Γουνοδέρματα ακατέργαστα	10.800	0,00%	149.442	0,07%	138.642
.22	Ελαιούχοι σπόροι & Καρποί	7.595.361	3,15%	1.883.506	0,85%	-5.711.855
.231	Καουτσούκ φυσικό	81.884	0,03%	7.835	0,00%	-74.049
.24	Ξυλεία & Φελλός	18.134.964	7,52%	155.081	0,07%	17.979.883
.261-265,268	Φυσικές υφαντικές ίνες	672.328	0,28%	4.425.525	2,00%	3.753.197
.29	Ακατέργαστες ζωικές & φυτικές ύλες	2.485.342	1,03%	1.368.035	0,62%	-1.117.307
.4	Έλαια & λίπη	21.486.013	8,92%	21.846.485	9,89%	360.472
.592-11/12	Άμυλα σιταριού και καλαμποκιού	2.562.148	1,06%	917	0,00%	-2.561.231
	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	240.999.366	28,38%	220.848.880	22,81%	20.150.486
	Σύνολο προϊόντων	849.173.365	%	968.158.262	%	118.984.897
*	Στο σύνολο αγροτικών προϊόντων, το ποσοστό % είναι επί του συνόλου προϊόντων					

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ, 2009

ΠΗΓΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ						
Κωδικός Σ.Ο.		Εισαγωγές kg	% Συν. Αγρ.Εισαγωγών	Εξαγωγές kg	% Συν. Αγρ.Εξαγωγών	Ισοζύγιο
.00	Ζωντανά ζώα (εκτός ψαριών)	4.382.834	0,64%	260.931	0,08%	4.121.903
.01	Κρέατα & Παρασκευάσματα κρέατος	6.584.084	0,96%	13.217.686	4,07%	6.633.602
.02	Γαλακτοκομικά προϊόντα & αυγά πουλιών	13.159.725	1,92%	6.379.787	1,97%	6.779.938
.03	Ψάρια & Παρασκευάσματα ψαριών	265.412	0,04%	1.140.026	0,35%	874.614
.04	Δημητριακά & Παρασκευάσματα δημητριακών	257.702.334	37,64%	71.858.667	22,14%	185.843.667
.05	Φρούτα & Λαχανικά	15.821.678	2,31%	92.356.793	28,46%	76.535.115
.06	Ζάχαρες & Παρασκευάσματα, Μέλι	43.432.290	6,34%	57.020.220	17,57%	13.587.930
.07	Καφές, κακάο, τσάι, μπαχαρικά κλπ.	687.987	0,10%	2.317.985	0,71%	1.629.998
.08	Ζωοτροφές	44.810.221	6,54%	15.855.096	4,89%	28.955.125
.09	Προϊόντα διατροφής & Παρασκευάσματα	5.035.889	0,74%	3.521.682	1,09%	1.514.207
.11	Ποτά	2.327.467	0,34%	10.972.720	3,38%	8.645.253
.12	Καπνός & Προϊόντα καπνού	15.772.331	2,30%	9.889.500	3,05%	5.882.831
.21	Δορές, Δέρματα & Γουνοδέρματα ακατέργαστα	42.000	0,01%	141.651	0,04%	99.651
.22	Ελαιούχοι σπόροι & Καρποί	30.124.676	4,40%	2.270.609	0,70%	27.854.067
.231	Καουτσούκ φυσικό	29.821	0,00%	5.615	0,00%	-24.206
.24	Ξυλεία & Φελλός	202.154.242	29,52%	263.359	0,08%	201.890.883
.261- 265,26 8	Φυσικές υφαντικές ίνες	438.145	0,06%	5.053.197	1,56%	4.615.052
.29	Ακατέργαστες	3.215.552	0,47%	527.563	0,16%	-

	ζωικές & φυτικές ύλες					2.687.989
.4	Έλαια & λίπη	32.674.185	4,77%	31.505.979	9,71%	1.168.206
.592-11/12	Άμυλα σιταριού και καλαμποκίου	6.034.277	0,88%	1.750	0,00%	6.032.527
	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	684.695.150	50,05%	324.560.816	21,88%	360.134.334
	Σύνολο προϊόντων	1.368.087.423	%	1.483.340.550	%	115.253.127
*	Στο σύνολο αγροτικών προϊόντων, το ποσοστό % είναι επί του συνόλου προϊόντων					